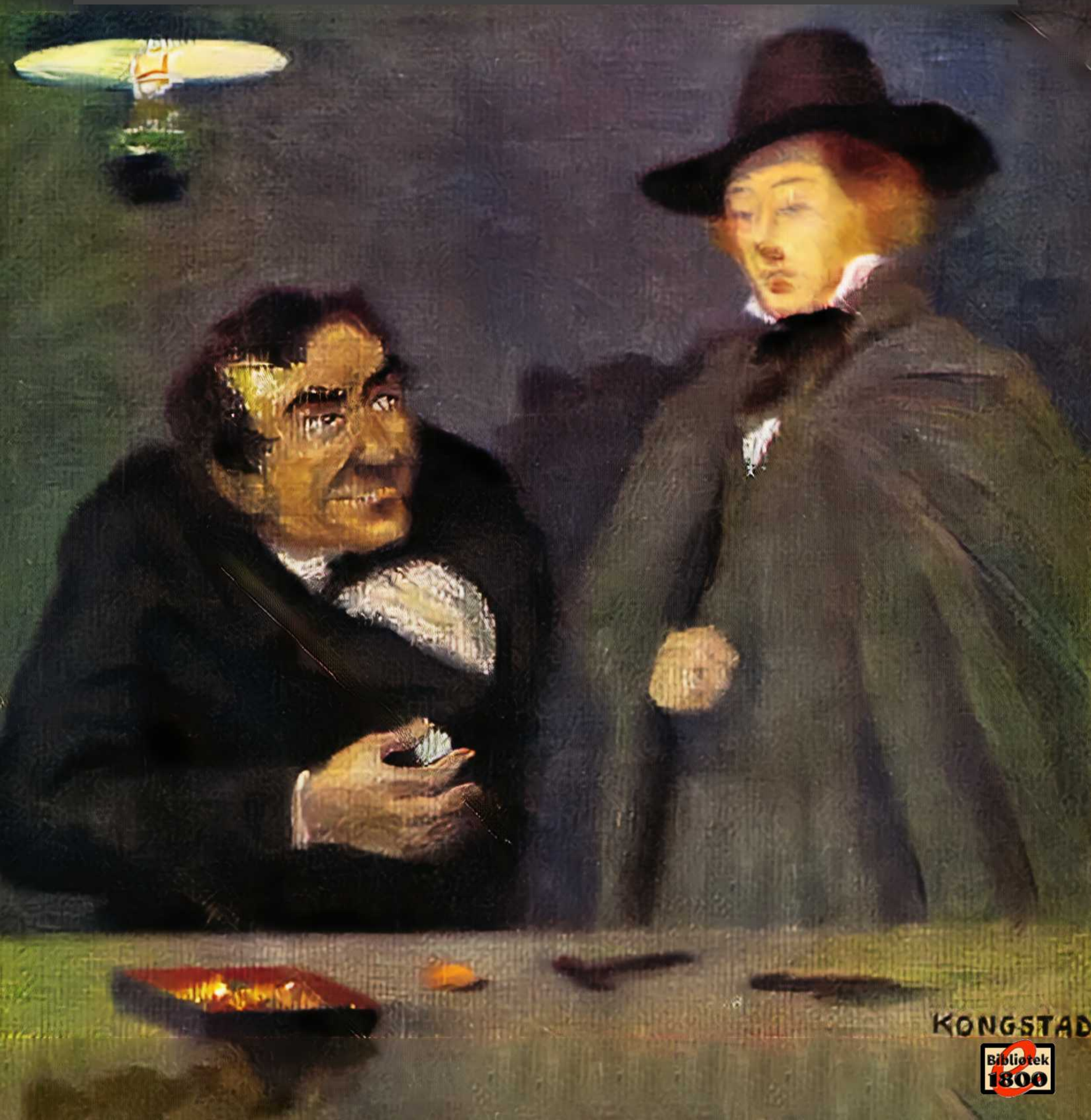
Vilhelm Bergsøe
Falskmøntneren

Vilhelm Bergsøe

Falskmøntneren

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Falskmøntneren

Hvis nogen havde vovet den påstand, at Stilleby var en storstad, ville han have vundet redaktør Jensens velvilje og ved ham været proponeret som medlem af byrådet, mens han samtidig ville være blevet udstødt af Det Geografiske Selskab som idiot, for Stilleby var en ganske lille by, "beliggende ved skov og sø, i en af Danmarks mest idylliske egne, med udmærket tørveskær og ålefiskeri," som prokuratoren plejede at udtrykke sig, når han anbefalede et af de mange småhuse på frijorden som "herskabelig villa".

Hvem havde grundlagt Stilleby? – Ukendt! Redaktør Jensen havde en lumsk mistanke til Esbern Snare, mens pastor Jansen mente, at Ansgar meget godt kunne have prædiket under en af de store ege, samtidig med, at han foruden ålefiskeri døbte hedninger i søen. Borgmesteren, som havde gransket rådhusets lønlige arkiver, udtalte derimod som sin sikre overbevisning, at byen var "eremital", et dunkelt udtryk, men som ved hans sikre tone dog fik noget vist imponerende. Ifølge et meget gammelt munkeskrift, som ingen uden han kunne læse, havde den egebul, der nu var lysthus i hans have, i længst forsvundne tider huset en længst forsvunden eremit, hvis navn var Stilo. Han fik dog ikke ret længe lov til at leve som træorm, for ryet om hans hellighed lokkede andre eremitter til, og da de ikke alle kunne bo i hule træer, byggede de et kloster og indviede senere dette og en kirke til St. Stilos ære. Omkring dette centrum rejste sig så den lille idylliske by, hvor ålefiskeri, messesang og tørveskær

dannede den daglige treklang, indtil reformationen fejede alt bort, undtagen kirken og det gamle munkeskrift i rådhusets arkiv. Men at Stilleby oprindelig havde heddet Stiloby, derom var borgmesteren lige så overbevist, som at kirkeklokkernes ringen til solnedgang var den sidste levning af det fordums Ave Marie.

Skønt man ikke kunne nægte borgmesterens forklaring en vis anerkendelse, var der dog enkelte tvivlere, som mente, at byens navn måtte stå i forbindelse med de stille dybe skove, den store stille sø og den stille fredelige idræt, som byen drev, en idræt, der nærmest måtte betegnes som et stilleben i ordets eminenteste forstand, for trods redaktør Jensens ihærdige bestræbelser, kunne han sjældent opdrive mere end én nyhed om ugen, og denne bestod gerne enten i "heftigt tordenvejr" eller "ko druknet i en mergelgrav". Kun en gang var der en skandale med bogholderen i sparekassen og købmand Rasmussens husholderske på Stortorvet, men den levede redaktøren også af i ni måneder!

Kun fire gange om året kom livets farver over den stille by, der om sommeren slumrede i skyer af solbeskinnet støv, og om efteråret truede med at flyde ud i dyndet til den sø, den skyldte sit ophav. På de to markedsdage forvandledes torvet og dens brede Algade til en broget dyrehavsbakke, hvor bønder og borgere tumlede sig i lystige skarer, mens grundlovsdagen kaldte omegnens politikere sammen for at høre redaktør Jensen tale om de sumpe, hvori Højres snoge snoede sig, og fra hvis bredder man kunne høre lakajerne hoste – en skummel hentydning til det ridderkors, borgmesteren havde fået. Men festligst af alle dage var dog den, hvor hele byens befolkning

med vajende faner og klingende spil drog ud til fuglestangen, for i den nærliggende skov at skyde den eneste papegøje, som byen ejede. En sådan fugleskydningsdag var en mærkedag for Stilleby, og med en sådan begynder vor historie.

Hvem skulle være fuglekonge? – Blikkenslager Halling førte en god riffel, men købmand Mallings var dog finere, og at få en rigtig fin fuglekonge, det var byens stolthed. Man havde skudt fra den tidlige morgenstund, men skønt det led mod aften, var pladen ikke faldet, og derfor var spændingen stor. Gamle jomfruer og ærværdige bedstemødre stod i dørene, fattighusets lemmer flokkedes under det gamle lindetræ, og byens barbenede ungdom galopperede af sted som stafetter, for den første reporter om sejren havde redaktør Jensen lovet en tiøre.

En lyshåret, laset dreng kom farende som en raket:

"Borgmester har skudt papegøjen," vrælede han, idet han vendte mølle foran redaktørens port, og kort efter klang det i jublende kor gennem hele byen:

"Borgmester har skudt papegøjen."

Tre drønende kanonslag hørtes i det fjerne, tonerne af "Der er et yndigt land" brusede dæmpet frem gennem skoven, men så hørtes et underligt rullende drøn, ledsaget af høje råb, og alles hoveder vendte sig mod den ende af gaden, hvorfra braget og råbene kom.

"Hurra! – Der kommer de med borgmesteren," råbte den lykkelige reporter, men fik i samme øjeblik næsen ned mellem redaktør Jensens trappetrin med et brøl, for ud af støvskyen kom et par heste i rasende galop, så en halvsplintret vogn, som tilhørte forpagter Møller, og endelig langt borte en enlig skikkelse med en vadsæk i hånden. Skikkelsen syntes at se efter

vognen som sin retmæssige ejendom, men hestene fortsatte løbet, til de nåede købmand Mallings gård, hvor forpagter Møller plejede at tage ind. Her var porten lukket, og man kan derfor ikke fortænke de kloge dyr i, at de gennem døren brasede ind i butikken, hvor de stod med forbenene på disken, som ville de bestille en tønde havre. –

Næppe havde den første overraskelse sat sig, før der beredtes stillebyerne en ny og ikke mindre interessant. Vandringsmanden, som lidt efter lidt viklede sig ud af støvskyen, viste sig at være en fremmed, og en fremmeds ankomst til Stilleby var en begivenhed, langt sjældnere end et par løbske heste. Doktorens reflektionsspejl drejede sig og fremviste på sin blanke flade billedet af en ung mand i hvide benklæder, fløjels jakke, og over denne en lys støvkappe. Men hvad der mest imponerede de gode stillebyere var hans hat, en stor bredskygget rembrandtshat, der sad kækt på hans gullokkede hoved. Han gik langsomt, trækkende lidt på det ene ben, men på hans smukke ansigt tegnede sig hele ungdommens friske frejdighed, så at ingen skulle have troet om ham, at han var slynget af vognen for få minutter siden. Gennem en hel spidsrod af øjne vandrede han uforknyt op ad den solbeskinnede gade, og drejede så ned ad den lille gyde, som førte til skovsøen. Han hed Aage Vang og var kunstner.

Mens forpagter Møllers kusk, under gadeungdommens jubel, fik hestene klarede fra købmand Mallings disk, vandrede Aage videre gennem den smalle gyde, fulgte stengærdet med dets rosenranker og brombær, skød genvej over vænget, og nåede efter få minutters forløb den halvmørke skovsti, der som en løvramme omsluttede søens spejl. Her standsede han lidt, gned

sit hoved og udbrød med et sideblik til byen: "Idioter!" Så fulgte han langsomt den bugtede sti i det faldende tusmørke, indtil han pludselig ved en krumning opdagede en bænk, hvorpå der sad en sværlemmet herre og en sirlig ung dame, begge i en meget fortrolig stilling. Ved lyden af hans skridt rejste herren sig hurtigt og forsvandt uden at sige farvel, mens den sirlige unge dame pludselig fik meget travlt med at iagttage et eller andet luftsyn ude over søen.

Aage var træt, hans hoved smertede, og med et "god aften" kastede han sig på bænken og tørrede sveden af sin pande. Den sirlige dame besvarede blot hans hilsen ved at vise ham det halve af sin ryg, hvorved luftsynet forsvandt.

Aage mærkede godt, at han generede, men for at berolige hende bøjede han sig forover og tegnede i jorden med sin stok. Damen gjorde en utålmodig bevægelse, legede med sin parasol og gav sig så også til at tegne. Der blev en lang pause, hvori de begge følte, at bænken egnede sig bedst til at huse en eneboer, men ingen af dem følte lyst til at gå.

Under denne trykkende stilhed kom tankerne og gik, lydløse, lynsnare depecher fra en indre verden, der lå skjult for alle.

Aage faldt fra tanker hen i drømme, i syner fra en gammel, længst forsvunden tid. Han mindedes, hvorledes han som barn havde leget under disse bøge, hvorledes han som dreng havde fisket fra bådebroen derhenne, og pludselig, som dukkede det op af søens siv, stod der en lille pige ved siden og bad ham bønligt om at sætte de sprællende fisk i frihed. Så gled han og billedet hen over søens spejlblanke vand, gennem solvarme skove, hvor de plukkede nødder og brombær, indtil de landede i præstegårdens have under duftende linde og summende bier.

Her i det dunkle lysthus havde han hjulpet at pynte hendes dukker, indtil han selv blev som en dukke i hendes hånd. År for år var han vendt tilbage, år for år havde billedet i den gamle stille præstegårdshave med større, næsten sugende magt draget ham til sig, og nu, da han ikke havde været der i hele fem år, nu, da Poula ikke længere var den lille, men den store, den skønne Poula, hvad tænkte hun nu? – Og han sukkede så dybt, at damen vendte hele ryggen til.

Også hos hende arbejdede tanketelegrafen og tegnede sine cifre på den let rynkede pande under den lyse sommerhat, men de gik ikke som Aages i stille, vemodige bølger, der drog fortiden frem af sit skjul – nej, de arbejdede i nuet, urytmiske, heftige, næsten febrilske. Depechen på hendes pande var let at læse, den lød i korthed således:

"Nej, hvor det dog er ærgerligt at blive forstyrret i det mest ubelejlige øjeblik! – Jensen var lige ved at erklære sig – ja, det ved Gud han var. – Og så kommer den vagabond! Gud må vide, hvad det er for en fyr? – Rimeligvis maler, det kan man da se på hatten – altid skal de gå med sådanne skrækkelige bærebøre. – Gud, at Jensen netop skulle sætte mig stævne her, hvor der både er folk og skrubtudser, og hvad vil han sige, hvis jeg bliver siddende her med mennesket? – Han må jo til sidst tro, at jeg koketterer med det mandfolk. – Gud, det skulle da ikke være ham, som Poula talte om, så har hun rigtig nok en fin smag, den gode pige! – Så, nu stopper han Gud hjælpe mig en pibe! – Næ, det er ikke til at udholde! Jeg risikerer, han bliver siddende natten over!"

Og frøkenen tabte sin parasol, idet hun gjorde en utålmodig bevægelse. Aage ville tage den op, men da hun i det samme også

bøjede sig efter den, måtte han gøre en hastig bevægelse for at undgå et sammenstød. Piben fløj fra ham, og en regn af funker styrtede ned over hendes hvide sommerkjole.

Hun gav et lille skrig, rystede funkerne bort, men da Aage ville hjælpe hende, stødte hun ham fra sig med et udbrud, der for hans ører lød som "klodrian!" og sank så atter tilbage på bænken.

Aage gjorde en undskyldning og gik, men da han ved stiens næste bøjning forsvandt for hendes blik, slog hun hænderne sammen og udbrød:

"Gud, sikkent et mandfolk, og sikken en hat!"

På den modsatte side af søen lå den gamle herregård "Skovly", som Aages onkel havde i forpagtning. Han var en af disse djærve, ligefremme landmænd, for hvem heste ofte er vigtigere end mennesker, og da Rasmus Kusk, trods det faldende mørke, endnu ikke var kommet, blev han urolig både for Aage og hestene, for de sidste var ikke rigtig kørt til, og det var for den sags skyld hans søstersøn heller ikke.

"Hvor Fanden bliver de af," mumlede han, mens han fra den høje stentrappe stirrede ud gennem tusmørket.

"De brune er ikke til at lide på, det sagde jeg til Rasmus, da han spændte for. Nå der kommer en – men hvad Fanden er det, det er jo Aage! – Hej, Aage, godaften, min dreng! Hvor pokker kommer du fra? Hvor er vognen, og hvor er hestene?"

"Vognen ligger i grøften, og hestene gjorde et besøg i købmand Mallings butik," sagde Aage, idet han rystede onklens fremstrakte hånd. "Jeg selv kunne godt have knækket min hals med det samme."

"Kom dyrene til skade?" spurgte Møller hastigt, "vognen kan det være det samme med."

"Jeg ved det ikke, men der kommer Rasmus trækkende med dem, så kan du jo selv se ad."

Aage gik ind i forstuen og lagde sin vadsæk fra sig. Han syntes ikke, at denne modtagelse var så hjertelig som i gamle dage, men det kom af, at han som københavner ikke kendte værdien af to fuldblods hopper, som havde taget præmie ved det sidste dyrskue. Lidt efter kom Møller farende tilbage med udråbet:

"Den nærmer har fået en rift i boven, men ellers fejler de min salighed ingen ting."

Og idet han omfavnede sin søstersøn, fortsatte han:

"Du er en knop, Aage! Du holdt på dem til det sidste! Kom nu ind og få dig et ordentligt foder! Det kan bæsterne s'gu også trænge til, og Rasmus har jeg givet en overhaling, kan du tro. De heste ville jeg ikke have mistet for meget i verden, men lad os nu komme til bords, – jeg tror, at Ane har kvalt nogle duer til os, og siden skal vi have nyt fra København og en dragontoddy."

Da onkel Møller kom tilbage fra sin sædvanlige aftenrunde, førte han Aage ind i sit arbejdsværelse eller kontoret, som han kaldte det, hvor Ane havde dækket et ret festligt toddybord. Aage så sig om og undrede sig næsten over, at alt i det gammeldags værelse stod lige så uforandret som for fem år siden. Det var de samme høje, hvidmalede reoler med bøger, der aldrig blev læst, og landbrugstidender, hvis økonomiske indbinding bestod i et rødt bændel om hver årgang. Onkel var åbenbart ikke æstetiker, men at han dog interesserede sig for noget, viste de to store vægopstillinger, hvoraf den ene

prangede med blanktpolerede bidsler, stigbøjler og seletøjsbeslag, mens den anden fremviste et helt arsenal af rifler, jagtbøsser og fangstknive, stort nok til at gøre det af med vildtbestanden på hele Sjælland. Et bindeled mellem disse herligheder dannedes af et perlebroderet pibebræt, hvorpå der hang en udvalgt samling af merskummere, hvis sølvbeslag blinkede i lampelyset. Møller udvalgte en af de største, stoppede den omhyggeligt, og idet han kastede sig i sin højryggede lænestol, skrævede han ud med begge ben og lod tobaksrøgen forme sig til blålige ringe, hvoraf han blæste den ene igennem den anden med en forbavsende færdighed.

"Kan du gøre det?" spurgte han overlegent.

"Nej," svarede Aage.

"Det kan s'gu også være det samme, for det hører dog til de brødløse kunster, men jeg har pinedød øvet mig derpå et helt år, inden jeg kom så vidt. Jeg har jo ikke andet at bestille sådan om aftenen, og siden din salig tante døde, falder de mig dobbelt lange. Hun læste dog lidt for mig engang imellem."

Møller sukkede, og Aages sind fyldtes af en smertelig vemod. Denne tante havde været hans anden moder, kærlig, opofrende, jublende ham i møde, hver gang han kom. Nu lå hun på den gamle Solby Kirkegård, som et blegnet minde om lykkelige dage.

Der blev en lang pause, hvori de blå ringe langsomt vandrede igennem hverandre.

"Nå, gamle signetstikker!" busede Møller pludselig op, "bland dig en toddy og lad os så høre nyt fra København, herude lever vi jo som i Noah ark, og de blade, duen bringer, er s'gu det bare løgn."

Her gik en let skygge hen over Aages ansigt.

Ordet "signetstikker" havde været et af tantens kælenavne, men i onklens mund fik det ligesom en hånlig klang, og til Møllers forbavselse udbrød han lidt heftigt:

"Å, kald mig ikke signetstikker, det er jeg jo ikke mere!"

"Hvad fa'en er du da, dreng?" spurgte Møller forbavset og lod piben synke.

"Se her!" sagde Aage stolt, idet han rakte onklen et rødt safians etui.

Møller åbnede det og udbrød forbavset:

"Hvad fanden er det for en skilling? En langbenet engel mellem tre sukkertoppe – sælger han grønne kranse? Hvor har du fået den fra?"

Aage lagde sig tilbage i stolen og sagde med ungdommelig selvfølelse:

"I år, kære onkel, tog jeg akademiets store sølvmedalje. Min nøgne figur var den bedste."

"Din nøgne figur," udbrød onkel Møller forbavset. "Stiller I da nøgne ligesom ved sessionen?"

"Nej, kære onkel," sagde Aage smilende, "vi modellerer en figur efter nøgen model. Min var en kvindelig."

"En kvindelig," udbrød Møller højligen indigneret. "Det er jo noget svineri at lade unge mennesker sidde og glo på et nøgent kvindfolk."

"Det tænker vi kunstnere slet ikke på. Under arbejdet tænker vi kun på det."

"Vi kunstnere!" vrissede onkel Møller. "Så du vil være kunstner?"

"Ja, det er det eneste, jeg føler kald til."

"Ja, jeg tænkte det pinedød nok, da jeg så dig komme med den faldehat! Men hør, ved du hvad, Aage, det bliver der min salighed ikke noget af, så længe jeg lever. Du kan låne en af mine hvide sommerkasketter – den hat vil jeg ikke se for mine øjne. Kunstner! – Jo, det manglede bare."

"Hvorfor må jeg ikke blive det?" spurgte Aage i en nedslået tone.

"Hør nu, Aage," sagde onklen, idet han rykkede nærmere til ham og med overbevisende kraft bearbejdede hans skuldre med sin pibespids, "hvorfor har du ikke skrevet til mig om dette kunstnerleben for? Hvorfor har du rendt på akademiet i stedet for at arbejde hos gravøren?"

"Jeg har gjort begge dele, og når jeg ikke har skrevet til dig derom, så var det, fordi jeg ville gøre dig ære. Jeg var så stolt, så lykkelig da jeg kom med min medalje. Jeg troede rigtig at berede dig en overraskelse."

"Ja, det har du pinedød også nået!" afbrød onklen, "men flere af den slags skal jeg have mig frabedt. Jeg troede dig vel i havn, og så styrer du lige ud i åben sø, hvor de fleste af den slags skuder er gåede til bunds."

"Men når jeg nu føler, at det er mit kald," indvendte Aage.

"Å, tal ikke om kald! Du er jo ikke præst. Sig hellere, at du ikke har lyst til at drive et ærligt borgerligt håndværk, der kunne sikre din fremtid. Som alle unge mennesker har du naturligvis hovedet fuldt af vilde planer om at blive noget stort, rimeligvis en anden Thorvaldsen, men dertil skal der mere end en hat. Hvem borger for, at du har talent, fordi du kan klaske et nøgent kvindfolk op i ler, og selv om du har gjort det, hvad så? Jeg ville s'gu før blive stenhugger på landevejen, end

billedhugger i Danmark. Hvem køber statuer her i vort lille land, hvor en kunstgibser næppe kan leve? Men du vil naturligvis rejse til Paris, til Rom, ja måske til Grækenland."

"Ja, jeg har tænkt derpå," sagde Aage med tindrende øjne, "det må være dejligt."

"Ja dejligt, ikke sandt, at sætte sin smule mødrenearv over styr, og så komme hjem med et tungt sind og en let pung. Ved du hvad, Aage, en brudt kunstnerbane er noget af det tungeste, der kan times et menneske, og der er al rimelighed for, at det vil blive din lod. Hvorledes går det vores billedhuggere? Nogle enkelte når frem til målet, og selv de kan de i fattigdom og elendighed, som denne Bidefeldt, der druknede sig i Sorte Sø af næringssorg. Hvad skal det så blive til med de andre, der ikke gør lykke? De bliver i det højeste stenhuggere, gibsere eller drukkenbolte. Nej, nej Aage, endnu er jeg din formynder og giver aldrig mit minde dertil. Siden kan du sejle din egen sø, men så må du ikke vente noget af mig," og Møller bankede piben ud med en voldsomhed, så gnisterne føg hen ad gulvet.

Der blev en lang pause, under hvilken Møller stoppede en ny pibe og derpå målte værelset med lange skridt som en løve i sit bur. Aage sad med bøjet hoved og tåreblændede øjne. Alle hans illusioner lå døde, som de slukkede gnister af onklens pibe. Lidt efter lidt kom Møller atter til ro og satte sig på ny i lænestolen. Han tog nogle mægtige drag af sin toddy, dampede voldsomt, dog uden at hengive sig til sin yndlingskunst, og udbrød så:

"Nå, hvad nyt fra København?"

"Jeg ved intet," svarede Aage med dæmpet stemme, "det bedste, jeg vidste, det jeg havde glædet mig så inderligt til, bryder du dig jo ikke om."

Møller brummede noget i skægget, tømte sin toddy, blandede sig en ny og sagde ligesom for at afbryde den pinlige tavshed:

"Nå, siden du har fået mulepose på, så skal jeg pinedød fortælle dig nyt. Den store præmieso, som du ved jeg fik ovre fra England, har fået tretten grise, og de levede s'gu alle undtagen en. Gartnerens Ane er blevet forlovet med forvalter Mikkelsen ovre på Ravnstrup, og i går fangede jeg en gedde på 24 pund. I forrige uge var der andejagt på Stilleby Sø. Der skød jeg 14 ænder og en odder. Nu skal du bare høre, hvilken durkdreven rad det bæst var."

Og nu var onkel Møller i sit element. Den ene jagthistorie afløste den anden, og da han havde tømt sin tredje toddy, syntes disse at have mildnet hans sind, for han udbrød pludseligt i et:

"Hvorfor Fanden ler du ikke? Jeg synes s'gu, det var grinagtigt nok."

Aage hævede sit smukke ansigt i vejret, så sørgmodigt på onklen og sagde:

"Nej, du har ganske taget humøret fra mig."

Der var noget så blødt i tonen, og samtidig noget så vemodigt resigneret i hans dybe mørkeblå øjne, at Møller uvilkårlig mindedes sin afdøde søster, og han mumlede ved sig selv:

"Stakkels dreng! Hvad Fanden skal jeg dog stille op med ham?"

Aages fine øre havde opfattet dette hjertesuk, og han prøvede på at gøre et sidste forsøg.

"Må jeg gøre dig et forslag?" spurgte han.

Møller så blidere på ham og sagde:

"Skal vi nu til det igen? Nå, så kom med det."

"Du må ikke tro, kære onkel", fortsatte Aage, "at jeg er utaknemmelig, eller vil gøre dig imod. Jeg ved, at du efter moders død har sørget for mig som en fader, men den stilling, hvori du anbragte mig, var en mellemting af håndværk og kunst, og den sidste fik lidt efter lidt overtaget. Du ved ikke, hvor trælsomt en gravørs arbejde er. Fra morgen til aften sidder han bøjet over bordet med luppen i øjet og gravstikken i hånden. Møjsommeligt graver han spån på spån ud af det blanke metal, som blænder hans øjne og svækker hans syn, så tusinde ildfluer til sidst dirrer i luften. Og hvad er det så for et arbejde, som gør hånden træt og ånden sløv? Dørplader, signeter, og dumme forsiringer til de såkaldte pragtbind. Med ærlig flid har jeg stridt mig gennem alt dette, og jeg er nu en dygtig gravør, men det er mig ikke nok. En dag kom professor Krog, du ved nok ham, møntmedaljøren, op på værkstedet, han så mit arbejde, fandt det godt, men rådede mig til at gå på Akademiet, hvis det skulle blive til noget. Jeg fulgte hans råd, og nu da jeg har taget den store sølvmedalje, var jeg oppe hos ham, men jeg vil ærligt tilstå dig det, også han havde betænkeligheder ved, at jeg blev billedhugger, skønt af andre grunde end dine. Han rådede mig til at blive medaljør og lovede at vejlede mig i sin kunst, hvis du ikke havde noget derimod. Og det har du vel ikke, kære onkel! Vi har haft medaljører af høj rang, Arbien, Gianelli, Christensen og flere andre, som er blevet professorer ved Akademiet og har vundet sig et navn. Professor Krog mente, at han kunne skaffe mig en ansættelse ved mønten, og når han engang går bort, kan jeg mulig blive hans

efterfølger. Selv om alt skulle gå galt, så kan jeg jo altid tage fat på gravørhåndværket igen. Men lad mig prøve min kunstnerbane først, lad mig komme bort fra dette skrækkelige perlestikkeri hos gravøren. Kære onkel, jog beder dig så inderlig derom."

Møller rejste sig, gjorde et par omgange op og ned ad gulvet, tog så sit glas og stødte det mod Aages med det udbrud:

"Skål, du gamle møntmedaljør. Gid jeg må opleve at se dig som professor!"

Aage ville omfavne ham, men Møller strøg en svovlstik, tændte sig en ny pibe og sagde:

"Lad det være. Nu snakker vi ikke mer om det, i morgen skriver jeg til professor Krog og melder ham, at du er et asen."

Resten af aftenen forløb lige så fornøjeligt, som den var begyndt sørgelig, og da Aage stod i det velkendte gæsteværelse, nikkede han til sin tantes portræt og sagde:

"Havde du levet, havde onkel nok givet sit samtykke. Nu må jeg nøjes med at være kommet halvvejs til målet."

Han tog lyset og stirrede længe på det kære, velsignede ansigt, hvis læber så tit havde sagt ham venligt godnat. Det flød over i hans drømme, da søvnen lukkede hans øjne, men ved siden af hendes dukkede et andet billede frem, en ung, livsfrisk pige, den samme, som havde stået på broen og bedt for de sprællende fisk. Havde hun glemt ham, eller skulle han sejre?

Den næste morgen vågnede Aage med en dygtig hovedpine, men om den skrev sig fra toddyen eller det stød, han havde fået ved vækningen, vidste han ikke. En tur på søen ville gøre godt,

og målet var naturligvis Solby Præstegård, hjemlandet for alle hans drømme.

Han gik ned til søen, hvis overflade krusedes af en let brise, løste båden, og snart efter gled den som en måge ud af de høje siv, hen over det grålige vand. Han lagde sig mageligt til rette med rorpinden i hånden og, alt som han gled frem, dukkede hans barndoms syner op på ny, som gamle bekendte, der hilste ham velkommen. Hist lå Bøgø med sin brede bræmme af højstammede bøge, skarptegnede mod horisonten, så kom Skjoldnæs med sin gule banke, men længst ude skimtede han Solby Præstegård, og højt over denne kirken, hvis gyldne fløj glimtede som en stjerne. O, hvor han længtes efter Poula!

Så gled han atter ind mellem sivene mod den lave landingsbro, og med et spring stod han i præstegårdens have, tæt ved det gamle lysthus, hvor han og Poula havde tilbragt så mange lykkelige timer. På bordet stod en skål med roser, men hvorfor var de så falmede, næsten visne? Det lignede hende ikke, hun plejede jo hver morgen at ordne en buket til minde om sin moder. Langsomt gik han op gennem haven. Alt forekom ham så dødt, så stille, selv lænkehunden tav, og med en underlig beklemt følelse bankede han på den lukkede havestuedør, men ingen åbnede den. Han fløj ind i gården, op ad stentrappen, og ringede på. Efter lang venten kom en pige og meldte ham trevent, at provsten var taget til København med frøkenen og hendes tante. De var til guldbryllup og kom først hjem om fem dage.

Der stod han! – Alle hans drømme, alle hans illusioner brast, som boblerne havde bristet under hans gyngende båd, for om otte dage skulle han atter være i København, og i hele fem skulle

han ikke se hende. Langsomt drev han ned til båden, satte sejl og strøg ud gennem de tætte siv, der hånende slog ham i ansigtet. Den lette brise var vokset til blæst, der drev tunge regnskyer op over skoven. Alt syntes at være ham imod, selv vinden. I lange kryds måtte han kæmpe sig op imod den, og da han endelig nåede hjem, var det langt over middag. Onkel Møller var gnaven over, at hans dejlige gedde var blevet kold, og modtagelsen var derefter.

Aldrig i nogen sommerferie var fem dage krøbet så langsomt af sted som disse. Aldrig havde han kæmpet en sådan kamp mellem frygt og håb, og aldrig havde han befundet sig så ilde. Han følte en underlig mangel på beslutningsevne, en nervøs slaphed som efter en morfinrus – han måtte dog have slået sit hoved, da han væltede. Træt og tavs vandrede han om ad de kendte skovstier langs søen, men de forekom ham indestængte og melankolske. Det var, som lå der et slør over det hele, og der kom først et pust af befrielse, da onkel Møller en middag udbrød:

"Nå, Aage, hører du ikke snart op med at fange rejer? Provst Possel er kommet hjem. Du skulle tage en tur til Solby og muntre dig lidt."

"Onkel, må jeg få en hest?" spurgte Aage med usædvanlig energi.

"En hest!" udbrød onkel Møller og tabte af forbavselse gaflen. "Hvad Fanden vil du med den?"

"Ride, naturligvis."

"Det bliver s'gu et net syn," sagde onkel Møller, "men det er det samme. Du skal få en hest!" Og idet han rev vinduet op,

tordnede han ud i gården: "Læg op på Malkemaren!" og idet han vendte sig mod Aage, tilføjede han: "Den vælter du ikke med."

Uagtet Aage ikke følte sig synderlig smigret, var han dog glad ved, at onklen havde opfyldt hans ønske. Han var i den alder, hvor det forekommer en kavalermæssigt at vise sig til hest, men da Malkemaren holdt foran stentrappen, nedstemtes hans forventninger betydeligt. Den så sky på ham med sine matte, melankolske øjne, lagde ørerne først frem, så tilbage, som var den forbavset over at se en, der endnu ville ride den, og gjorde så et nervøst sidespring, da Aage satte foden i stigbøjlen.

"Nå, op med dig," råbte onkel Møller, "jeg tror s'gu den er bange for hatten! Ho, ho, gamle, stå lidt!"

Aage benyttede det gunstige øjeblik til at svinge sig i sadlen. Møller langede ud efter Malkemaren med sin stok, og opmuntret ved dette tegn på deltagelse, travede den gamle hoppe ud gennem ladeporten i en gangart, som endog forbavsede staldkarlen. Således gik det et stykke ud ad vejen i et ganske rask trav, men så viste der sig pludselig en vanskelighed. En markvej slog af til højre, og i det høje kløver lå gårdens besætning og tyggede velbehageligt drøv. Trods alle Aages bestræbelser slog Malkemaren ind ad markvejen, og da den havde nået køerne, gav den sig ganske roligt til at græsse.

"Hvad Fanden vil De her?" skreg Per Røgter.

"Jeg vil slet ikke her, jeg vil bare ud igen," svarede Aage.

"Så læg læggene til og kild hende under maven med hælene," råbte Per Røgter, "så render hun nok."

Aage fulgte rådet, og virkningen var forbavsende, for Malkemaren satte af i en galop, der viste, at den endnu havde bevaret sine erindringer som væddeløbshest. Endelig standsede

farten, og i et træt, melankolsk trav svingede den med Aage ind i den gamle præstegård, hvor han temmelig lettet overgav den til staldkarlen.

"Er provsten hjemme?" spurgte Aage.

"Jøsses ja, og her er fremmede oven i købet," svarede staldkarlen og pegede på en let gig, som holdt henne i gården.

"Fremmede!" mumlede Aage, "jeg tror da også, alt har sammensvoret sig imod mig."

Hans prøvende blik fløj rundt i forstuen, men fandt kun provstens gamle kavaj og Poulas hat – det måtte altså være visitter. På dragkisten lå en friskbunden gravkrans, og mens Aage halv ængstelig betragtede den, stak tante Malle sit hoved ud ad døren og udbrød:

"Ih du forbarmende! Kommer De nu også?" hvorpå hendes hængekrøller forsvandt bag døren.

Det var en besynderlig modtagelse! Imidlertid samlede Aage hele sit mod, åbnede døren og trådte ind med en frejdighed, som røbede godt komediespil.

Hans blik gennemfo'r som et lyn den halvmørke havestue, Poula sad ved vinduet og kom ham i møde med et formelt: "Goddag, hr. Vang," som ganske tog vejret fra ham og bevirkede, at han overhørte den påfølgende præsentation. Denne gjaldt først og fremmest en sværlemmet herre, som næsten fyldte præstens gammeldags sofa. Han var iført en grå sommerdragt, brungule sportssko og brandrøde handsker, som betydeligt syntes at genere ham. Klemt op i det andet sofahjørne sad en elegant københavnsk dame og legede koket med sin parasol.

Aage kendte dem straks – det var parret fra bænken.

"Nå, min kære Aage, det gjorde mig sandelig ondt, at De gik forgæves i torsdags, men guldbryllup, ser De – en så sjælden fest."

Og provsten undersøgte meget omhyggeligt sine negle, mens han knækkede med knoerne.

"Ja, det var da godt, at den lystighed fik ende," ytrede tante Malle, idet hun rystede sine hængekrøller og sendte sofaparret et blik, som ønskede hun gjort ende på dem begge. Den sværlemmede herre lod sig ikke i mindste måde afficere, han målte Aage med et prøvende blik og sagde i en overlegen tone:

"Jeg synes, jeg skulle have set Dem før som dreng, forekommer det mig."

"Så er det temmelig længe siden," svarede Aage.

"Å, det synes jeg dog ikke, De er vel lige blevet student?"

"Nej, jeg er kunstner," sagde Aage med selvfølelse, "og uddanner mig for tiden til medaljør."

"Nå, således," udbrød den svære herre og ringlede med sin urkæde "det er et meget tarveligt håndværk, synes mig. Hvem pokker bryder sig nu til dags om medaljer, undtagen dem man drikker til."

Blodet fo'r Aage til kinderne. Poula sendte ham et sideblik fra vinduet, og han svarede rask:

"Det er muligt dem, De beskæftiger Dem med."

"Til en vis grad, ja; for så vidt De sigter til afholdssagen, som er en af de tåbeligste, der er kommet frem i vor tid. Jeg skal være den sidste, der nægter den fattige mand sin snaps, så længe de rundbugede grosserere og vore fede jorddrotter fylder sig med champagne og madeira. Har De læst Stillebyposten for i går, min unge ven?"

"Jo," svarede Aage, "tilfældigvis. Det er ikke noget morsomt blad."

Den svære herre trak de buskede øjenbryn sammen og så hvast på Aage, idet han spurgte:

"Fandt De da ikke den store leder om afholdssagen morsom?"

"Nej," udbrød Aage, "jeg syntes, det var noget ugudeligt vås og løgn til hobe. De drikker jo herude som svampe."

Det gav et knæk i præstens gamle sofafjedre. Den svære herre fo'r op med et spring, og idet han majestætisk slog ud med højre hånd, tordnede han:

"Min herre! Agtelse for den mands hus, hvori jeg befinder mig, og ærbødighed for de damer, som omgiver mig, forbyder mig som *gentleman of the press* at give Dem den tugtelse, De fortjener, men De skal høre nærmere fra mig!"

Med disse ord fo'r den svære herre ud ad havestuedøren, efterfulgt af den sirlige dame, som under udbruddet:

"Gud, Jensen, gør bare ingen ulykker," stræbte at holde ham tilbage. Men Jensen var en mand af principper. Med et ironisk "ulykker!" forsvandt han gennem havelågen, og den sirlige dame gik samme vej.

Der blev en andagtsfuld tavshed, under hvilken man hørte provstens knoer knække som en cri-cri, mens tante Malles hængekrøller virrede som småsnoge. Kun Poula forholdt sig rolig, men der kom et udtryk i hendes ansigt, som godtede hun sig inderligt over det hele.

"Det gjorde De ved Gud i Himlen godt," udbrød tante Malle, mens provsten smånynnende trak sig tilbage til sit studereværelse. "Ellers havde vi måttet trækkes med dem den hele aften."

"Hvorfor blev han så vred?" spurgte Aage naivt.

Poula brast i latter, men tante Malle sagde:

"Kender De ham ikke? Det var redaktør Jensen fra Stilleby. Jo, det var en net forlovelsesvisit! Nu har De ham til fjende for livstid, og vi, som skulle have været på kirkegården – Gud! kyllingerne brænder vist på, Ane er jo ikke i køkkenet!"

Næppe havde tanten forladt værelset, før Poula sprang op, ilede hen imod Aage, og idet hun greb hans hånd, sagde hun med denne troskyldige inderlighed, som han kendte så godt fra gamle dage:

"Goddag, kære Aage! Nej, hvor du er blevet stor og – – og velvoksen," føjede hun rødmende til, "jeg kendte dig næsten ikke."

"Var det derfor, du kaldte mig hr. Vang?" spurgte han smilende.

"Å ja, det kan du jo gerne tro, så naiv som du er, men vil du vide den egentlige grund, så var det dem der," og hun pegede hen imod sofaen. "Havde jeg budt dig et hjertelig velkommen som nu, kunne du i morgen have læst i Stillebyposten: *Fashionabel news*. "Efter forlydende er en klodrian fra København, medaljør Aage V., blevet forlovet med den smukke frøken Poula P. i Solby Præstegård." Og det ville dog være en forskrækkelig historie!"

Aage følte ligesom et stik i hjertet ved disse ord, men endnu værre blev det, da tante Malle i det samme åbnede døren og åndeløs udbrød:

"Gud Poula, nu skal du bare høre! Kyllingerne var ganske rigtigt brændt på, og ved du hvorfor? Fordi Ane har forlovet sig med denne sadelmagersvend. Jeg fandt hende nede i

folkestuen, hvor hun sad og kyssede ham i stedet for at vende kyllingerne. Og så kan du tænke dig, da jeg foreholdt hende det umoralske i hendes opførsel, sagde hun op til fardag. Nu mangler det bare, at du skulle gøre det samme."

"Mener du sige op eller forlove mig?" spurgte Poula med et smil.

"Naturligvis det sidste, for så var der ikke en kat til at hjælpe mig."

"Så kan jeg berolige dig, lille tante. At forlove mig er det sidste, jeg ville gøre."

Det gav atter et stik i Aages hjerte, og han sendte Poula et ligefrem bedrøvet blik. Hun lod slet ikke til at bemærke det og sagde muntert:

"Gå du blot ud til dine kyllinger, tante! Jeg skal straks komme og hjælpe dig."

"Men kransen, barn!" udbrød tante Malle, "hvem skal så bringe den op? Den må ved Gud derop i aften, inden det bliver mørkt. Hvad ville din fader sige, hvis han ikke så den i morgen?"

"Du har ret, tante," sagde Poula alvorligt, "jeg vil straks gå op med den. Hr. Vang venter nok så længe."

"Men Gud, barn, hvad tænker du på?" udbrød tanten forskrækket. "Inden du kommer derop og får gravstedet ordnet, bliver det jo ganske mørkt. Du kan sandelig ikke gå alene."

"Hvis jeg må bære kransen, skal jeg gerne følge frøken Poula derop."

"Å ja, gode hr. Vang," sagde tante Malle beroliget. "Der er så ensomt og så skummelt deroppe ved aftentide. Poula kunne let blive forskrækket. Gud! nu må jeg ud til kyllingerne!"

Aage hentede kransen, og Poula sin hat. Men da hun satte den på foran spejlet, sendte hun Aage et hastigt sideblik og sagde med et smil:

"Du ser, jeg er blevet diplomat, Aage. Havde jeg foreslået tante, at du skulle følge med, havde hun ganske bestemt sagt nej."

De gik ud i den gamle præstegårdshave, hvor de blomstrende linde sendte en sød berusende duft, mens den synkende sols sidste stråler lagde luende kobber over hængebirkenes stammer. Så nåede de kirkestien. Den gamle kirkegårdslåge hvinede på sine rustne hængsler, og så vandrede de op i dødens stille have, hvor kors hævede sig ved kors, tue ved tue, hvor visne blomsterkranse talte om forglemmelsen i gravens mørke, og enkelte friske om den kærlighed, der endnu fulgte de døde.

Aage var blevet tavs. Hans øjne læste mekanisk de korte indskrifter på kors og tavler, men i hans indre bruste et hav af fortvivlelse; hvorledes skulle det være muligt her at tale om liv og kærlighed, hvor alt åndede død og tilintetgørelse?

Også Poula var tavs. Over hendes fine træk havde der lagt sig et slør af tungsindig vemod, hendes mørke øjne var fugtige, og dog var hun så smuk – langt smukkere end da han i havestuen hørte hendes hjertelige latter.

Endelig nåede de graven. Den lå højt oppe under kirkens mur, og over det hvide marmorkors sænkede en hængeask sit mørkegrønne løv. Det var, som gik der suk gennem dens grene.

Poula knælede ved graven, Aage lagde kransen ved hendes side, og nu begyndte hun med varsom hånd at fjerne de visne blomster, men da Aage bøjede sig for at række hende kransen, så han tårerne falde som dug, og han hviskede bevæget:

"Kære Poula."

"Aage!" sagde hun og trykkede hans hånd, "lad mig være ene."

Han trak sig tilbage mod kirken, dog ikke længere end at han kunne følge enhver af hendes bevægelser, og nu så han hende holde hænderne for øjnene, i stille gråd. Uvilkårligt vendte han sig bort og så ud over landskabet.

Langt nede lå præstegården, skjult som en drosselrede i det tætte løv, så kom skovens mørke kroner, aftensolblinket over den gårøde sø. Langt ude i det fjerne engmosernes dampende bryg, der flød sammen med skoven i en blålig dis, og højt over denne blinkede månen på den klare himmel. I samme øjeblik klang aftenklokkens dæmpede toner over søen fra Stilleby Kirke. De ni efterslag førtes af den svage aftenbrise som akkorder frem gennem luften – aldrig havde hans barndomshjem forekommet ham så skønt.

Da følte han en let hånd på sin skulder. Han vendte sig og så Poula, skøn som ingensinde før. Tabets vemod havde lagt sig som en helgenglorie om hendes pande.

"Jeg er færdig," sagde hun.

"Hvor her er smukt!" udbrød Aage, "se engang hvor stille søen hviler."

"Smukt!" gentog Poula næsten hviskende. "Ja, om sommeren og på en aften som denne, men om efteråret, når regnen styrter ned, når skovene hylder sig i klamme tåger, da er her forfærdeligt melankolsk. Og når så vinteren kommer med sin blege sol og de lange mørke aftener, å, hvor jeg da kan føle mig ensom og forladt! Ak, hvor jeg da savner moder – hun var så god, og når fader engang går bort, er der ingen, slet ingen der bryder sig om mig."

"Jo, jeg!" udbrød Aage lidenskabeligt, og greb hendes hånd. "Jeg elsker dig højere end noget menneske i verden."

"Det har jeg længe vidst," svarede hun og så på ham med et blik, så dybt, så sjælfuldt. "Tror du, at du har kunnet skjule det for mig?"

Han slog armen om hendes liv, drog hende tæt op til sig og hviskede:

"Vil du være min hustru?"

"Ja," svarede hun og lænede sit smukke hoved mod hans skulder.

"Kære, elskede Poula! O, hvor har jeg lidt, inden jeg turde sige dig det, og nu, jeg har sagt det, fatter jeg næppe min lykke."

Og han kyssede hendes skønne hvide pande, hun forekom ham som en ung, en dejlig madonna, hvis læber han ikke vovede at berøre.

"Ak Aage," hviskede hun, "hvad vil du egentlig med mig? Vil du som kunstner ikke glemme en stakkels pige som jeg? Jeg har hørt fader sige, at kunst og kærlighed følges ikke ad."

"Poula, aldrig skal jeg svigte dig. Vil du love mig det samme?"

"Ja," svarede hun og så bevæget på ham, "jeg vil være dig tro i alt. – Intet skal skille os."

Aage bøjede sig over hende, deres læber mødtes, men Poulas øjne stod fulde af tårer.

"Ak," hviskede hun, "at moder ikke skal se mig så lykkelig."

"Men din fader," indvendte Aage, "tror du, han vil blive glad?"

Der drog en let sky hen over Poulas ansigt.

"Fader," hviskede hun, "nej, til ham må du ikke sige noget. Jeg er hans eneste, hans alt, og blot tanken om at skilles fra mig, ville gøre ham fortvivlet. Du så selv, hvor gammel og affældig

han sad dernede. Efter moders død er han helt sunket sammen – jeg kan ikke forlade ham."

"Men så er vi jo ikke forlovede!" udbrød Aage.

"Jo," svarede Poula smilende, "men ikke som dem i sofaen, vi er hinanden tro til tiden kommer, og vi har tid til at vente."

Aage ville gøre nogle indvendinger, men der lå en fasthed, en ro i Poulas stemme, som imponerede ham.

"Hvor længe skal vi vente?" spurgte han så.

"Til fader har taget sin afsked, et år eller to. Når han da kommer ind til byen, vil vi sige ham det, og i hans nye hjem vil vi være to til at frede om hans alderdom."

De gik et stykke frem over kirkegården, da spurgte Aage pludselig:

"Ved du, hvor tante Hannes grav er?"

"Den ligger højere oppe, bag om kirken."

"Så lad os gå derop, Poula. Hun var en moder for mig. Min egen kan jeg jo næppe huske."

De steg atter op ad den høje kirkegårdsbanke og nåede efter nogen søgen en grav, tæt omgivet af rosenbuske og hvidtjørn, men den bar ingen friske blomster, kun visne kranse og tørre blade.

"Hviler hun her?" spurgte Aage bekymret, "alt ser så forfaldent ud."

Poula nikkede, og Aage vedblev:

"Lad os tage disse kranse bort, jeg kan ikke tåle at se dem. Havde vi blot en krans også til hende!"

"Jeg skal binde en i morgen," svarede Poula, "men nu må vi vist gå, mørket falder."

"Lad os kun sætte det lidt i stand, det er det eneste, jeg kan gøre for hende. Der står en rive, jeg skal straks være færdig."

De tog begge fat på arbejdet, men der var ikke så lidt at gøre. Mørket faldt, og månen begyndte at kaste sit blege skær hen over gravene. De store hyldebuske i nærheden tegnede sig næsten sorte i denne belysning, men desto klarere lyste deres hvide blomsterskærme, som udsendte en tung, næsten bedøvende lugt. De havde begge lagt sig på knæ ved graven, for at pille de sidste tørre blade bort. Da hørte de en sagte glidende lyd, som når vinden rasler i løvet. De så begge op, men der var intet – kun en flagermus tumlede hen over deres hoveder.

"Blev du bange?" spurgte han.

"Nej," svarede hun, "men lad os skynde os."

I det samme hørtes atter den sagte glidende raslen, og bag hyldebuskene gled en skikkelse frem i månelyset, sagte, lydløst, som bares den frem af aftenvinden. Det var en mager gammel kvinde, lille af vækst, og med et udtryk som gik hun i søvne. Under den sorte hue lå det glatte grå hår om et ansigt, hvis farve mindede om gulnet pergament. I sin magre hånd holdt hun en krans, bundet af de stærktfarvede blomster, som pranger i vore bønderhaver. En falmet blågrå hvergarnskjole hang om hendes spinkle skikkelse, der syntes at svæve i månelyset. Af og til virrede hun med hovedet, og fra hendes læber lød en mumlen, som når vinden rasler gennem tørre rør.

"Hvem er det?" spurgte Aage.

"Synekaren," hviskede Poula, "lad os gå."

I det samme gled skikkelsen tæt forbi dem, og det forekom Aage, som om dens konturer fløj ud i måneglansen, som tågen

over en sø. Han ville tale, men Poula lagde fingeren på læben og hviskede et: "Stille!" så sagte, at han netop kunne opfange det.

Aage stirrede ufravendt på skikkelsen, som nu havde nået en grav, der lå lige ved siden af hækken, og hvor den tydelig kunne ses. Her knælede den ned, lagde kransen på graven og sagde med dæmpet, klangløs stemme:

"Godaften, fa'er, Guds fred, fa'er, her kommer jeg med blomster til din grav, fa'er!"

Hun rettede lidt på kransen, lagde øret mod gravstenen og vedblev:

"Hvad siger du, fa'er? – Jeg kan ikke høre det! Skyd låget lidt til side, bitte fa'er, så skal jeg fortælle dig dagsnyt, som jeg plejer."

Der hørtes en hul, skurende lyd, og Poula greb Aage om armen. Hun var bleg som et lig. Skikkelsen lagde atter øret mod jorden og sagde:

"Det var godt, fa'er. Vend dig nu lidt om, så skal du høre: I dag fik vi sulevælling på skankeben, som du holder så meget af, fa'er, og oven på det flæskekage med purreløg. Anders spiste det meste af kagen – det har du tit nok skændt for, fa'er. Han fik kaffe, og din gamle pibe at ryge på – det måtte han jo nok, fa'er, for nu ryger du jo ikke af den. – Dine gamle bukser har jeg også syet om til ham, så sparer vi jo de skillinger, fa'er, og det kan du li'e. Og så havde jeg nær glemt det bedste, vor brogede ko er med kalv, og vor so har fået ni grise, så du skal ikke savne sul til julen. Nu ved jeg ikke mere, fa'er! Farvel! Sov sødt! I morgen aften kommer jeg igen. Sov sødt så længe, lille fa'er!"

Skikkelsen rejste sig, flød ud i måneskinnet og forsvandt.

"Hvad var det?" spurgte Aage og så efter den.

"Jeg ved det ikke," svarede Poula. "Kom for Guds skyld, lad os gå."

Og Poula mere løb end gik, indtil hun ganske forpustet nåede kirkegårdslågen, hvor Aage indhentede hende.

"Er du bange for hende?" spurgte han.

"Nej, men der kom en rædsel over mig. Hørte du ikke, hvor det skurede i jorden?"

"Det var mig, som kom til at skrabe med riven," sagde Aage beroligende. "Du tror da ikke på spøgelser?"

"Ikke ved dagslys, men når månen er fremme. Der er mere mellem himmel og jord, end vi mennesker drømmer om, som Hamlet siger."

"Ja, det var den gang! Men hvorfor hedder hun Synekaren?"

Poula lukkede kirkegårdslågen op.

"Kom, jeg vil ikke møde hende. Hun er Solbys sibylle."

"Hvad mener du med det?"

"Hun er egnens kloge kone," svarede Poula, hvis mod syntes at vokse, alt som de fjernede sig fra kirkegården. "Hun signer kvæget, hun spår, hun skriver vers til bryllupper og begravelser, og hun kan se ind i fremtiden."

"Nej virkelig!" sagde Aage ironisk. "Det havde jeg nok lyst til at prøve. Så kunne hun sige mig, om jeg bliver kunstner eller –"

"Nej, nej," afbrød Poula ivrigt, "du må ikke lade dig spå. Tror du på det, bliver du ulykkelig, og tror du ikke, kan det jo være det samme."

"Men endnu har du ikke fortalt mig, hvorfor hun hedder Synekaren," fortsatte Aage.

"Å, så ler du blot af mig, og det hele er vel også kun almuestuehistorier, men der er meget, som er slået

forunderligt til. Bønderne herude siger, at hun ikke blot er fremsynet, eller synsk, som de kalder det, men at hun også ofte synes at være på steder, hvor hun i virkeligheden ikke er. Forstår du nu, hvorfor jeg blev så bange deroppe?"

"Du er dog en lille nar," sagde Aage og benyttede kirkegyden til at røve et kys. "At blive bange for en gammel kælling."

Poula viklede sig ud af hans favntag, men ligesom de drejede om hjørnet, hvor de store linde fra præstegårdshaven kastede deres dybe slagskygger, udstødte hun et dæmpet skrig og udbrød:

"Min Gud, der sidder hun jo!"

Gyden afsluttedes af et lille hvidkalket hus, fra hvis lave vinduer et mat lysskær trængte ud. I dette lysskær så Aage en gammel gråhåret kvinde – det var Synekaren.

"Hvad siger du nu?" spurgte Poula.

"At hun er gået en kortere vej end vi. Det er det hele."

"Umuligt! Der er ingen anden vej, og vi har jo skyndt os. Se, jeg tror hun sover."

"Det må vi have klarhed på," udbrød Aage ivrigt. "Går man spøgelser tæt på livet, løser de sig op i dunst."

"Du vil da ikke gå derind?" spurgte Poula forskrækket, men Aage havde allerede hånden på halvdørens klinke, og tøvende fulgte Poula med.

De kom ind i en mørk forstue, hvorfra de, gennem den åbenstående dør, kunne se ind i Karens kammer. Det var et lille rum med bjælkeloft, hvorfra alle slags tørrede urter hang ned i guirlander. En stor slagbænk fyldte baggrunden, og henne ved vinduet stod et rødmalet bord med et tællelys, som havde tommelang tande. På slagbænken sad Karen og sov, med

hovedet lænet mod vindueshjørnet. På bordet foran hende lå en opslagen salmebog, og på slagbænken noget, omhyggeligt indsvøbt i et klæde.

Som hun dér sad i tællepråsens matte belysning, så hun ud som en mumie af gulnet pergament. Det var den samme sorte hue, det samme glat nedkæmmede, isgrå hår, den samme falmede, blågrå hvergarns kjole. Kun kransen manglede, ellers var billedet fra kirkegården komplet.

"Tøv lidt, fa'er! Nu kommer jeg straks, bitte fa'er, og så bliver jeg hos dig," mumlede hun i søvne.

"Tror du nu?" spurgte Poula, "væk hende ikke – det er synd."

Aage ville trække sig tilbage, men trådte op i Karens spinderok, som væltede med et stort rabalder.

Den gamle fo'r op med et skrig, så sig forvildet om og udbrød:

"Hvor er jeg! Hvem er det?"

"Det er jo mig," svarede Poula. "Kender du mig ikke?"

"Men han der," spurgte Karen, virrende med hovedet og sendende Aage et sky blik, "hvem er han?"

Poula blev lidt rød, da hun svarede:

"Det er Aage, forpagter Møllers søstersøn ovre fra Skovly. Kan du huske ham?"

"Er han nu blevet så lang?" spurgte Karen med det samme blik. "Å Jøsses, at I vækkede mig! Jeg sov så sødt, som var jeg død og drømte, at jeg var oppe på kirkegården for at lægge en krans på vor fa'ers grav. Jeg drømte så livagtigt, at jeg fortalte ham dagsnyt, som jeg plejer."

"Men vi så Jer jo deroppe," indvendte Aage og betragtede hende skarpt. Den gamle gengældte hans blik og svarede:

"Det er ikke første gang, man fortæller mig *det*, men tror I mig ikke, så kan I jo se her."

Med disse ord drog hun klædet til side og pegede på en gravkrans, bundet af havens mangefarvede blomster. Aage trådte et skridt tilbage – det var den samme krans, de havde set på kirkegården.

"Er der ellers noget, I vil?" spurgte den gamle.

Poula trak Aage i ærmet, men uden at agte på hendes advarsel spurgte han:

"Er det sandt, at I kan spå"

"Å, man siger så meget," svarede Karen og så mistænksomt på Aage. "Et er at spå, og et andet at rå'e, som et gammelt ord siger. Sådan fine folk fra København bryder sig ikke om de dele."

"Å jo, for spøgs skyld," sagde Aage muntert. "Jeg gi'er Jer en blank tremark, hvis I kan læse i min hånd, her er den."

"Jeg spår helst i kort," sagde Karen, "sådan en fin hånd er ikke let at hitte rede i – jeg må ha'e mine briller."

Hun pudsede lyset, pirrede op i tanden, og fik fat i et par store runde briller, hvis buede glas, hvori lyset spejlede sig, gav hende lighed med en gråhærdet hornugle. Så tog hun Aages hånd, betragtede den skarpt, mens hun gumlede og gumlede med sine tandløse kæber.

"Jeg tror, det er bedre, at han beholder den tremark selv," sagde hun til sidst.

"Hvorfor det?" spurgte Aage.

"Det hele løber så løjerligt ud og ind, alt virrer for mine øjne. Han må hellere komme igen en anden gang. Jeg er så sløj i aften, at jeg ikke kan læse det hele."

"Så læs, hvad I kan, for i overmorgen rejser jeg."

"Nå ja, når I endelig vil ha'et, så får I at ta'et som det bli'er, men jeg er ikke mig selv i aften; det kan jeg godt mærke. Jeg er så træt, som skulle jeg himle."

Atter stirrede hun i Aages hånd, atter gumlede de tandløse kæber, og der lød en utydelig mumlen, som gik over til noget, der var en mellemting af remse og sang. Så bevægede hun de tørre læber og sagde i en syngende tone:

Livstråden rinder her fast og lang,
Lykketråden kroget og trang.
Den viger til side – den danner et hul –
Vogt dig for den, som ågrer med guld;
Han vil dig brygge så bedsk en skål,
Vogt dig for jern og det blanke stål!
Nu løber det sammen – ej mer jeg hitter –
Dog jo – jeg ser det – et gitter, et gitter! – –

Her blev Karens stemme hæs. Hun bøjede hovedet tilbage mod væggen, stirrede stift op i loftet og stønnede:

"Et gitter! – Jeg ser alting som gennem et gitter."

"Nu sover hun igen," sagde Poula skælvende.

"Å, hun er jo gal," sagde Aage. "Kom lad os gå."

Der lå lindeduft og måneglans over det gamle lysthus nede ved søen. Aftenen var varm og stille. Man hørte kun bølgernes sagte skulp mellem sivene, hvor døgnfluerne steg og sank, som perlemorsfarvede skyer på den måneklare aftenhimmel. Inde fra lysthuset lød en dæmpet hvisken. Det var Poula og Aage, som havde fundet et tilflugtssted her efter aftensmåltidet, hvor tante Malle just ikke havde været blidelig stemt. Nu havde

lørdagskvælden kaldt hende til ugens regnskab, provsten til sin prædiken, og når man skal være ærlig, savnede de unge dem ikke.

"Det hjælper ikke, hvad du siger, kære Aage," hviskede Poula, "jeg er ikke overtroisk, som du påstår, men jeg kan ikke frigøre mig for den tanke, at vi har stået det overnaturlige nær. Jeg har fra lille barn hørt så meget om Karens spådomme, at jeg næsten begynder at tro på dem. Å, jeg var så lykkelig, da vi stod oppe ved kirken, og nu frygter jeg for, at der skal hænde dig en ulykke. Jeg kan ikke få hendes ord ud af mine tanker. Lagde du mærke til det udtryk, der kom i hendes øjne, da hun stirrede på din hånd, og da hun lagde sig tilbage og stønnede: "*Et gitter, et gitter.* – Nej, jeg får det ikke ud af mine tanker."

"Hvad frygter du da for?" spurgte Aage. "Der var jo ikke mening i, hvad hun sagde."

"Du må gerne le ad mig," hviskede hun, "men jeg kan hvert ord udenad. Tænk om du skulle falde i en duel – – –"

"Ja, det skulle vel være med redaktør Jensen," afbrød Aage hende. "Hun bad mig også vogte mig for jøder, og det var et meget fornuftigt råd. Jeg skal aldrig indlade mig med ågerkarle."

"Aage, Aage, hvorfor spotter du med min angst," udbrød Poula næsten grædende. "Vi kvinder har et finere instinkt. Jeg kan ikke gøre for det; men jeg har en følelse af, at en ulykke truer dig. Å, kunne jeg blot afværge den, ville jeg give alt, selv om det var mit liv."

Hun så i dette øjeblik så barnlig, rørende ud, at Aage blev grebet deraf. Han lagde armen om hendes liv, trykkede hende tæt op til sig og hviskede:

"Kære, søde Poula, hvor jeg angrer, at jeg ikke fulgte dit råd! Du må ikke pine dig for min skyld."

"Men jeg gør det alligevel," svarede hun med dirrende stemme. "Jeg ved kun en ting, der kan befri mig for min angst, men giver jeg dig den, så ler du vist atter af mig, og det ville gøre mig helt ulykkelig."

"Nej, jeg ler ikke mere, sig mig hvad det er."

Poula tog et lille etui op af sin lomme, så på det, men åbnede det ikke. Det var, som holdt hun en skat, hun nødig ville miste.

"Se her," sagde hun efter et øjebliks betænkning, "her giver jeg dig det bedste, jeg ejer," og hun rakte ham etuiet.

Aage åbnede det, og så i den matte månebelysning en lille sølvmønt glimte frem på den mørke fløjlsgrund.

"En lykkeskilling," udbrød han. "Tak, Poula! Den kan en stakkels kunstner nok trænge til. Men hvor er den fra? Den ser så mærkelig ud."

"Kære Aage," svarede hun bevæget, "da jeg første gang lagde en krans på moders grav, fandt jeg denne mønt i den frisk opkastede jord. Det kom mig for, som sendte hun med den sin sidste hilsen som pant på lykke for sit barn. Jeg har gemt den som en helligdom, og nu giver jeg den til dig, min elskede. Lad lykken kun forlade mig, når blot den bliver dig tildelt."

Hendes stemme bævede, hendes øjne fyldtes med tårer, og dybt bevæget hviskede Aage:

"Tak, kære Poula! Den skal aldrig forlade mig, hvad skæbne jeg end må friste, men på vor bryllupsdag får du den tilbage. Den skal da lyse lykke over os begge."

Poula hældede sit smukke hoved mod hans skulder og hviskede:

"Tak, Aage."

Han bøjede sig imod hende og ville give hende et kys. Da lød der knirkende fodtrin ved lysthuset, og i næste øjeblik formørkedes vinduet af tante Malles sitrende hængekrøller, og frem mellem dem klang med skærende røst:

"Nå, sidder du der, Poula! Din fader er gået til sengs for længe siden, og tetøjet står endnu på bordet, uden der er vasket så meget som en kop."

Derpå vendte hun sig mod Aage og sagde:

"Deres hest har stået opsadlet snart en halv time i gården, og Rasmus spørger, om den skal blive stående der."

Da der ikke var nogen fornuftig grund til dette, anbefalede Aage sig til tantens velvilje, og snart efter red han i så skarpt et trav, som Malkemaren formåede, hjem ad landevejen. Det sidste, han så, var lyset fra Poulas vindue – det blinkede som en stjerne. Og stjernen blev lidt efter lidt en opgående forårssol, der varmede hans hjerte og kastede lysende guldstænk hen over hans fremtids vej. Han følte sig så uendelig lykkelig, og alt omkring ham syntes at tage del i hans lykke. Den måneklare himmel, de duftende enge, hvor kløveren stod i stak, de vilde roser – ja, selv om det var de gamle hulmavede piletræer, syntes de at nikke til ham med deres knudrede hoveder og hviske:

"Du har sejret!"

Endog Malkemaren syntes at henfalde i idylliske drømme, for jo mere Aage nærmede sig den syvende himmel, desto sindigere blev dens pasgang, og desto hyppigere tillod den sig at tage en lille bid af grøftekantens blomster, men dens dasende ro faldt overmåde godt sammen med Aages

lyksalighedsdrømme, og således nåede de begge den markvej, som fra hovedlandevejen førte op til Skovly.

Da hørte Aage pludselig lyden af en vogn, som i skarpt trav kom raslende bag ved ham, og han holdt Malkemaren lidt an for at lade den komme forbi. I samme nu susede en piskesnert med et vældigt knald over hans hoved, faldt dernæst ned over Malkemarens bageste parti, og idet han hørte ordet: "Paddehat!" efterfulgt af en hånlatter, satte Malkemaren i strakt karriere op ad bivejen og ind i gården, hvor onkel Møller stod på stentrappen.

"Hvordan Fanden er det, du kommer farende?" råbte han. "Jeg tror min salighed, at du kan få bæstet til at løbe løbsk."

"Bryd dig aldrig om det," sagde Aage, idet han svang sig af sadlen. "Det var blot redaktør Jensen, der lod høre nærmere fra sig."

Søndagsmorgenens fred fik Aage til at sove over sig, og da han vågnede, følte han atter denne underlige slaphed, som han havde lagt mærke til de foregående dage. Et bad i søen ville gøre godt, og da onkel Møller var kørt til kirke, kunne han jo benytte hans badetime. Ad de kendte skovstier kom han ned til søen, hvor stillebynitterne havde anlagt en imponerende badeanstalt. Af de to rum, der var bestemt for herrer, var netop det ene ledigt, og da Aage klædte sig af, hørte han fra det andet en underlig stønnen, prusten og hvæsen, som arbejdedes der med en stor blæsebælg. Disse besynderlige lyde afløstes af et vældigt plask, men da Aage kom ud, var der intet at se.

Han sprang ud, men idet han dukkede op, så han lidt foran sig en skikkelse, som han i første øjeblik slet ikke kunne få rede

på, for snart var det hoved, snart pukkel, snart et par tynde visne ben, der stak i vejret som en hale. Det forekom ham, at den i høj grad lignede en klumpfisk, der leger himmelspræt.

"Godmorgen, godmorgen, hr. Vang," prustede skikkelsen. Og dens forende gik til bunds for at komme til syne længere ude.

"Hvad var det for et marsvin?" spurgte Aage, da han gav bademanden billetten.

"Jøsses, kender De ikke ham? Det er guldsmed Trolle oppe fra Stilleby. Han er såmænd godt kendt her i egnen."

"Hvorfor det?"

"Jo, han er sådan en lærd mand og køber alt det rageri op, som bønderne kommer til bys med. Ja, de siger såmænd, at han la'er grave i højene, men jeg ved ikke, om det er sandt."

Aage tændte en cigar og vandrede op ad skovstien, men den forunderlige døsighed fulgte ham, og da han nåede den bænk, hvor han havde overrasket den sirlige dame, hengav han sig til en behagelig dolce farniente, og prøvede at blæse ringe ligesom onklen, idet han lod tankerne vandre tilbage til Solby gamle præstegård og aftenens begivenheder.

Af disse drømmerier blev han ubehageligt udrevet ved en skrattende stemme, som råbte til ham oppe fra skovbakken:

"Go'e måren, hr. Vang, nu skal jeg straks være hos Dem."

Aage fo'r forskrækket op; thi ned gennem det tørre løv raslede en skikkelse, som mere lignede en skovtrold end et menneske. Det mest iøjnefaldende var en meget høj, vel afstrøgen silkehat, som sad på et stort uformeligt hoved, der atter dukkede ned mellem to forvredne skuldre, som bar to lange dinglende arme. At manden var puklet bagtil, havde Aage allerede observeret i vandet, men her på landet opdagede han, at der til rygpuklen

svarede en brystpukkel i rundbuestil, som syntes at udgøre mandslingens stolthed, for han stak den stadig fremad, mens han sidelæns, lig en uhyre krabbe, haltede ned til bænken. Her gjorde han en pludselig sidedrejning og hoppede med et spring op på bænken, hvor han kovrede sig sammen som en gammel skrutrygget orangutang. Idet han lod sine visne ben dingle frem og tilbage i luften, stirrede han på Aage med et gennemtrængende, rotteagtigt blik, og spurgte:

"De har nok glemt gamle bekendte, hr. Vang?"

Aage så på dette sorte stride hår, de stikkende, brunspættede øjne, og nu huskede han pludselig manden.

"Er det ikke guldsmed Trolle fra Antoniestræde; jeg synes, jeg kan huske Dem fra gravørværkstedet?"

"Nå, så det synes De?" spurgte gnomen med et ondskabsfuldt blik, "ja De kan tro, jeg har heller ikke glemt Dem, det var Deres skyld, at jeg kom på vand og brød, og den kost har en lang eftersmag, skal jeg sige Dem."

"Min?" spurgte Aage forbavset, "jeg forstår aldeles ikke, hvad De mener."

"Har De glemt madam Rask i Regnegade," spurgte manden med et skulende øjekast.

"Å," udbrød Aage, "det var hende, der solgte kruset med de falske sølvstempler til Oldnordisk Museum."

"Ja, og det var mig, der havde lavet dem, og Dem, som angav mig," fortsatte manden med et hævngerrigt blik.

"Nej, deri tager De aldeles fejl. Det var møntguardeinen, som havde kruset til undersøgelse, og da han fattede mistanke til sølvstemplerne, spurgte han mig, om jeg troede, at de var gamle."

"Og så svarede De nej," bemærkede manden. "Har De så ikke angivet mig?"

"Men jeg havde jo ingen anelse om, at De havde lavet stemplerne! Jeg svarede kun efter min overbevisning."

"Nå sådan," svarede gnomen med en hæslig fnisen. "Har De mere af den vare endnu?"

"Lige så meget som den gang," svarede Aage skarpt. "Jeg tænkte ikke på at føre Dem i ulykke, men stemplerne var så slet gjorte, at jeg straks kunne se det."

Det gav et sæt i den lille mand. Han rokkede arrigt frem og tilbage, sparkede ud med de visne ben, der svingede som to ulige lange penduler, og sagde så med indædt harme:

"Tænkte! – nej, det var netop ulykken. De tænkte slet ikke. Havde De blot tænkt Dem det mindste om, så ville De have indset, at Deres svar måtte føre ulykke over det menneske, der havde lavet stemplerne, og det burde De have forskånet ham for."

"Hvad skulle jeg da have svaret?" spurgte Aage forundret.

Der spillede et rigtig forslagent gavtyvesmil om Trolles skæve mund, idet han sagde:

"Jeg troede ikke, De var så dum! Får man ubehageligheder med justitsen, er der altid to udveje: enten kan man inte huske noget, eller også ved man inte noget. Det sidste kunne De have svaret med frelst samvittighed, for De siger jo selv, at De intet vidste om kruset, men det skulle gå løjerligt til, om møntguardeinen ikke havde sagt Dem, at jeg havde eftergjort de gamle stempler."

"Han sagde kun, at museet havde købt det af madam Rask," forsikrede Aage på ny. "Det gør mig meget ondt, at mit skøn har

bragt Dem i ulejlighed."

"Ulejlighed!" udbrød den lille mand, og slog begge de flade hænder mod sine visne knæ, "nej, sig i ulykke! Vand og brød har en hale, som man slæber efter sig hele sit liv. Jeg tabte mine kunder, jeg mistede min kredit, jeg måtte lukke min forretning, og nu sidder jeg her ude i dette hul, hvor man spiser med hornskeer, og hvor jeg må være glad, hvis jeg en gang imellem kan sælge et par gigtringe. Jeg er lige ved at sulte ihjel – alt det kunne De have sparet mig for."

Uagtet Aage ikke forstod, hvorfor Trolle vedblivende gjorde ham ansvarlig for egen brøde, fik Aage dog medlidenhed med denne slagne mand, der på en gang var vanfør og mærket af loven. Han fik lyst til at gøre noget for ham og sagde:

"Jeg hører, at De handler med antikviteter. De skulle vel ikke have en køn gammeldags ring?"

"En damering?" spurgte gnomen og blinkede snedigt med det ene øje.

"Ja, helst en i empirestil. Jeg husker, at min moder havde en med symboler på tro, håb og kærlighed."

"Ja det er jo noget for Dem," sagde manden med en hånlig fnisen, "nu er de tre blevet til frihed, lighed og broderskab, jeg tror nok, jeg har sådan en."

"Men så må jeg se den straks, for i morgen tidlig rejser jeg," forklarede Aage.

"Straks," gentog manden. "Ved De, at det er søndag, og hvis jeg handler i butikken, bliver jeg dømt for helligbrøde. De forbandede love har man da overalt efter sig."

"Ja, så må jeg opgive det," sagde Aage.

Den lille mand hoppede i et sæt ned af bænken, skulede op imod Aage og spurgte:

"De angiver mig vel ikke?"

"Men herre Gud, hvor kan De dog tro det," spurgte denne utålmodig.

"Å, borgmesteren har sin næse alle vegne, og De kunne være tosset nok til at fortælle, at De havde købt en ring hos mig om søndagen, og så skal man straks op med mønten, men når vi stikker om her nede ved søen, og så sniger os op bag om vænget, kan vi komme ind uden at nogen ser os. Er De med på den?"

Den lille gnom grinede over hele ansigtet, den ene mundvig lo af list, den anden af skadefryd. Aage syntes slet ikke om sin nye bekendt, men fulgte alligevel med.

Gennem forfaldne gyder nåede de ind i en forsømt have, hvis forkrøblede træer bar flere uldsokker end frugter. De fugtige trappetrin førte op til en lav dør, og gennem denne kom de ind i et værksted, der forekom Aage alt andet end hyggeligt.

Et grønt gardin dækkede et vindue, der syntes at vende ud mod gården, og her stod et bord med ambolt og værktøj. En gammel skorsten var omdannet til esse, men resten af værelset var et sandt pulterkammer, hvor gamle møbler, figurer, messingfade og broderede huenakker flød om mellem digler, hamre og sager, der lå til reparation.

Trolle lod til at være vel kendt med alle disse herligheder, for uden at tøve åbnede han et gammelt chatol og rakte Aage en skuffe, idet han sagde:

"Her skal De se ringe, min fa'er."

"Vil De ikke rulle gardinet op," bad Aage.

"Nej, så ser de os derude fra gården," hviskede Trolle, "men jeg kan godt tænde lampen."

Lampelyset gav ganske vist ringene en forøget glans, men Aage følte sig meget skuffet, det var lutter tarvelige sager, og til Poula havde han tænkt sig noget rigtig smukt.

"Det gør mig ondt, at jeg har ulejliget Dem," sagde han endelig, "men jeg kan ikke bruge noget af dette, De skulle vel ikke have en lille guldkapsel i stedet – en til at bære om halsen?"

"Hvor stor skulle den være," spurgte guldsmeden, "for de, jeg har, er meget små – folk herude har ikke råd til svære ting, skal jeg sige Dem."

"Det er meget godt," sagde Aage, idet han tog etuiet frem. "Den skal netop være så lille, at denne mønt lige kan ligge i den."

Trolle åbnede etuiet, men næppe havde han kastet et blik på mønten, før hans ansigt undergik en mærkelig forvandling. Øjnene spilede sig op, de smalle læber kneb sig sammen, og mellem tænderne hviskede han:

"Hvad er det? En runemønt! Men hvad er dog det –"

Han studerede mønten meget opmærksomt fra begge sider, vraltede så hen efter en stige, og klatrede som et pukkelrykket egern op til den øverste reolhylde, hvorfra han hentede en gammel støvet foliant. Derpå gav han sig til at blade i den uden at agte på Aage, der syntes, at fyren lignede en studerende edderkop. Pludselig klappede Trolle folianten til og spurgte hastigt:

"Hvad vil De ha' for den mønt?"

"Den er ikke til salg," svarede Aage bestemt.

"Ikke til salg, ikke til salg," brummede Trolle, "men mulig til bytte, hvad?"

"Jeg skiller mig ikke ved den. Den er en kær erindring."

"Ja, men jeg har også kære erindringer," svarede Trolle med et så indsmigrende smil, at han forekom Aage rent ud væmmelig.

"Nu skal De bare se."

Inden Aage kunne forhindre det, havde gnomen trukket en anden skuffe ud, og i denne glimrede forskellige antikke ringe og blandt dem netop en pragtfuld empirering, ganske som den, hans moder havde båret.

"Hvad siger De om den?" spurgte Trolle.

Aage prøvede den på sin lille finger – jo, den ville ganske vist passe til Poula.

"Hvad vil De have for den ring?" spurgte han.

"Den er ikke til salgs, for den er også en kær erindring, skal jeg sige Dem, men hvad siger De om at få ringen mod mønten, så går de to kære erindringer op i en højere enhed."

Aage ville skyde ringen af sin finger, men kunne ikke få den af, og Trolle fortsatte spottende:

"Der kan De selv se, hvor den kære erindring holder fast! Tag den nu og lad mig få mønten. Den er jo ikke mere værd end en regnepenge."

"Hvorfor vil De så have den?" spurgte Aage.

"Fordi jeg er gal, samlergal," svarede Trolle og lod fingrene spille i luften. "Jeg har alle de danske runemønter undtagen denne, og De må endelig lade mig få den, hr. Vang," tilføjede han med indsmigrende stemme.

Aage snappede etuiet og sagde:

"Umuligt, hr. Trolle! Alt andet, kun ikke den."

"Alt andet, alt andet," hvæsede den lille pukkelryggede dværg, idet han skulede efter etuiet. "Hvad bryder jeg mig om alt

andet, når jeg ikke kan få den."

Han vraltede atter hen til chatollet, åbnede et hemmeligt rum og tog noget frem, som han skjulte i hånden.

"Tror De, det ville være vanskeligt at gøre sådan en skilling efter?" spurgte Trolle med et listigt smil.

"På ingen måde," svarede Aage. "Præget er så råt, at det med lethed lader sig eftergøre."

"Men prægningen," spurgte Trolle.

"Åh! Det kan man gøre med en hammer. Således prægede de jo også i den tid."

"Hør!" sagde Trolle i en fortrolig tone, "jeg har et forslag at gøre Dem. Hvis De vil lave mig et par af disse skillinger, så vil jeg forære Dem denne her. – Det er en meget mærkelig ring."

"Hvad mærkeligt er der ved den?" spurgte Aage, "det er jo en almindelig brillantring, men den har et ganske mærkværdigt spil, den funkler som ild."

"Ja netop," svarede Trolle, som lod ringen glimre i lampelyset, "men ved De hvorfor?"

"Nej."

"Fordi det er en sort diamant, ægte østerlandsk."

"Den er jo ganske klar," indvendte Aage, "kun ser det ud, som om lyset brød ud fra midten, omkring et enkelt punkt."

"Ganske rigtigt," bemærkede Trolle og pudsede stenen i sit ærme, "det er det sidste kulstof, som er blevet tilbage ved diamantens dannelse, og derfor kaldes de sorte diamanter, men det mærkeligste ved den slags diamanter er, at når man i nogen tid ufravendt betragter det sorte punkt, løser det sig op til stråler, som er langt mere glimrende end dem, De nu ser."

"Det gad jeg nok prøve," sagde Aage.

"Med største fornøjelse," udbrød Trolle, "men lad os lukke døren af, jeg holder ikke af, at andre ser mine sager. Værsgod! Sæt Dem her i lænestolen og læn Dem mageligt tilbage! Sidder De nu bekvemt? Se så! – Nu holder De ringen skråt op mod lyset og ser ufravendt på det sorte punkt. Så vil det kun vare et par minutter, inden det løser sig op i stråler."

Aage stirrede på diamanten – den gnistrede som ild, men det sorte punkt var der endnu. Så syntes han pludseligt, at ringen begyndte at vokse, diamanten voksede med, åbnede sig i midten og udsendte et væld af grønne, violette og gule ringe, der flød sammen og skiltes, indtil de glimtede med en luende ild.

"Jeg kan ikke mere," ville han sige, men stemmen svigtede ham på samme måde, som når man råber i søvne.

I samme nu følte han en varm, fugtig hånd glide ned over sit ansigt, og nu var det ham umuligt at åbne øjnene. Han ville rejse sig, men formåede ikke at røre sig.

"Jeg er blind," stønnede han.

Da følte han atter den varme, fugtige hånd trykke hans mund til og en stærk, myndig stemme tordnede i hans øre:

"Hør efter og gør som jeg siger."

"Ja," stønnede Aage.

"Når De kommer til København," fortsatte stemmen, "skærer De efter solnedgang, når De er alene, stemplerne til den runemønt, De viste mig."

Aage rystede på hovedet. Han mægtede ikke at svare nej.

"Jo! De skærer dem," fortsatte stemmen, "og gør dem så fuldkomne, som De kan, husk på det."

Aages hoved sank slapt ned, men Trolle lagde det tilbage og fortsatte:

"Med disse stempler præger De tolv runemønter og sender dem herud til mig, og skulle nogen senere spørge om de mønter, så svarer De, at De intet ved, og intet kan huske, glem det ikke!"

Den pukkelryggede guldsmed betragtede med et skadefro grin Aage, som helt var sunket sammen i lænestolen.

"Nu får jeg mine sølvstempler betalt," mumlede han, "og skal nogen komme i fedtefadet, bliver det ikke mig. Det er bedst, han får sig en ordentlig lur."

Med disse ord slukkede han lampen og humpede ned til gæstgivergården, hvor han tog sig en pot kegler. Han var usædvanlig lystig den dag.

Da han ved middagstid trådte ind i det bælgmørke værelse, sad Aage nøjagtig i samme stilling, som da Trolle forlod det. Han rullede gardinet op, stillede sig bag Aages stol og råbte: "Vågn!" for Aages øre lød dette vågn som en tung dør, der drøner i en kælderhvælving. Det var, som lyden elektrisk forplantede sig gennem hele hans legeme, og med udråbet: "Hvad er det!" fo'r han op af stolen med solen lige i ansigtet.

"Go'måren! Go'måren, eller snarere go'middag, hr. Vang," grinede Trolle, "De har skam taget Dem en ordentlig lur."

"Har jeg sovet?" spurgte Aage og så sig forstyrret om.

"Om De har," grinte Trolle, "jo, det kan De bande på! Jeg håber, De har drømt behageligt."

"Jeg har slet ikke drømt noget, men hvorfor har De ladet mig sove her?"

"Det var såmænd Dem selv, der faldt i søvn, mens jeg sad og læste, og så syntes jeg, det var synd at vække Dem før nu, det er middag."

"Middag?" udbrød han og for op, "så må jeg skynde mig."

Aage greb sin hat, men Trolle standsede ham og sagde:

"Hvad bliver det så til med disse mønter? Vil De lave dem til mig?"

"Nej," svarede Aage og så ham lige ind i ansigtet, "jeg ønsker ikke at dele Deres skæbne."

Trolle blev stående på trappen og stirrede efter ham med et skadefro grin.

"Hoho!" hånlo han, "den råder du ikke mere for!"

"Hvordan pokker er det, du ser ud?" spurgte onkel Møller, da Aage kom ind til middagsbordet, "dine øjne er jo ganske sorte."

Aage svarede ikke, men legede åndsfraværende med sin gaffel.

"Og hvad er det for en ring, du har der?" fortsatte onkel Møller, "du er da ikke blevet forlovet?"

Aage fo'r op som af drømme.

"Hvilken ring?" spurgte han.

"Den på din lille finger. Lad mig se – det er min salighed Kammas!"

"Moders!" udbrød Aage.

"Ja, netop, men hvor pokker har du fået den fra? Den har jeg søgt efter i mange år."

"Å, jeg fandt den i en skuffe," svarede Aage forvirret, "jeg var –"

"Ja, tænkte jeg ikke nok, at den lå deroppe," afbrød onkel Møller ham. "Hun havde jo altid det gæsteværelse der. Så har jeg dog gjort Karen uret."

"Hvilken Karen?"

"Å, hun tjente hos os i din moders tid, men så blev hun gift med Niels Jensen ovre i Solby, og hun gjorde egnen helt rundtosset med sine kunster. Nu er vi da heldigvis fri for det, for i morges fandt de hende siddende død i sit kammer, med salmebogen foran sig og sin ligkrans i hånden. Det kan man min salighed kalde at være fremsynet!"

"Er hun død!" udbrød Aage.

"Ja, gu' er hun så," svarede onkel Møller, idet han skar sig et godt stykke lammesteg, "og det er s'gu et held, for ellers havde vi fået hende på sognet."

Aage vidste ikke ret selv hvorfor, men dette bratte dødsfald berørte ham pinefuldt. Det lå som den sorte skyggestreg på solskivens guld. Han gik op på sit værelse, pakkede sin vadsæk og ville så til Solby, men en uovervindelig mathed betog ham. Han lagde sig på sengen for at blunde et øjeblik, men da han vågnede, stod solen i sin nedgang – turen til Solby var umulig.

Forstemt og ulykkelig satte han sig ned og skrev et langt afskedsbrev til Poula. Det endte således:

"Min inderlig elskede! I håb om den lykke, du har forjættet mig, i tro på den kærlighed, du har svoret mig, sender jeg dig moders ring, som jeg har været så lykkelig at finde. Bær den til minde om mig og min kærlighed."

Da han havde bragt dette på posthuset, styrede han sin gang mod guldsmedens hus – det var ham umuligt at erindre, om han havde betalt ringen. Han bankede og kaldte – ingen

svarede. Den næste morgen rullede Aage med diligencen til København.

Gravør Mogensens værksted i Lille Kongensgade var ikke nogen forlystelsesanstalt. Det kunne man se af Aages gang, der blev langsommere og langsommere, jo mere han nærmede sig den velkendte port. Her modtoges han af madam Svendsen, husets faktotum, som meddelte ham, at værkstedet var lukket, fordi gravøren var på skovtur, en fest, han årlig gav for sine medhjælpere. Aage følte sig betydelig lettet ved denne meddelelse og besluttede selv at tage i skoven, ikke for at slutte sig til gravørens selskab, men for i stille ensomhed at hengive sig til sine drømmerier, og snart var han ude ved Lyngby Sø, hvis landlige omgivelser mindede ham så meget om Stillebys dæmrende skove. Han vandrede om i stille lykke over sin kærlighed og sit kommende kunstnerliv, og syntes aldrig at have set søen så blank og skovene så friske; men da det begyndte at lide mod solnedgang, kom der en underlig uro over ham. Det forekom ham, at der var noget, han skulle gøre, men hvad det var, kunne han ikke få fat på, og jo mere han grublede derover, desto uroligere blev han. Så faldt det ham ind, at dette noget lå i byen og var på værkstedet, og at arbejdstiden hørte op klokken syv. Han så på sit ur – jo, han kunne være derinde til den tid.

Da han atter præsenterede sig for madam Svendsen, udbrød denne forskrækket:

"Jøsses, hr. Vang! De er vist ikke rigtig rask."

"Giv mig nøglen til værkstedet," sagde Aage kort, "jeg skal derop."

"Men der er slet ingen deroppe," indvendte madammen, idet hun tog nøglen frem.

Aage snappede den ud af hendes hånd og gik med stive skridt ind ad porten. Madammen så efter ham og sukkede:

"Herre Gud, det kønne unge menneske! nu har han da også fået for meget – ak ja, det kommer der ud af disse skovture."

Da Aage trådte ind i værkstedet, lå det store rum med de mange kvistvinduer i solnedgangens sidste glødende belysning, dens røde stråler spillede hen over de blanke skruestikker, polerede metalflader, over hamre, ambolte og gravstikker, brød sig i den tarvelige hængelampes prismer, og faldt derfra som syvfarvede regnbuestriber på de hvidtede vægge. Aage hængte sit tøj på knagen, trak sin arbejdsbluse på og satte sig på sin vante plads, stirrende tankeløst omkring sig. Hvad var det, han skulle huske – det var ham umuligt at komme på det, og ganske mekanisk tog han en gravstik i hånden.

Han prøvede den på et stykke kobber – nej – det var ikke det. Han kastede pladen fra sig, og stirrede atter hen over bordene, hvor det blanke værktøj luede i aftensolens lys.

Da faldt hans blik på et par stykker rundstål, og det forekom ham, at disse havde en glans, der tiltrak ham på en særegen måde. Han tog dem, vejede dem i hånden, målte deres diameter – ja, der var det, men hvad så mere? Han grundede dybt og længe.

Da gik solen ned, og i samme øjeblik kom han til at tænke på runemønten. Han tog den ud af etuiet, stirrede på den og fandt en ganske særegen glæde derved – han syntes, at han måtte have flere af dem – det ville skaffe ham ro.

Han lagde runemønten på rundstålet – jo, det passede nøjagtigt! Så spændte han stålet i jernkuglen, fik luppen i øjet og gav sig til at arbejde.

Lidt efter faldt mørket på, og han havde kun lagt de første konturer. Han rullede gardinet ned, tændte lampen og følte sig nu hyggelig til mode. Aldrig havde noget arbejde interesseret ham som dette, og hen ad midnat var stemplerne færdige.

Han tog skærmen af lampen, tørrede sveden af sin pande og så sig uroligt om i det halvmørke rum, hvor månen kastede blege lyskvadrater ind gennem vinduerne, mens resten af værelset lå i dyb mørke. Da så han noget glimte henne ved kakkelovnen – det var et stykke sølvblik, som tindrede i månelyset. Han tog det, vejede det i hånden og følte atter den samme indre tilfredsstillelse, som da han havde taget rundstålet. Så flyttede han den store ambolt midt ud i stuen, og kort efter drønede hans hammerslag så vægtigt og sikkert, at det rungede gennem hele huset.

Pludselig faldt en stærk lysstribe hen over ambolten, døren til værkstedet reves op – der stod madam Svendsen i dyb neglige med en lampe i hånden.

"Ih du frelsens Gud! hvad er det dog, De bestiller heroppe, hr. Vang? – Der er jo ikke et menneske, som kan få nattesøvn i sine øjne."

"Jeg præger mønter, madam Svendsen," sagde Aage.

"Gud fri og frels os!" råbte madammen, "De vil da ikke i tugthuset?"

"Er de ikke kønne?" spurgte Aage og rakte hende en.

"Det skidt," svarede madammen irriteret, "det er jo ikke andet end regnepenge! Nu må De holde op, hr. Vang, for ellers

kommer krigsråden selv. Det er jo et ugudeligt nattespektakkel."

"Der mangler to," sagde Aage, og til madammens store forskrækkelse faldt endnu to vægtige hammerslag over krigsrådens syndige hoved. Derpå pakkede Aage sine mønter ind og lystes ned af madam Svendsen, som nu var fast overtydet om, at han enten måtte være fuld eller gal, og derfor bad ham om at gå lige hjem.

Denne anvisning fulgte Aage på det nøjagtigste, og da han næste morgen havde fået mønterne sendt af sted, følte han en ro i sit sind og en tilfredshed med sig selv, som han ikke længe havde kendt, men kort efter havde han ganske glemt, hvad der var passeret på værkstedet.

Ude på Christianshavn, Københavns Stilleby, knejser mellem forfaldne rønner endnu gamle anselige handelsgårde, som minder om Danmarks velstand på det asiatiske kompagnis tid, og i en af disse havde professor Krog sit atelier. Det var en høj hjørnebygning, hvis forside vendte ud imod kanalen med dens skibe og pramme, mens man fra sidefløjens øverste etage havde en vid udsigt, først over volden med dens grave og glaciser, så over det frodige Amager, og endelig over den rullende sø lige ned til Stevns Klint, hvis fyr hver aften blinkede som en stjerne.

Krog havde rejst meget, og hans atelier bar vidne om hvorledes og hvorhen. I dørkrogen hang endnu hans ransel og ziegenhainer, prydet med navnene på de byer, han havde besøgt. Så kom et stort skab fuldt af romerske og græske antikviteter, og endelig det allerhelligste, et gammelt chatol, som kun blev forevist ved højtidelige lejligheder, og som skjulte

de mønter og gemmer, som han havde købt af bønderne på Forum og Piazza Navone. Væggene dækkedes af studier, raderinger og håndtegninger, som viste, at han havde været på en god fod med hele vor ældre kunstskole, men der var ingen makartbuketter, ingen spættede tigerskind, ingen falmede silkedraperier, ingen gamle møbler i "bondestil", for Krog hørte til den gamle skole, som mente, at kunst var kunst og det andet "mestendels gøgl".

Det var en varm, forårsfrisk dag i maj, vinduerne stod åbne, og i sollyset derude tegnede voldens træer sig med denne ubestemte nuance mellem grønt og brunt, som angiver, at knopperne har i sinde at blive blade.

Krog stod ved kavaletten og arbejdede på et medaljestempel, men af og til skubbede han den grønne øjenskærm tilbage fra panden og stirrede ud på voldens grønt og det gryende forår, idet han sukkede:

"Å ja, det var den gang," og så trak han atter skærmen ned, fik luppen for øjet og arbejdede ivrigt videre.

Ved det andet vindue stod pladsen tom. En arbejdsbluse hang over stoleryggen og dækkede halvt en skiferplade, hvorpå man så udkastet til et medaljerelief i voks. Poussérpinde, tyrter, riffelfile, mejsler og punsler lå hulter til bulter mellem hverandre på bordet.

"Hm, hm!" mumlede Krog, mens han tog sig en ny udenlandsrejse gennem det åbenstående vindue, "hvor pokker er han nu henne? Jeg synes, han begynder at løje af. Han er en flink fyr, en talentfuld fyr, men han løjer af – ja gu' gør han så; se der har han smidt sin bluse lige over vokset! Ligner det nu noget? Bare han ikke er i kærlighedstilfælde."

Efter dette hjertesuk tog professor Krog sig et nyt drag forårsluft og gav sig så atter til at arbejde, idet han mumlede:

"Ak ja, det var den gang."

Længe hørte man kun den skrabende klang af gravstikken i stålet, men så lød der hurtige trin på trappen, og idet Krog åbnede døren, råbte han:

"Nå, kommer han der, Dovenlars!"

"Dovenlars! – hvad behager? kalder De mig Dovenlars? Nej, ved De hvad, min gode Krog! vel hedder jeg Lars, men Dovenlars er der endnu ingen, der har kaldt mig."

"Ih nej, hr. etatsråd! Er det Dem," udbrød Krog fornøjet over udsigten til en lun passiar. "Jeg troede skam, det var min elev. Undskyld, at jeg titulerede Dem således."

"Å, De ved, jeg bryder mig pokker om titler," svarede etatsråden, idet han tog de sidste spring. "Lad mig bare komme ind; jeg har en sag af uhyre vigtighed at tale med Dem om."

Den indtrædende var en mærkelig skikkelse, stor og bred men dog ungdommelig let, trods at hans hår, som hang i tætte fyldige lokker, begyndte at gråne. Ansigtet var ikke smukt, dertil var det for stort, for groft, og de tykke læber for fremstående, men når han talte, forsvandt alt dette. Da kom der et liv og et spil i disse mangfoldige muskler, en glans i blikket og en hurtighed i øjekastet, som svarede til hans tales rivende strøm. Han kastede sig i sofahjørnet, trak Krog med sig og fortsatte:

"Som jeg siger Dem, en sag af uhyre vigtighed, både for møntkabinettet, for mig selv og numismatikken som videnskab. Aldrig i mit liv har jeg haft sådan et hovedbrud! Se her – hvad siger De om den?"

"Det er jo en runemønt," svarede Krog.

"En runemønt! Ja naturligvis, men se rigtigt på den og læs, hvad der står."

Krog kneb luppen i øjet, stirrede på mønten og svarede:

"Der står sådan noget som Vox."

"Vox!" udbrød etatsråden indigneret, "nej, der står min salighed LUX, men jeg er bange for, det er en luks, der har lavet den. Hvad siger De?"

"Jeg forstår ikke, hvad De mener," sagde Krog. "Den mønt ser jo meget godt ud."

"Ser ud, ser ud!" vrissede etatsråden. "Hvor kan De nu sige sådan noget? Se efter på begge sider og læs hvad der står."

"Det kan jeg ikke," svarede Krog smilende over sin vens ivrighed. "Runerne kan jeg slet ikke tyde."

"Lad mig få den," udbrød etatsråden og snappede mønten så hurtigt, at Krog tabte skærmen.

"Hør nu efter, så skal jeg forklare Dem, hvori det vidunderlige består. Ser De, her er nu først et hjelmet hoved, og over det står ganske tydeligt med runer: Olaf hin helga – det er naturligvis Olaf den hellige. På den anden side ser De et kløverkors, og i dets vinkler står, mærkværdigt nok med romerske bogstaver LUX – VIN – CET – det betyder lyset skal sejre, men her i den fjerde vinkel står der noget, jeg ikke kan blive klar på. Det ser ud som et hoved med en stråleglorie, omgivet af en kappe."

"Nej, det er en af skyer opgående sol," forklarede Krog, som atter havde fået luppen i øjet.

"Bravo, bravo," råbte etatsråden og sprang op af sofaen, "brillant set: symbol på kristendommens sejrende lys, der stiger

op af hedenskabets mørke. Tak, gamle ven, der blev den gåde løst, men der er flere tilbage."

"Hvilke?" spurgte Krog med et lille smil.

"Jo, ser De, hovedspørgsmålet bliver: Er denne mønt virkelig fra Olaf den helliges tid, eller er det noget, som disse forbandede mønthandlere har lavet for at stikke os blår i øjnene? Som direktør for møntkabinettet er det mig, der bærer ansvaret for, at vi ikke får falske stykker ind i samlingen."

"Har De købt den?" spurgte Krog.

"Naturligvis," svarede etatsråden og kløede sig i sin vældige løvemanke. "En forbandet omløber var det, der kom med den. Jeg turde ikke lade ham gå med mønten, og så gik han s'gu med pengene – hundrede rigsdaler, min fa'er!"

"Hvor er den fundet?" spurgte Krog.

Etatsråden sprang op af sofaen, knipsede med fingeren og udbrød: "Solby! og solen på mønten, mærkværdigt! Skulle man virkelig have præget mønter i Solby?"

"Næppe under Olaf den Hellige," svarede Krog tørt, "den gang regerede jo Knud den Store i Danmark."

"Ja vist, ja vist," sagde etatsråden ærgerlig, "men der kan jo også være et Solby i Norge. Tillægsordet "den hellige" tyder desuden på, at den er præget efter Olafs død, muligt af en eller anden biskop. Den er ganske ukendt, en hel ny type, men det mærkeligste er, at den har runer på den ene og romerskrift på den anden side – det har jeg aldrig set før."

Og etatsråden begravede ansigtet i sine hænder, og grundede dybt over dette fænomen på den numismatiske himmel. Krog, som imidlertid havde vejet mønten, sagde med en vis uro:

"Den har endnu en mærkelighed."

"Hvilken?" spurgte etatsråden, der vågnede op af en drøm.

"Den er dobbelt så vægtig som de sædvanlige runemønter; det hover mig ikke. Det er nu til dags vanskeligt at præge i så tyndt sølv som middelalderens."

Etatsråden for op og stirrede på vægten.

"Ja, De har ret," råbte han. "Å, den forbandede slyngel, at drive gæk med det kongelige møntkabinet og en mand som jeg. Får jeg ham fat, skal han min salighed i tugthuset."

"Nå, nå, så galt bliver det vel ikke," sagde Krog og klappede ham på skulderen. "Jeg har jo endnu ikke erklæret mønten for falsk. Den ser ægte nok ud, og De kan have haft en anden møntfod i Norge. Muligvis er det en pied-fort."

"Tror De?" spurgte etatsråden med et befrielsens suk.

"Lad den ligge her til i morgen," svarede Krog, "så skal jeg gå den grundigt efter. Det er ikke så let at afgøre den sag på en studs."

"Nej, nej, kære Krog, det kan De tro, at vi museumsfolk daglig får at mærke. Man overløber os med de utroligste ting, snart lappet sammen af gamle stumper, snart fabrikeret af snedige falsknere – der er jo hos vore antikvarer ikke et ægte stykke tilbage. Jeg bryder mig ikke om, at de laver gamle stikkebækner til bordopsatser, og Frederik den Sjettes temaskiner til blomstervaser, men vore gode gamle oldsager, og vore rare danske mønter skal de pinedød lade være i fred! De må ikke forvanske historiens gang og bringe vildrede i videnskaben. De vil snyde os for penge, men de snyder os tillige for kundskab, og det vil jeg sige Dem, Krog, at hvis denne mønt er falsk, så vil jeg sætte himmel og jord i bevægelse for at få synderen afstraffet – han kunne jo lige så godt have eftergjort en af runestenene på

Rundetårn, og det er der min salighed straf for. Farvel, så kommer jeg i morgen!"

Den ivrige etatsråd trykkede Krog venskabeligt i hånden og styrtede ud ad døren lige så hurtigt, som han var kommet. Langt nede på trappen hørtes endnu en gang hans klangfulde stemme, så faldt porten hårdt i.

"Hvad var det for en løjerlig en?" spurgte Aage, som kort efter trådte ind. "Han tog mig i knaphullet og spurgte, om jeg hed Dovenlars."

"Det var direktøren for det kongelige møntkabinet," svarede Krog. "Han kom med en underlig mønt. Her skal De se – hvad siger De om den?"

"Det er jo mage til den, jeg har," svarede Aage, "bare jeg ikke har tabt min."

"Mage!" udbrød Krog forbavset, "har De mage til den mønt, lad mig se den!"

Aage åbnede den lille guldkapsel, og Krog udbrød endnu mere forbavset:

"Ja, minsandten er det den samme! Vent lidt!"

Han gik til vinduet, undersøgte begge mønter nøje under luppen, og mens han gjorde dette, undergik hans ansigt en mærkelig forandring. Et par gange sendte han Aage et prøvende blik og gav ham så etatsrådens mønt, idet han spurgte:

"Hvad siger De om denne?"

"Den er falsk," svarede Aage uden betænkning.

"Hvor kan De sige det? De har jo slet ikke set på den."

"Nej, men jeg kan føle det. For det første er den tykkere end min, og for det andet er den skarp i kanterne. Se, graden sidder

endnu her i korsets vinkler. Den er ganske frisk."

"De har ret," svarede Krog, idet han betragtede ham skarpt. "De ser godt – men hvor er da den falske kommet fra?"

"Ja, det ved jeg virkelig ikke," sagde Aage frejdigt, "jeg har aldrig set andre end min."

"Men hvor er Deres da kommet fra?" spurgte Krog.

"Den er fundet på Solby Kirkegård."

"På Solby Kirkegård!" udbrød Krog endnu yderligere forbavset, "og den anden er også fra Solby! Hvorledes hænger dog alt dette sammen? Har De fundet den selv?"

"Nej."

"Hvorledes har De da fået den?" spurgte Krog skarpt.

Aage blev rød og svarede lidt usikkert:

"Det kan jeg ikke sige Dem."

Krog gik hen til vinduet og så lidt ud. Hans ansigt havde på en gang et bekymret og mistænksomt udtryk. Så vendte han sig pludseligt mod Aage og sagde:

"Kære Vang! jeg har betragtet Dem, ikke blot som min elev, men også som en ven, og det gør mig ondt, at jeg ikke har vundet Deres fortrolighed. Jeg er en gammel mand, men jeg har også været ung, og jeg ved, at unge mennesker kan gøre dumheder, hvis betydning De ikke aner. Sig mig derfor oprigtigt: har De ikke lavet denne mønt efter Deres – til et par gode venner for eksempel?"

"Men hvor i al verden falder De dog på det," udbrød Aage, "hvad skulle de med sådan en regneskilling?"

"Nu vel, siden De sætter så lidt pris på den, så kan De gøre mig en stor tjeneste. Den gamle etatsråd, som De mødte på trappen, er meget ked over at have købt den falske til

møntkabinettet. Lad ham få Deres, så vinder De i ham en god ven, som nok vil give Dem nogle smukke medaljer i bytte."

"Det kan jeg ikke, jeg vil ikke skille mig ved denne mønt for nok så mange medaljer. Jeg har fået den som en kær erindring."

"Nå således!" sagde Krog, idet hans ansigt antog et halvt vemodigt, halv sarkastisk udtryk. "Nu begynder jeg at forstå Dem. Det er måske ikke alene en kær, men også en kæresteerindring."

Aage blev blussende rød.

"Herregud, har nu De også begået selvmord," udbrød Krog i pudsig fortvivlelse. "Og jeg, som tænkte på at få noget ud af Dem! Når skete den ulykke?"

"I sommerferien," svarede Aage.

"Ja, sommerferier, karnevaler og skøjteløb – dem har Fanden skabt," sagde Krog. "Men siden De sidder sådan i det, så ved jeg ikke bedre, end at De tager til Solby igen i pinseferien og graver på det sted, hvor den er fundet. Der plejer i reglen at være flere end en, men finder De ingen, så bed hende, De ved nok, om at give Dem en anden erindring, og lad den gamle etatsråd få skillingen, ellers lever han vist ikke året over."

Det var et længe næret ønske, som her uventet opfyldtes. Lykkeskillingen ville atter forene ham med Poula, men skille sig ved den, og det for en gammel etatsråds skyld, nej, det gjorde han aldrig!

Det sidste sagde han dog ikke til Krog, han indskrænkede sig til en varm taksigelse og løfte om, at se nærmere efter på Solby Kirkegård.

Fjorten dage var forløbet, og nu var der kun 8 dage til pinse. Aage havde med et barns glæde talt hver dag, som svandt, og nu stod han i sit vindue, stirrende ud over Esplanadens grønnende træer og Kastelsvoldens græsklædte bastion. Hele livet syntes ham så ungt, så friskt, himlen var blå med lette drivende bomuldsskyer, og nede i Grønningen spadserede unge par i lyse forårsdragter. – Snart skulle han sværme ligesom de. På bordet lå hans gaver til Amor og Bellona, en af ham selv skåren kamé til Poula og et servietbånd til tante Malle, for at bringe hende ud af hendes sædvanlige krigshumør. Han var just i færd med at pudse det sidste, da gangklokken gav sig til at kime ualmindelig voldsomt, hvorpå der fulgte en heftig banken. Ærgerlig lod han servietbåndet ligge, åbnede døren og trådte et skridt tilbage. Der stod to politibetjente, hvoraf den ene rakte ham en trykt blanket.

"De går vist fejl," udbrød Aage.

"Tror De?" sagde betjenten. "Er De ikke gravør Aage Vang?"

"Jo, men hvad er det for et papir?"

"En tilsigelse til at møde på politikammeret i morgen kl. 12," sagde betjenten.

"Det kan jeg ikke, jeg skal rejse i morgen kl. 7 med toget," indvendte Aage.

"Hvorhen?"

"Til Stilleby."

"Godt," sagde betjenten, og skrev noget i sin lommebog, "De foretrækker måske at blive taget derude."

"Taget," udbrød Aage, "hvad mener De med det?"

Betjenten målte Aage fra top til tå og svarede:

"Det er jo klart nok – hvis De ikke møder godvilligt, bliver De arresteret."

"Hvad har jeg da gjort?" spurgte Aage, som blev mere og mere forvirret.

"Å, det får De nok at vide i morgen," sagde betjenten, "vi har ordre til at holde vor mund."

Aage blev stående aldeles målløs, mens de to betjente gik ned ad trappen. Så stirrede han på blanketten, men der stod kun, hvad betjenten havde sagt.

Urolig begyndte han at vandre frem og tilbage, grublende over, hvad denne gådefulde tilsigelse skulle betyde. Han var sig ingen brøde bevidst, og dog ramte denne tilsigelse ham som et tordenslag, der kuldkastede alle hans planer. Han forsøgte at slå sig til ro med, at han muligt skulle stævnes som vidne i en eller anden retssag, men selv dette pinte ham – han huskede på guldsmed Trolle, og hvorledes denne var kommet i ulykke ved hans udsagn.

Jo mere han grublede, desto hedere blev luften omkring ham, indtil sveden sprang ud af hans pande. Værelset forekom ham utålelig trangt, en tur omkring Søerne ville gøre godt!

Da han kom ned i porten, så han en elegant klædt herre med svære sorte moustacher. Denne herre syntes med stor opmærksomhed at studere de i porten ophængte fotografier; men idet Aage gik forbi, sendte han ham et underligt spejdende sideblik. Aage forandrede sin plan og gik ud på Langelinie. Men just som han havde sat sig på en bænk, passerede den elegante herre ham forbi, idet han strøg sine moustacher med et smil, som Aage aldeles ikke syntes om, men det forunderligste var, at da han senere vandrede langs Søerne, så han den elegante herre

vandre på den modsatte side. Ærgerlig vendte Aage om og gik hjem, men da han om aftenen ville rulle sit gardin ned, stod den elegante herre i Grønningen og kiggede stjerner. Han må jo være gal, tænkte Aage og gik til sengs.

Aldrig havde han tilbragt en så urolig nat. Båret af mørket steg det ene skræmmebillede frem efter det andet, indtil han til sidst syntes at se politihjelme i luften og forhørsdommere i krogene. Først langt hen ad morgenstunden faldt han i en tung søvn, vågnede med et nervøst ryk og gik med beklemt hjerte hen i den cafe, hvor han plejede at komme. Der sad den elegante herre og spillede domino med en temmelig lurvet person. Aage styrtede ud af cafeen og løb lige op til Kongens Nytorv, men da han trådte ind ad Gianellis port, så han den elegante herre i mundingen af Bredgade. Det var, som havde han fået en dobbelt skygge.

Københavns rådhus er ikke nogen tiltalende bygning – mørk, skummel og grå ligger den i hjørnet af torvet med sine tilgitrede vinduer, og mørkt, skummelt og gråt er det triste liv, som rører sig derinde. Foran porten holdt den sorte vogn, som folkevittigheden har døbt "Salatfadet," og udtømte sit sørgelige indhold af forbrydere i nogle mørke korridorer, som førte til politiretten, hvor det vrimlede med vagabonder, løsgængere, bøller og skøger, hvoraf nogle blev lukket ind i skabene, da Aage søgte at bane sig vej gennem vrimlen.

"Hvor skal De hen," råbte en betjent.

Aage viste ham tilsigelsen, og betjenten sagde:

"De skal slet ikke her! Opdagelsesbureauet er højere oppe, det er bedst, jeg følger Dem."

Gennem en uendelighed af korridorer og trapper nåede de op til en dør, hvorpå der stod "Københavns Opdagelsespoliti". Det gøs i Aage, da betjenten pludselig tog ham i armen og skubbede ham ind ad den åbne dør med de ord: "Gravør Vang! hr. inspektør!" hvorpå han tog til huen og forsvandt. Inspektøren hævede hovedet fra en bunke akter, der lå på skrivebordet, pegede med enden af penneskaftet på en stol og gav sig så atter til at skrive.

Mekanisk satte Aage sig ned og stirrede omkring sig. – Aldrig havde han set et så uhyggeligt rum. Høje mørkegrå reoler med bunker af akter og papirer dækkede væggene, lyset faldt mat gennem de smalle, støvede vinduer, luften var lummer og uren – det var, som om den klare sol og den friske vind ikke havde berørt dette rum i umindelige tider. Ved indgangsdøren stod en tyk overbetjent, som pligtskyldigst holdt hånden for munden, hver gang han gabede, og ved en anden dør to betjente, som blot manglede flammesværdet for at ligne keruber.

Inspektøren blev ved at skrive. Af og til hævede han hovedet og sendte Aage et prøvende blik, så skrev han igen – pennens kradsen på papiret lød til sidst for Aage som en slanges hvislen. Hver trang inspektøren sendte ham sit skarpe, prøvende blik, måtte han slå øjnene ned, og det irriterede ham, men han måtte.

"Tag rapporten, Madsen," sagde inspektøren pludselig og rejste sig.

"Jo, hr. inspektør," svarede overbetjenten, der fo'r op som af søvne.

"Når er De født?"

Aage famlede i det og udbrød forvirret:

"Men kan jeg da ikke først få at vide? –"

"Vil De svare på overbetjentens spørgsmål og afholde Dem fra alle overflødige bemærkninger," afbrød inspektøren ham skarpt. "Vi ved mere om Dem, end De tror."

I det samme gik døren op, og den elegante herre trådte fløjtende ind. Han tilkastede inspektøren et venskabeligt nik og borede sig mellem de to betjente ind ad den anden dør, idet han sagde:

"Der har vi jo falskmøntneren."

Aage stræbte at samle sine tanker og besvare de mange spørgsmål, som skulle aflægges til rapporten, men da overbetjenten spurgte: "Er De tidligere straffet?" brast hans tålmodighed, og idet han vendte sig mod inspektøren, udbrød han: "Tåler De, at Deres folk fornærmer mig, hr. inspektør!"

Inspektøren rejste sig fra sine akter og sagde:

"Man kan mærke, De ikke har været her oppe før. Alt dette er formaliteter, som må iagttages, men det foreløbige forhør ønsker politidirektøren selv at overtage. Jeg vil råde Dem til at svare så kort og bestemt og samtidig så sandt, som De formår. Det vil forkorte forhøret og formilde Deres straf."

"Straf!" udbrød Aage og tumlede tilbage.

"Ja, den undgår De næppe, dertil er indicierne for vægtige. En åben tilståelse vil tjene Dem bedst."

Overbetjenten tog Aage ved armen og hviskede:

"Gør bare intet vrøvl derinde, for i dag er han i gnavehjørnet, kan De tro!"

De to betjente gjorde honnør, da overbetjenten åbnede døren til det allerhelligste – politidirektørens værelse.

Henne ved vinduet stod politidirektøren i hviskende samtale med den elegante herre, som flot snoede sine moustacher, mens han legede med sin lorgnetsnor.

Det svimlede for Aage. Han ville sætte sig ned, men overbetjenten lettede ham op og hviskede:

"Jeg tror, De er gal! Ser De ikke, han står."

Nu trak den elegante herre et stort papir og en lille æske op og overrakte politidirektøren begge dele. Denne lukkede æsken op, undersøgte dens indhold og rakte den så pludseligt til Aage med de ord:

"Kender De dem?"

"Ja," stammede Aage, "jeg har set en af dem hos – –"

"Vil De behage at svare ja eller nej på mine spørgsmål," afbrød politidirektøren ham skarpt. "Har De set disse mønter før?"

"Ja," svarede Aage febrilsk.

"Har De lavet dem mod bedre vidende?"

"Jeg har ikke lavet dem, jeg kender dem slet ikke," udbrød Aage forvirret.

"Hvorledes bringer De det i samklang med at De lige sagde, at De havde set dem før?"

"Det ved jeg ikke," svarede Aage forvirret, "jeg kan ikke huske, at jeg har lavet disse mønter."

Politidirektøren vendte sig mod overbetjenten og sagde:

"Visitér ham, Lassen!"

I en håndevending lå alle Aages småsager på politidirektørens bord. Den elegante herre nærmede sig og pegede med et tilfreds smil på guldkapselen, som politidirektøren åbnede.

"Kender De da denne?" spurgte han.

"Jo," svarede Aage.

"Er dette ikke den ægte mønt, og alle de andre falske?"

"Jo," svarede Aage rystende. Han følte, han begyndte at blive ganske kold.

Politidirektøren sendte ham et gennemborende blik og sagde langsomt, idet han ligesom hamrede ordene ind i Aages bevidsthed:

"Når De nu er i besiddelse af den ægte mønt, og vi har soleklare beviser for, at De har lavet de falske, så håber jeg, at det hele er sket mod bedre vidende, og at De intet begreb har haft om, at De tilsigtede noget bedrageri, da De solgte disse mønter til guldsmed Trolle i Stilleby."

"Jeg har hverken lavet eller solgt dem," udbrød Aage forbitret. "Den, der siger det, farer skændigt med løgn."

Politidirektøren blev ganske bleg. Han rykkede i en klokkestreng, vinkede ad overbetjenten, idet han sagde:

"Før ham til vinduet."

Tonen, hvori dette blev udtalt, lod Aage formode, at han muligt kunne blive ekspederet ud af det med det samme, men Lassen tvang ham ned på en stol, så han fik lyset lige i ansigtet, og hviskede:

"Gør nu ikke mere vrøvl."

Politidirektøren gik hen til bordet, satte sig ned og gennemlæste med stor opmærksomhed det dokument, som han havde fået af den elegante herre. Denne vedligeholdt sin skødesløse stilling ved vinduet, nynnede en tyrolervals og pudsede sine negle med en tandstikker. Af og til sendte han et sarkastisk blik til Lassen – Aage kunne have kvalt ham.

Der hengik mindst et kvarter i den dybeste tavshed, så hørtes fodtrin udenfor, og to betjente førte to meget modsatte skikkelser ind i salen – den ene var guldsmed Trolle, den anden madam Svendsen, som bevægede sig frem under idelige nejninger.

"Kender De disse vidner?" spurgte politidirektøren.

"Jo," svarede Aage og ville træde frem, men Lassens kraftige hånd tvang ham atter mod lyset.

"Vil så De, hr. Trolle, afgive forklaring over, hvad De ved om den anholdte og hans forhold til disse mønter."

Trolle var iført en langskødet sort frakke, der nåede ham til hælene, muligt for at skjule hans vanskabte ben. I hånden holdt han sin høje sorte silkehat, som han uafladelig strøg, mens han skulede til Aage.

"I fjor sommer," begyndte han, "traf jeg gravør Vang ved Stillebysø. Jeg havde lige været i vandet og – –"

"Spring det over!" afbrød politidirektøren. "Hold Dem til sagen, klart og korrekt?"

"Nå, ja, som Deres Excellence befaler," svarede Trolle og lod hatten snurre som et hjul. "Så spurgte han mig, om jeg havde nogle smukke gamle ringe at sælge, og så viste jeg ham nogle på mit værksted, men så ville han have en guldmedaljon i stedet, og så – –"

"Er det denne?" afbrød politidirektøren.

"Akkurat!" svarede Trolle. "Det er den selv samme – der står mit mærke."

"Godt," svarede politidirektøren.

"Kender De denne?" spurgte han og rakte ham Aages runemønt.

"Om jeg gør! Det var jo netop den mønt, vi handlede om."

"Men hvoraf ved De, at det er den samme?"

"Jo, for jeg ville prøve sølvets lødighed. Se, her sidder endnu mærket af min probersten."

"Det er rigtigt, og hvad så?"

"Ja så," fortsatte Trolle noget usikkert. "Så kunne jeg jo slet ikke få mønten fra ham, fordi han sagde, at det var en kær erindring, og så viste jeg ham en prægtig gammel empirering med tre ægte stene, og så lovede han at skaffe mig et dusin af disse mønter, for der var gjort et fund på Solby Kirkegård."

"Det er løgn!" råbte Aage og for op.

"Må jeg bede Dem om ikke at afbryde vidnet," sagde politidirektøren skarpt.

"Løgn!" udbrød Trolle og skelede op mod himlen. "Ved Gud i Himlens højeste rige, det vil jeg gøre min saligheds ed på! Må jeg læse dette brev for politimesteren?"

Trolle trak et brev frem af sin brystlomme, åbnede det og læste:

> "Hermed sender jeg de tolv mønter, jeg har lovet Dem, og håber De må blive tilfreds med dem."
>
> Ærbødigst
>
> *Aage Vang.*

"Har De skrevet dette brev?" spurgte politidirektøren.

Aage vendte og drejede brevet, som var det ham noget ganske ukendt, så svarede han, idet Trolle sendte ham et gennemborende blik:

"Det ved jeg ikke, jeg kan ikke huske det."

Politidirektøren og den elegante herre vekslede et hurtigt øjekast, som Trolle opfangede, for han udbrød:

"Jo, min salighed har han skrevet det, jeg hentede det jo selv på posthuset sammen med mønterne."

"Hvad betalte De ham så for disse mønter?" spurgte politidirektøren.

"Vi handlede om dem," svarede Trolle med en sær grimasse. "Han fik empireringen og guldmedaljonen for mønterne."

"Det er ikke sandt," råbte Aage og rejste sig op.

"Har De betalt disse sager?" spurgte politidirektøren ham.

Først nu for det Aage gennem hovedet, at han ganske havde glemt at sende pengene, og han segnede ned på stolen med et sagte "Nej."

Trolle stirrede på ham med et hoverende grin. Politidirektøren så mistroisk på Aage, og den elegante herre gav sig atter til at nynne.

"Jeg fik mønterne i bytte mod ringen og guldmedaljonen. Det vil jeg gøre min saligheds ed på," forsikrede Trolle, "og jeg troede naturligvis, at de var ægte. En har jeg solgt, men da jeg nu hører, at de er falske, overgiver jeg resten i politiets varetægt. Jeg ønsker ikke at bedrage nogen."

Og idet guldsmed Trolle gjorde et mærkeligt skrabud, gav han sig atter til at pudse sin hat.

Politidirektøren vinkede ad den elegante herre, vekslede et par ord med ham, og vendte sig så pludselig til madam Svendsen med de ord:

"Fortæl, hvad De ved om anholdte."

Det gav et sæt i madammen. Hun nejede lige til jorden, og idet hun kastede et forvildet blik omkring sig, spurgte hun:

"Skal jeg sige det alt sammen?"

"Nej, kun hvad der vedrører de mønter, vi har talt om."

"Jo, med fornøjelse, hr. politiminister! Jeg husker det alt sammen ganske grangiveligt. Det var i fjor sommer en lørdag, at gravøren gjorde den store skovtur, for så kan de sove ud om søndagen. Det var om aftenen, og jeg havde lige vasket trapperne, for om søndagen skal der være pænt og propert, skal jeg sige Dem, og så stod jeg udenfor porten og trak lidt frisk luft, for der er fælt beklumret nede i kælderen, skal jeg sige Dem, og så – –"

"Å for pokker, spring alt det vrøvl over," råbte politidirektøren, "og hold Dem til sagen."

"Ja, nu kommer den jo," sagde madam Svendsen lidt stødt, "men når jeg inte må begynde med begyndelsen, så kommer jeg jo aldrig til enden."

"Blot ikke for vidtløftig," sagde politidirektøren noget mildere, "hvad så?"

"Ja, så kom hr. Vang spadserende oppe fra Nikolaj Kirke med sådanne underlige stive skridt, og så tænkte jeg: 'Herre Gud, det pæne menneske – –'"

"For pokker, spring over hvad De tænkte, og sig, hvad han gjorde, skynd Dem lidt!"

Madam Svendsen rystede over hele legemet og nejede så pludselig lige ned til jorden.

"Han bad om nøglen, hr. politiminister."

"Nøglen! Hvilken nøgle for pokker!"

"Ih, den til værkstedet, og da han ikke fik den straks, rev han den ud af hånden på mig og gik derop."

"Hvad gjorde han så? Fulgte De med?"

"Jøsses, nej, hr. politiminister! For det kunne da aldrig falde mig ind at gå på værkstedet i mørkningen med en ung herre, især når han kom fra skovtur. Nej, jeg spiste såmænd til aften med Svendsen, og så gik vi til sengs, men midt om natten vågner Svendsen og siger: 'Mutter, der er tyve på loftet.'"

"Skynd Dem, skynd Dem," udbrød politidirektøren.

"Så fik jeg da lidt klæder på kroppen, og da jeg kom op ad trappen, hørte jeg en hamren, som om huset skulle revne. Krigsråden, som bor underneden – –"

"Spring ham over! Hvad så De på værkstedet?"

"Der så jeg hr. Vang stå og hamre som besat. Han havde ved Gud flyttet den store ambolt midt ud på gulvet, og da jeg spurgte ham, hvad han bestilte, så svarede han: 'Jeg præger mønter, madam Svendsen', og da jeg så spurgte ham, om han ville i tugthuset, sagde han, at det ikke var rigtige mønter, men sådan nogle som dem der ligger, nogle små tynde regneskillinger. Så pakkede han dem ind og gik sin vej, uden så meget at sige godnat. Ja, han havde rigtig nok været på skovtur, kunne jeg mærke!"

"Hvad siger De til dette vidnes udsagn?" spurgte politidirektøren.

Aage rejste sig og svarede:

"Hun må være fra forstanden! Jeg kan ikke huske det mindste af, hvad hun siger."

"Hvor var De da den aften?"

"Ude ved Lyngby Sø."

"Og senere?"

"Det kan jeg ikke huske," svarede Aage.

Politidirektøren kaldte på Lassen og gav de to betjente et vink om at fjerne vidnerne. Så vendte han sig mod Aage og sagde med eftertryk:

"Siden De intet ved, og intet kan huske, er det min pligt at anbringe Dem på et sted, hvor De kan samle Deres tanker."

Derpå udfyldte han en blanket, rakte den til Lassen og sagde:

"Før ham bort."

"Skal jeg arresteres?" udbrød Aage forskrækket.

"De har selv villet det, i morgen vil der blive afholdt grundlovsforhør over Dem."

Da døren lukkede sig efter Aage, udbrød politidirektøren:

"Nej, mage til forstillelse har jeg aldrig kendt. Trods soleklare beviser sidder han der og lyver os lige i ansigtet! Og så stadig: 'Det ved jeg ikke, det kan jeg ikke huske', jo den slags kender vi, og så ser han oven i købet så uskyldig ud som en ung pige."

"Jeg har tit lagt mærke til," sagde den elegante herre, "at de snedigste forbrydere har det uskyldigste ydre, især fruentimmer; skulle man dømme efter det ydre – –"

"Så satte vi guldsmeden i kachotten," afbrød politidirektøren, "for mage til pukkeldonner har jeg da aldrig set, og så har han det nederdrægtigste ansigt, man kan tænke sig. Lagde De mærke til, hvor ondskabsfuldt han stirrede på anholdte, mens han kom med sit vidneudsagn? Så vidt jeg husker, har vi haft ham heroppe en gang før."

"For seks år siden blev han straffet for stempelfalsk," bemærkede den elegante herre.

Politidirektøren tog en protokol ned af reolen, bladede i den og sagde:

"De husker godt. Gud ved, om denne fyr dog ikke har overtalt det unge menneske til at lave de mønter?"

"Det vil blive vanskeligt at bevise," svarede den elegante herre, "ulykken er, at han har gjort det."

"Ganske vist, men lad os dog holde øje med denne fyr derude i Stilleby. Må jeg overrække Dem Deres dusør."

Den elegante herre stak konvolutten til sig og sagde, idet han hilste til afsked:

"Jeg skal ikke glemme Stilleby og guldsmed Trolle."

Under denne samtale førte Lassen Aage gennem den samme labyrint og det samme udskud af menneskeheden ned i gården, hvor den sorte tilgitrede fangevogn holdt. Lassen lukkede døren op, og med en skæmtefuld bemærkning om ikke at støde sig på salatfadet, rullede vognen af sted. Aage syntes, at han kørte til graven i sin egen ligkiste. Nu var alt bristet!

Rygtet om Aages arrestation fo'r som en løbeild gennem byen og slog som et lyn ned i Stilleby, hvor den bragte onkel Møller i fortvivlelse, redaktør Jensen i aktivitet, og tante Malle i krigshumør. Provstens knoer knækkede sørgmodigt, da han meddelte Poula efterretningen, men den gjorde ikke den virkning, han havde ventet. Hun svarede blot:

"Herre Gud, fader, hvor kan du tro sligt? Det hele er naturligvis en misforståelse."

Men under denne tilsyneladende ro gærede der et hav af sorg og uro i hendes sind. Hun tvivlede ikke et øjeblik om Aages uskyldighed, men blot det, at der var rejst en anklage imod ham, bragte hende i angst – Aage var for hende solen, der vel kan skabe skygge, men selv ingen har. Og hvad havde så denne

ulovlige indskriden af loven bragt over ham og hende? Den blanke sø og de stille skove forvandledes til et skummelt fængsel, hvorhen hun hverken kunne sende brev eller bud. Hendes friske mod, hendes glade livshåb, hendes kærlighedsdrømme, som skulle have fået sommerfuglevinger under fuglesang i de forårsfriske skove – alt dette smeltedes om til bekymring, angst og nagende uro. Nu først forstod hun Karens ord:

"Jeg ser alt som gennem et gitter."

Når disse mørke tanker kom over hende, var der en særegen fred i det gamle lysthus nede ved søen. Her tyede hun ned, her kunne hun sidde timevis, stirrende ud over søen, ventende på den hvide båd, der skulle bringe ham frikendt tilbage, men dag gik efter dag, uge efter uge, og båden viste sig ikke. Hun havde givet sit liv for at se dens hvide sejl tone frem under Skjoldnæs Banker.

Sommeren gik, og det blev efterår. Som hendes håb falmede også skovens blade, til de under stormens sus og tyngende tåger faldt døde og visne til jorden.

Alt blev så mørkt, så koldt, så klamt – det var, som den gamle præstegård lagde sig til hvile med det faldende løv, for at slumre den lange, lange vintersøvn, til foråret kom. Nu begyndte Poula at blive angst for alvor.

En kold, regnfuld oktoberaften sad hun ene i lysthuset med et brev, sendt af professor Krog, der havde besøgt Aage i fængslet. Der stod blot:

> "Kæreste Poula, du er al min tanke i denne mørke, trøstesløse tid, alt synes at have sammensvoret sig imod mig. Ofte ved jeg ikke, om jeg drømmer eller er vågen, ofte

forekommer det mig, som om jeg har haft en dobbeltgænger, der i min skikkelse har foretaget forbryderiske handlinger, og Synekaren på kirkegården stiger da frem for mit blik. Ak, havde jeg den gang vidst, hvor meget der lå i hendes ord, da havde jeg aldrig indladt mig med guldsmed Trolle, som bliver ved at føre de falskeste vidnesbyrd imod mig. Tab dog ikke modet, og frem for alt ikke din kærlighed til mig, for, ved den levende Gud, jeg er uskyldig, og det ved du også, at jeg er. Frygt derfor ikke! Snart skal tågen spredes, og lyset skal sejre!"

Hun lod brevet synke og stirrede tankefuldt ud over søen. Det blæste skarpt, de tørre siv raslede under stormens pust, og enkelte regndråber faldt med en sukkende lyd mod lysthusets ruder. Ud over søen væltede aftentågerne frem som grålige skyer. – Der kom ingen båd, men ude fra gyden hørtes hastige trin, og lidt efter bankede det på vinduet.

Hun åbnede det med urolig spændt forventning – ak, det var kun landpostbuddet, som stak hende en pakke aviser i hånden. Øverst lå Stillebyposten, og lige på dens første spalte stod med fede typer: **Dom i falskmøntnersagen**.

Det sortnede for hendes øjne, så hun måtte gribe fat i vinduesposten, og ved det sidste vigende dagslys læste hun: "Som vore læsere erindre, blev gravør Aage Vang umiddelbart før pinse anholdt som sigtet for falskmøntneri. Trods de soleklareste beviser og vidneudsagn, blandt andre af guldsmed Trolle her af byen, har han hårdnakket nægtet at bekende, hvorfor hans varetægtsarrest er trukket ud til næsten et halvt år. Ved kriminalrettens dom af sjette dennes er han desuagtet blevet dømt for falskmøntneri og falsk forklaring for retten til

tre gange fem dages fængsel på vand og brød. Motiverne til hans forbrydelse kender vi ikke, så lidt som om der skulle foreligge vekselfalsk eller andre uregelmæssigheder. Dog tør det vel antages, at knejpelivet og andre udskejelser i hovedstaden har draget barn, som så mange unge mennesker, ned i forbrydelsernes svælg."

Poula kastede med væmmelse bladet fra sig, så ilede hun op på sit kammer, iførte sig sin regnkåbe, og snart efter var hun nede ved den lave landgangsbro, hvor provstens båd lå og huggede i bølgeskvulpet. Hun løste den, hejsede fokken, og snart efter forsvandt hun i tågen over Stilleby Sø.

Først langt ud på aftenen kom et ridende bud fra forpagter Møller og meldte, at frøkenen var taget til København.

"Gud fri os!" råbte tante Malle. "Hvorledes skal jeg nu få asierne syltet om?"

Ude på Christianshavn stod professor Krog i arbejdsdragt og lagde den sidste hånd på sit medaljestempel. Udenfor susede vinden i voldens træer, regnen faldt i stride strømme; af og til fløj et vissent blad forbi hans vindue, som en trækfugl, der søgte hjem til lysere, lykkeligere egne. I munden havde han sin korte pibe, den grønne skærm dækkede den øverste del af hans ansigt, men om munden lå et vemodigt træk, der især kom frem, når han lod sit blik glide over den tomme plads ved hans side. Her stod alt endnu som i foråret. Over stoleryggen hang Aages bluse; på kavaletten lå skiferpladen med voksmedaljonen, alt var urørt – det var øjensynligt, at Krog hver dag havde ventet ham tilbage.

Pludselig skød Krog skærmen op og stirrede med et bekymret blik mod de grå, regnsvangre skyer, idet han mumlede: "Stakkels fyr! – Vand og brød! – Hvem skulle have troet det? Men det er, som jeg siger, når folk kommer i kærlighedstilfælde, så render de løbsk, ingen fanden ved hvorhen. Men Vang? – –" Og han arbejdede ivrigt videre.

Pludselig kastede han gravstikken fra sig og udbrød:

"Nej, Fanden tage mig, om han har gjort det! Og dog har han gjort det – ingen djævel kan hitte rede i det! Når blot man kunne hjælpe ham ud af det, men jeg ser ingen udvej."

Der hørtes en let støj ude i forstuen, og Krog hørte pigen sige:

"Professoren arbejder; De kan ikke komme ind."

Der klang en sagte, bedende stemme, som pludselig forandrede tone og sagde:

"Det hjælper ikke, at De viser mig bort! Det gælder et menneskes velfærd. – Jeg må, jeg vil tale med professoren."

Krog fik skærmen fra øjnene, men næppe havde han lagt den, før døren åbnedes af en ung pige, hvis regnkåbe dryppede af vand, og hvis ansigt var blegt som døden. Som et jaget dyr stirrede hun forvildet på Krog, og idet hun næsten segnede ned for hans fødder, vendte hun to store tårefyldte øjne imod ham og sagde med kvalt stemme:

"Red ham! frels ham! Lad ham ikke omkomme i skam og vanære!"

Krog stod aldeles forstemt. Aldrig havde han set et så skønt, bedende ansigt, end ikke i Vatikanets sale.

"Frels ham! Frels ham!" udbrød hun på ny og rakte begge armene imod ham. "Evigt vil jeg takke og velsigne Dem derfor."

Krog stod aldeles forvirret over al denne ungdom, skønhed og smerte. Han var en gammel pebersvend, men også han havde elsket en gang, håbløst, ulykkeligt, og nu var der i disse øjne noget, der steg op som skygger fra graven og fik hans hjerte til at banke.

"Fat Dem, fat Dem, kære, bedste frøken!" udbrød han aldeles forvirret. "Sæt Dem ned! Jeg kan ikke tåle at se Dem således."

"Nej, nej, ikke før De har lovet at befri ham," udbrød hun fortvivlet. "De kan og De må gøre det! De vil dog ikke lade et menneske blive straffet, om hvis uskyldighed De selv er overbevist."

Krog tog mod til sig, førte hende hen til sofaen og sagde, idet han tog plads ved hendes side:

"De er frøken Possel, kan jeg tænke? Har De fået hans brev?"

Poula nikkede, hun kunne ikke svare.

"Nå, nå," trøstede Krog hende, "De må ikke græde, lad os tale roligt om sagen! De tror altså, han er uskyldig, men kan De bevise det?"

"Ja, jeg kan," svarede Poula og så ham frejdigt ind i øjnene. "Jeg har fuldstændig overbevisning om, at han er uskyldig."

"Men overbevisning er ikke bevis," svarede Krog.

"Jo, den er, så snart man kan bibringe andre den, og det kan jeg."

Hun tav, som om hun frygtede for at have sagt for meget. Blodet fo'r op i de blege kinder. Hun bøjede hovedet og pillede forlegent ved sofabetrækket:

"Ved De af, at jeg er forlovet med ham?" spurgte hun frygtsomt.

"Ja," svarede Krog næsten lige så sagte.

"Men De ved ikke," vedblev Poula med sænket stemme, "hvorledes vi blev forlovede, og hvilke minder der knytter sig til den runemønt, som man nu påstår, at han har eftergjort. Må jeg fortælle Dem det?"

Krog så forundret på hende og svarede:

"Fortæl mig det, barn."

Det var, som om dette ord gav Poula mere mod. Hun hævede hovedet og hviskede:

"Det var en sommeraften oppe på kirkegården, at han erklærede mig sin kærlighed. Så gav jeg ham den mønt, jeg havde fundet på min moders grav, da jeg første gang bragte en krans derop, og jeg sagde til ham, at denne mønt skulle følge ham over alt som et pant på min kærlighed og et tegn på den lykke, der ventede os, og så – – o Gud, o Gud, så skulle den netop blive årsag til al hans ulykke. O, jeg dåre, som kunne tro, at lykken kommer fra graven, hvor der kun er mørke og død."

Hun skjulte ansigtet i sine hænder og græd stille.

Krog sad ganske tavs og betragtede hende.

"Ak, De ved ikke," hviskede hun, "hvor den tanke har pint mig, at netop min stakkels lykkeskilling, som jeg troede så fast på, skulle blive kilden til al denne jammer og elendighed. Ak nej, ak nej, jeg kan ikke udholde den tanke!"

Krog trykkede hendes hånd, hans øjne blev fugtige og han sagde:

"Jeg forstår Dem."

"Ja, ikke sandt," udbrød Poula med overbevisningens varme, "De forstår, at det aldrig ville falde Aage ind for nogen pris i verden at eftergøre denne mønt, og mindst for betaling, til en

sådan usling som guldsmed Trolle. Føler De nu ikke selv, at han er uskyldig? Jeg er overbevist derom."

"Men, kære barn," indvendte Krog, "det er jo ikke beviser, man kan føre for retten, og desuden er jo dommen faldet. Intet kan forandre den."

"Jo, kongen!" udbrød Poula og så bestemt på Krog. "Kongen er retfærdig, han er god og ridderlig, han vil ikke tåle, at selv den ringeste af hans undersåtter bliver dømt for en forbrydelse, han ikke har begået."

"Ak, barn, barn!" sagde Krog og rystede på hovedet. "Hvad begreb har De om en konge? Han står udenfor loven, men ikke over den – en fældet dom kan han ikke forandre."

"Så kan han benåde, og det er jeg vis på, at han vil gøre, når jeg får lov at tale med ham, således som jeg har talt med Dem. Jeg vil fortælle ham alt."

Krog rystede på hovedet med et vemodigt blik. "Nej, nej, lille frøken, således løber man ikke til kongen. Han giver kun audiens en gang om ugen, og den jourhavende adjudant vil rimeligvis nøjes med at henvise Dem til kabinetssekretæren. Inden De så får ham i tale, og inden han får sagen forestillet for Hans Majestæt, vil den tid, hvortil Vang er dømt, være udløbet for længe siden."

"Gud i Himlen! Er der da ingen retfærdighed, end ikke hos kongen," udbrød Poula fortvivlet og knugede hænderne sammen. "Skal han da virkelig lide uskyldig?"

Krog rejste sig og gik grundende op og ned ad gulvet. Så standsede han pludselig foran Poula, så medlidende på hende og sagde:

"Vil De vide min mening om hele denne sag, så er det den, at jeg oprigtig talt hverken ved ud eller ind. Jeg har ligesom De den overbevisning, at han er uskyldig. Han ville aldrig for gemen vindings skyld nedværdige sig til at gøre det, han beskyldes for, men på den anden side har han gjort det, for madam Svendsens vidnesbyrd er uforkasteligt – jeg kender hende personligt."

"Så er alt tabt!" udbrød Poula og sank sammen i sofaen. Krog tog sig atter en lille omgang på gulvet, grundede dybt og spurgte pludseligt:

"Kan De skaffe mig den mønt, De fandt på kirkegården?"

"Jeg har den her. Jeg fik lov til at besøge Aage i fængslet, og så bad jeg ham om at give mig den tilbage. Å, hvor jeg hader den! Jeg var lige ved at kaste den i kanalen, da jeg gik op til Dem."

"Det var minsandten godt, at De lod det være," svarede Krog, som havde åbnet den lille guldkapsel:

"Er der noget, der kan få etatsråden til at galoppere, så er det min salighed den."

"Hvilken etatsråd?"

"Ih, direktøren for møntkabinettet, det er ham, som har gjort anmeldelse til politiet, fordi han var rasende over, at møntkabinettet havde købt den falske mønt til en ublu pris. Kan han nu få den ægte i stedet, så er jeg vis på, at han går lige til kongen, og der formår han mere end os begge til sammen."

"Tag den, tag den," råbte Poula. "Kan den blot bringe ham hans frihed, hvad forlanger jeg da mere."

Og professor Krog fik ret. Etatsråden fik sin runemønt og Aage sin frihed, men dommen, dommen – den kunne ingen

forandre, end ikke kongen.

Når man stiger op af Kapitolinerbjergets brede terrasse, hæver sig bag Marcus Aurelius-statuen det mægtige Kapitol, halvt middelalderlig fæstning og halvt moderne palads. Dets store klokke, som kun klinger ved karnevalets fødsel og pavens død, hænger tavs og stille trods juleaftenens højtid, men inde fra kirken Aracoëli lyder orgelets brusen og børnenes sang til Jesusbarnets ære. Men på Kapitolinerpladsen ses af døde kun Marcus Aurelius højt til hest; af levende kun et par pifferaroer og kampagnuoler til fods, hilsende det lille Mariabillede, der hænger over grønthandlerens bod på hjørnet til højre. Tavse bevæger de sig ned ad den stejle bakke, som forbinder Kapitolinerhøjen med Forum Romanum.

Her lå efter en gammel folketro den tarpeiske klippe, hvorfra forbryderne styrtedes i dybet, men hvis dette er sandt – og man må jo tro sin Baedecker – hvor vældigt kan årtusinder da ikke forandre? Før stejle, forsprængte tufklipper med svimlende fald mod dybet – nu en række besynderlig romerske huse, stablede op over antikkens tempelrester, middelalderens borgmure og renæssancens forvitrede paladser. Et sandt kaos af alle mulige stilarter, et virvar af forvredne tagkonstruktioner, fantastiske skorstenspiber, altaner, loggiaer og hængende vinhaver.

I et af disse sneglehuse boede signora Salviati, og hos hende havde Aage, efter adskillig omflakken, fundet et hjem, som stemte med den tankekreds, hvori han bevægede sig. Foran ham lå Kapitolinerbjergets sammenstyrtede templer, så kom Forum, et blegnet minde om svunden hæder, så Koloseets mægtige ringmur, hvor martyrerne havde lidt, og endeligt,

langt ude i det fjerne, Albanerbjergenes bløde toppe, hvis skove hyldede sig i blålige tåger, som var man i Danmark.

I to år havde Aage boet her, men jo mere tiden gik, desto mørkere syntes fremtiden at blive, stærk i bevidstheden om sin uskyld, var han draget fra hjemmet, og med frejdigt håb havde han taget fat på sit arbejde hernede, overbevist om, at hans uskyld ville komme for dagen, og at han ved ihærdigt arbejde ville vinde den plads, han havde tabt i hjemmet – men hvor bittert skuffedes han ikke, og hvor forladt, hvor ensom følte han sig nu i det evige Rom, der en gang havde været hans længslers højeste mål.

Ved afrejsen havde Krog givet ham anbefalinger til den danske konsul og til Girometti, pavens berømte møntmedaljør, begge to Krogs gamle og fortrolige venner, men rygtet om hans brøde var ilet forud, og konsulens afskedsreplik: "Gut Satan! Hvad vil De, jeg skal gøre for Dem? De må jo være gladt ved at være sluppet fra galererne!" – bidrog just ikke til at han skulle søge sine landsmænd.

Hos Girometti var han blevet modtaget høfligt men køligt. Man havde ikke brug for ham på mønten; men han kunne arbejde under Girometti's vejledning og på hans atelier – dog mod et passende vederlag, som det ville falde Aage meget vanskeligt at udrede. Alligevel havde han taget imod tilbuddet, men han mærkede snart, at han var blandt italienere. Det første år måtte han slide i al slags unyttig hjælpearbejde, hvoraf kun hans mester drog fordel, og da han i det andet år havde gjort udkast til en medalje over Pius den Niende, havde Girometti erklæret, at Aage som protestant ikke kunne fremstille paven på tilstrækkelig andagtsvækkende måde. Det var kommet til en

heftig scene, som endte med, at den hidsige italiener havde kastet ham voksmedaljonen i hovedet, for at godtgøre dogmet om sin egen ufejlbarhed.

Dette førte naturligvis til et brud, som tvang Aage til at arbejde på egen hånd, men hvor tarveligt hans atelier end var, og hvor sparsomt han levede af den lille kapital, som onkel Møller havde udbetalt ved afrejsen, så var det dog klart, at hungerens tid måtte komme, og han gruede for den stund, da han måtte støbe modeller for en gibser, eller mulig selv stå model for en billedhugger.

Da fik han en dag den dristige tanke at sætte hele sin fremtid på ét kort – det måtte så briste eller bære. Girometti havde dog måske haft ret i, at han ikke havde truffet pavens portræt, men dette kom ikke af protestantismen, men deraf, at han havde udarbejdet portrættet efter fotografi. Nu ville han se Pius den Niende og så skære en ny medalje, der med et slag skulle åbne ham lykkens porte.

Lejligheden kom hurtigere, end han havde ventet. Der skulle være en stor fest i St. Peter for pilgrimmene fra Neapel, og paven ville selv læse messen for senere at bæres i procession igennem kirken. Denne var stuvende fuld, mængden stod skulder mod skulder, så at svejtsergarden måtte bruge hellebardskafterne for at tvinge den tilbage. Aage var blevet presset op mod en af de store apostelstatuer, så at han hverken kunne høre eller se, men blot føle, at man behandlede hans fødder som gulvmåtter.

Da brusede med et militærmusikken op, svejtsergardisterne hævede deres blanke hellebarder i vejret og et: "Viva il Pape Re!" tonede gennem kirken.

Aage var fortvivlet, for fra sit indeklemte stade var det ham umuligt at se andet end hovederne af de mænd, som bar den mægtige baldakin, der under orgelbrus kom nærmere og nærmere.

Da opstod der pludselig en usigelig forvirring, som voksede med hvert minut. Man havde ikke åbnet de store bronzeporte ud til Peterspladsen, og nu, da processionen nærmede sig, opstod der en trængsel, som hurtig gik over til panik. Aage følte sig løftet, båret, skruet i vejret, og med et rask tag greb han fat i apostelstatuens draperi og entrede behændigt op på det mægtige fodstykke, hvorved han kom i lige højde med den sig nærmende baldakin. Han så et hav af kæmpende arme og bølgende hoveder, han hørte hvinende skrig af kvinder og børn, men så åbnedes bronzeportene, og mængden strømmede ud som en længe opdæmmet flod.

Nu var den pavelige baldakin ikke langt fra ham. Pius den Niende sad, ombølget af viraksdampe og påfuglevifter, i sin guldstukne kappe med den funklende tredobbelte krone på sit hoved. Hans ansigt var blegt med et lidende træk, og hans brune, stikkende øjne fæstede sig med et udtryk af ængstelse på den underlige skikkelse ved apostelstatuen. Nu først opdagede Aage, at hans klæder var forrevne, at han havde tabt sin hat, og han forstod det urolige blik, paven fæstede på ham – han anså ham rimeligvis for en snigmorder. Aage bøjede sig dybt med et: "Viva il papa re," og i samme nu forvandledes Pius den Niendes ansigt på en mærkelig måde. Bekymringens blege sky veg pludselig bort fra det, en rolig, mild fred trådte i stedet, og idet han velsignende strakte hånden ud, spillede der om hans læber

et lille fint smil, som Aage fuldt ud forstod. Nu først havde han set Pius den Niende og forstået ham.

Allerede dagen efter tog han fat på arbejdet med den alvor, som kommer, når det gælder livet. Dag efter dag sad han med gravstikken i hånden, bøjet over kavaletten, dag for dag klang mejslen i det blanke stål, og dag for dag steg den hellige faders bløde træk op af det hårde metal. Efter et halvt års ihærdigt arbejde havde han poincon'en færdig, og den havde tilfredsstillet alle, selv den berømte Chaplain, med hvem han havde gjort bekendtskab. Der manglede kun det i hans lykke, at han ikke kunne vise sin gamle mester, hvor vidt han var kommet, men til gengæld skulle Krog have det første eksemplar, der blev præget. Hvor det ville overraske ham!

Men nu begyndte der at vise sig vanskeligheder, som Aage slet ikke havde taget i beregning. Medaljen skulle præges på den pavelige mønt, og skønt han fra udlandet havde fået det fortrinligste stål, sprang forstemplet dog under hærdningen.

Atter måtte han tage arbejdet op, atter måtte han anskaffe nyt stål, men da stemplerne endelig var færdige, fik han en skrivelse fra Girometti, hvori denne erklærede, at den pavelige mønt ikke måtte præge for udlændinge, uden speciel tilladelse fra den almægtige kardinal Antonelli. Det viste sig imidlertid snart, at vejen til denne kirkefyrste var spærret ved mangfoldige bomme, og at der ved hver af disse stod en mand, som ikke hejsede bommen op uden de behørige bompenge. Der var bom-lakajer, bom-skrivere, bom-fuldmægtige, ja endog bom-prælater, og da Aage kom tilbage fra bom-kardinalen, havde han ganske vist tilladelsen, men ikke en scudi i sin lomme. Nu var det juleaften; hele to år var henrundne, siden

han tog fat på dette arbejde, men endnu havde han intet hørt fra den pavelige mønt. Da åbnedes døren og signora Salviati trådte ind med et glædestrålende ansigt. I den ene hånd holdt hun et stort brev, i den anden et rødt etui med den pavelige krone over de korslagte nøgler.

Aage snappede begge dele med en hungrig ulvs grådighed, og idet han gik hen til vinduet, åbnede han etuiet og betragtede sin førstefødte i den dalende sols sidste, vigende lys. Det kastede et rødgyldent skær hen over det blanke sølv, og i dette stod Pius den Niendes profil så skarpt skåret, så fint tegnet, at signora Salviati uvilkårlig klappede ham på skulderen og udbrød: "Bravo, signor Ugo, e'ben' fatto!" og snart efter havde han hele familien med samt dens julegæster inde i atelieret som beundrende tilskuere – det var en ganske anden hyldest end den, han havde fået af Girometti. Hvor følte han sig jublende glad!

Han kunne ikke holde det ud i dette lille indeklemte rum – han måtte ud, langt ud, hvor der var vide syner og fri horisont. Han slog sin kappe om sig, stak brevet i lommen, og snart efter stod han på Palatinerbjergets top, med kejserborgens sunkne rester under sine fødder. Aldrig havde nogen romersk cæsar følt sig så stolt, så sejrssikker, så vis på, at fremtiden tilhørte ham.

I stille glæde vandrede han hen over søjlerester, brustne arkader og omstyrtede mure, hvor roser og viburner væltede frem i vildt overflod mellem bregner, vedbend og stærkt duftende resedaer. Under disse omgivelser følte han en lykke, det mindede ham om hans barndoms bedste dage. Som han den gang havde plukket bregner og kaprifolier til sin moder,

således sprang han nu fra sten til sten for at få de skønneste roser til sin romerske moder der hjemme.

Mørket faldt på, blålige aftentåger hævede sig op over Campagnen, og himlen antog dette vidunderlige orangerøde skær, der er så ejendommelig for de romerske solnedgange. Solen sendte sine sidste luende stråler som en mægtig helgenglorie op imod gule, grønne og violette skystriber – det var et helt himmelfyrværkeri af farver, glans og guld.

Aage satte sig på en omstyrtet kapitæl og stirrede ud mod den synkende sol. Nu manglede kun et i hans lykke – julebrevet fra Krog og onkel Møller, for det sidste gemte altid en lille indsmuglet billet fra Poula – men det måtte jo komme i morgen.

Ved et tankespring faldt brevet fra mønten ham ind, det var ham ganske ligegyldigt, for det kunne jo kun indeholde en officiel meddelelse om, at medaljen var præget, men han kunne lige så godt læse det her.

Han tog det frem, åbnede det og læste, men under læsningen blev han blegere og blegere, og da han endelig var færdig, stirrede han med et sløvt, åndsfraværende udtryk ud i rummet, så rejste han sig pludselig op, krammede brevet sammen i sin hånd, og udbrød:

"Girometti! – Han glemmer dig aldrig."

Lidt efter foldede han atter brevet ud, læste det endnu en gang igennem – nej, det var kun alt for sandt, Girometti skrev, at det glædede ham at lade den smukke medalje præge, men at mønten måtte have et depositum af fem hundrede scudi til sikkerhed. Hermed var medaljens skæbne afgjort, og Aage

vandrede tilbage i stum fortvivlelse – de vilde roser betegnede hans vej.

Da han atter steg op ad Kapitolinerhøjen, var det, som havde han vandret milevidt, så træt følte han sig. Fra signora Salviatis hus klang mandolinens sitrende toner; der lød sang og hjertelig latter, men den skar Aage i hjertet som hån fra helvede. Hvor var de dog glade, disse mennesker, som aldrig bekymrede sig om den dag i morgen – og så han, der havde arbejdet, spildt årelangt møje. Nej, han kunne ikke gå derop. Han ville ikke med sit blege mismod standse den lystige santarella, der nu klang fra de åbne vinduer; han skulle ikke være den, der forstyrrede juleaftenens glæde. Tættere hyldede han sig i sin kappe, fastere trykkede han hatten ned over øjnene – han kunne jo møde landsmænd, og af dem ville han ikke ses.

Ved grønthandlerens bod blæste en hyrde og hans lille søn julehymnen for den hellige jomfru. Drengen så på ham med et par store bedende øjne, og Aage gav ham en paolo – det var en af de sidste, han ejede. Så gik han ned ad Kapitolinerhøjen forbi Palazzo Venezia, der i mørket lignede et uhyre, skummelt fængsel, og nu trådte han ind i Corso, hvis middelalderlige paladser lå som mørke mausoleer over smuldret rigdom og svunden glans. Hvor øde og mennesketom var nu ikke denne gade, der ellers vrimlede af lys, liv og travl forretning. De fleste butikker var lukkede; kun hist og her stod en enlig kastanjesælger og varmede sine fingre over tromlen, mens han skottede til gadehjørnet for at se, om der ikke skulle komme en kunde. Aage gav ham sin næstsidste paolo og slog ind i en sidegade – selv her i Corso frygtede han for at blive set. Aldrig havde han følt sig så ene, så forladt! For alle andre lå julen i

helgenglans og lys, for ham i fortvivlelse og mørke. Han gik videre – han vidste ikke hvor hen.

Han standsede ved Tiberen og opdagede først derved, at han var kommet ned i Ripetta. Også her var for lyst, og han drejede om ad en krum sidegade, som førte til Corso. Den var meget mørk, men pludselig stod han foran et stærkt oplyst palads og læste på en marmortavle: Mausoleo Augusto. Det gav et sæt i ham – her havde den skandinaviske forening sit lokale, og han trykkede sig tæt op til muren for ikke at blive set. Gennem de åbentstående vinduer kunne han høre danske stemmer, som pludselig forstummede ved et koncertflygels præludier, og nu lød til kvartettens toner klart og kraftigt ud over den øde gade:

O stille nat, du frelsens stund for Verden,
Da gudesønnen fra himmelen steg ned!
For at forsone verdens brøst og synder
Døden på korset han tålmodigt led.
Nu håbets stjerne tindrer over Jorden,
Og lyset stråler over død og grav.
Alt knæler ned og hilser sin forløser,
O hellige nat, som sjælefred os gav!

Stærkt og højtideligt klang salmen ud over gaden. Aage følte sig så smertelig bevæget. Poula elskede denne hymne – tænkte hun nu på ham i den stille Solby Præstegård? Klang de samme toner måske også dér? Der blev nogle øjeblikkes tavshed, så hørte han atter flygelets toner, og en klar kvindelig stemme sang:

Kanske vil der gå både vinter og vår,
Og næste sommer med og det hele år,
Men en gang vil du komme, det ved jeg vist,
Og jeg skal nok vente, for det lovte jeg sidst.

Aage syntes, at det var Poulas stemme. Uvilkårligt gjorde han et par skridt ind ad porten, men så vendte han pludselig om, slog kappefligen op over ansigtet og flygtede, som var han forfulgt af onde ånder.

Træt og forpint nåede han Corso. Her lå en lille café, som om formiddagen var stærkt besøgt af fremmede kunstnere, men om aftenen kun husede enkelte romere. Da han trådte ind, sad et par af disse i forværelset og spillede domino.

Sideværelset var mørkt, og det stemte bedst med Aages tanker. Han gik derind og kastede sig på en stol uden at forlange noget. Lidt efter kom cammerieren ind, spurgte hvad han ønskede, og strøg en svovlstik for at tænde gassen. Just som denne blussede op med et knald, så Aage, at han sad lige overfor en elegant klædt herre, som roligt pudsede sine negle med en tandstikker. Aage fo'r tilbage med et sæt, så at han væltede stolen.

"Bliver De bange for mig?" spurgte den elegante herre, idet han meget omhyggeligt undersøgte neglen på sin pegefinger.

Forvirret greb Aage efter sin hat – for ham gjaldt det blot om at komme bort fra gamle dages erindringer.

"Vil De allerede gå?" spurgte den elegante herre roligt. "Kan vi ikke tilbringe en fornøjelig juleaften med hinanden?"

"Nej!" svarede Aage bestemt, idet han kastede kappen om sig.

"Det var da kedeligt, for jeg synes virkelig godt om Dem – cammeriere! en flaske marsala og to glas! Tør jeg byde Dem en

cigar? Se nu rigtigt på mig, ser jeg da virkelig så slem ud?"

"Ja, rent forbandet!" udbrød Aage forbitret og nærmede sig døren.

"De er virkelig meget åbenhjertig," sagde den elegante herre ligegyldig, "men inden De går, må De dog tillade mig at overrække Dem en gave, som man har bedt mig at besørge."

"En gave!" udbrød Aage forbavset.

"Ja, en julegave, det var meget heldigt, at jeg traf Dem her, for i morgen rejser jeg."

Med disse ord trak den elegante herre en æske op af sin brystlomme. Aage åbnede den og tumlede ligbleg tilbage – det var Poulas ring.

"Hvem har givet Dem den?" spurgte han og så sin modstander lige i ansigtet.

"En ung dame, for hvem jeg nærer den højeste respekt. Jeg blev på embedsvegne nødt til at berøve hende den, da den skulle fremlægges i retten, senere fik hun den tilbage, og da jeg var i Solby Præstegård – –"

"Har De været i Solby Præstegård," udbrød Aage og satte sig pludseligt ned. "Hvad ville De dér?"

"Nu spørger De om mere, end jeg kan svare på," sagde den elegante herre smilende. "Må jeg skænke Dem et glas marsala? De behøver ikke at være bange for mine cigarer – De er ikke romerske."

Aage tog en cigar og sagde:

"Må jeg da spørge, hvem De er og hvad De hedder?"

"Meget gerne," sagde den elegante herre og nippede til sit glas. "Hvad min bestilling er, kan De vel nok gætte, og med

hensyn til mit navn, da har jeg haft så mange, at jeg næppe selv erindre dem. De kan jo kalde mig Spor."

"Spor!" udbrød Aage, "det var da et løjerligt navn."

"Å ja, men ret betegnende, mit rigtige navn er kun kendt i politiets journaler. Men De drikker jo ingenting."

Aage fik en ubestemt følelse af, at man atter var på spor efter ham, og at man ville lokke ham i en fælde for at komme efter nye uanede forbrydelser. Han skød derfor glasset fra sig og sagde kort:

"Jeg takker for Deres venlighed, men jeg må hjem – det er allerede silde."

Spor lagde hånden på Aages arm og sagde i en helt forandret tone:

"Hvis De går nu, er det ude med Dem for bestandig."

"Skal det være en trussel?" spurgte Aage. "Jeg har intet med Dem at gøre."

"Og dog langt mere end De tror," sagde Spor alvorlig. "Sæt Dem ned og hør roligt på mig – jeg vil Dem intet ondt."

Der var noget blødt i stemmen, som forbavsede Aage og bevirkede, at han atter tog plads. Spor fortsatte:

"Jeg er, som De ved, opdager, detektor eller hvad De nu vil kalde det. Jeg blev det af nød, og i begyndelsen var min profession mig modbydelig, men da jeg fik med de rigtige forbrydere at gøre, blev den til lidenskab og – –"

"Men jeg er ingen forbryder!" råbte Aage og rejste sig.

"Stille, stille! Det har jeg jo heller ikke sagt, men der var en tid, hvor jeg troede det."

"Tror De det da ikke længere," spurgte Aage og satte sig atter.

"De stiller mig så mange spørgsmål! Jeg kan blot svare, at jeg ikke tror på det nu, således som den gang. Jeg tror, at De har begået forbrydelsen, men jeg aner, at den er begået under visse forhold, som har gjort Dem utilregnelig. Med andre ord, at den er begået ubevidst og derfor ikke kan falde Dem til last."

"Jeg forstår ikke et ord af, hvad De siger," mumlede Aage. "Hvorledes skulle man kunne gøre noget ubevidst?"

"Det ville blive for vidtløftigt at forklare. Jeg kan kun sige så meget, at jeg under min rejse særligt har haft min opmærksomhed fæstet på slige abnorme tilstande, som har ført forbrydelser efter sig, og at jeg i Paris har lært ting at kende, som fremtidens dommere vil nødes til at tage i betragtning, inden de udtaler det skæbnesvangre 'skyldig'. Sig mig, husker De endnu nøjagtigt alt, hvad De har haft at gøre med guldsmed Trolle?"

"Aldeles nøjagtigt, jeg glemmer det aldrig."

"Nu vel," sagde Spor, idet han tog en notesbog frem. "Så fortæl mig alt, lige til de mindste enkeltheder – selv bagateller kunne her blive af betydning."

Aage fortalte, hvad der hin sommerdag var hændt ham i Stilleby. Spor hørte opmærksomt efter og noterede, som Aage syntes, rene bagateller. Da han var færdig med sin beretning, sagde Spor:

"Har De før den dag stået i noget som helst forhold til guldsmed Trolle?"

Aage havde rent glemt samtalen ved søen, men nu kom den frem.

"Der har vi sømmet, som holder det hele sammen," udbrød Spor. "Hvor kan De dog glemme det, som er udgangspunktet

for det hele."

"Jeg forstår Dem ikke – hvilket udgangspunkt?"

"Hævnens, naturligvis, mægtigste drivfjer for menneskets handlinger, langt stærkere end kærlighedens. Trolle går endnu den dag i dag om med den sikre overbevisning, at det er Dem, som har bragt ham i ulykke."

"Men jeg forklarede ham jo, hvorledes det hang sammen," bemærkede Aage.

"Og han troede naturligvis, De løj. Hvad hjælper alverdens forklaringer overfor en, som lyver for sig selv? Trolle er manden, og jeg lover Dem at – –"

En skarp fløjten hørtes ude på gaden. Spor sprang op, tog sin hat og sagde ilfærdigt:

"Undskyld – man venter!" og i næste øjeblik var han ude af døren.

Aage så ham springe op i en droske, hvori der sad en officer af det pavelige gendarmeri. Så lød der atter en fløjten, og drosken rullede af sted.

Aage stirrede efter den, indtil den forsvandt i mørket, så tog han sig til hovedet og sagde:

"Umuligt! Jeg forstår ikke et ord af det hele!"

I en af de smalle gyder, der snor sig bag om Pantheon, viftede en frisk laurbærgren over indgangen til "Den sorte Kat", berømt for sin udmærkede makaroni og uforfalskede frascativin.

Dette osteri – på dansk ville man kalde det en knejpe – var særlig søgt af en ganske lille kunstnerklike, hvem livet og samfundet på en eller anden måde var gået imod, og som derfor mente, at livet og samfundet – særlig den skandinaviske

forening – var noget, som man med et mildt udtryk måtte kalde rak, og som man derfor burde holde sig fra. De kaldte sig selv "malkontenterne", et navn, som af deres bedre stillede kammerater hurtigt forandredes til "marketenterne", mens de af italienerne kaldtes "malkontanterne", fordi kontant betaling lå betydeligt udenfor deres kunstnerbegreb om livet og samfundet.

Da Aage på sin vej hjemad kom forbi "Il Gatto Nero", var døren allerede stænget, men indefra hørte han højrøstede stemmer, skraldende latter og overgiven sang. Han stod stille og lyttede – det var danske ord og danske melodier, der klang ham i møde. Ak, hvem der kunne fejre julen sammen med disse unge, overgivne mennesker!

Osteriets tykke vært havde rimeligvis bemærket den enlige vandrer ude på gaden, for kort efter dukkede han frem af en sidedør og betroede hviskende Aage, at han godt kunne lodse ham ind i bagstuen, hvis han trængte til en fogliette vin. Aage kunne ikke modstå fristelsen, og snart efter sad han i et mørkt, snavset rum, hvis eneste belysning var en olielampe ikke ulig en tredobbelt sauceskål, der i tre jernlænker hang ned fra loftet; men dens blus osede mere end de lyste, og i dette halvmørke så han til sin ærgrelse, at han ikke var alene – en pavelig zuav sad henne i et hjørne og fortærede et kummerligt julemåltid, bestående af et salathoved og et par skiver brød. Foran ham stod en fogliette – men den var tom.

"Luk nu ikke flere ind, Giuseppe! Vi vil s'gu have fred en juleaften," råbte en stemme inde fra den forreste stue.

Giuseppe bukkede ydmygt i døren, og forsikrede, at ikke en kat mere skulle komme til "Den sorte Kat" med hans vilje.

"Op med en sang!" råbte en anden stemme.

"Et barn er født i Betlehem" fistolerede en høj stemme vrængende.

"Å, hold mund med den gamle methusalemsvise!" råbte en anden. "Vi vil hverken ha'e religion eller moral her."

"Syng hellere et af vægterversene," bemærkede en tredje.

"Nej stop! Nu skal I få en om moralen. Den er af min egen fabrik," tonede en dyb stemme. "Giv mig guitaren."

Der kom et præludium, og den dybe stemme sang:

Man vrøvler på vor kære jord
Så meget om moral.
Men sagen er, så vidt jeg tror,
At jorden selv er gal.
Nej, blæse med moralen!
Væk med den falske alen!
Moralen er på halen
For længe siden lagt.
Frihed, det er min moral,
Frihed for det ord "betal",
Frihed til at te sig gal
Er tidens ny moral.

Et vældigt akkompagnement på bakker, foglietter og guitar ledsagede omkvædet, men da dette var endt, råbte en stemme:

"Sikke no'et sludder! Du vil da ikke smide moralen ud af verden? Det er du ikke stærk nok til!"

"Eller klog nok til," bemærkede en anden. "Inden man smider den ud, må man dog først vide, hvad den er, og hvor den findes."

"Den er Paradisets figenblad, plantet om i filisteriets have, hvor den vandes med kvindetårer og gødes med barne... – nok sagt," svarede den dybe stemme. "Hos præsterne hedder den religion, hos vismændene filosofi, hos statsmændene politik, hos købmændene geschäft og hos de såkaldte hæderlige folk hykleri. Fanden i vold med dem alle sammen!"

"Du vil da ikke kaste hæderligheden over bord?" spurgte en.

"Jo så gu' vil jeg så! Hvad fanden kommer sådan en filisterdyd os kunstnere ved? Livet er frit, og frit skal det leves!"

"Ja, til en vis grad," bemærkede den anden. "Kunsten kræver arbejde, men når den går op i svir, sværm og jagen efter fruentimmer, bliver den min salighed også til filisteri og går rent ad Helvede til."

"Bah!" udbrød den dybe stemme overlegent, "du kender nok ikke din litteraturhistorie? Hvad siger du om Byron, Bellmann, Ewald og Wessel? De drak min salighed alle sammen."

"Men hvad siger du om Goethe, Holberg, Oehlenschläger, Shakespeare og Dante?" spurgte den anden.

"Vås! Er du ikke kommet videre? Goethe var gehejmeråd, Holberg baron, Oehlenschläger konferensråd, Shakespeare hofpoet og Dante – Dante –"

"Ja, hvad var Dante?"

"Å, i Helvede! Han var sådan en slags condottiere! Jeg kender ham s'gu godt, det var ham, der var så rasende forelsket i Petrarca, at han skrev Orlando Furioso – forresten drak han også."

En vældig lattersalve fulgte oven på denne udtalelse, og da den var endt, sagde en:

"Når kunstneren sættes udenfor moralens lov og samfundets vedtægt – –"

"Sludder, de eksisterer ikke for ham," afbrød den dybe stemme.

"Jo, de gør, så længe han lever indenfor samfundets ramme, men hvis kunstneren har frihed til at stille sig udenfor lov og ret, så må han finde sig i, at samfundet til sidst sætter ham i forbedringshuset."

"Ja, hvad Fanden gør det? I det hotel ender jo så mange af dine såkaldte hæderlige folk. Hvad gør det, om en kunstner sidder i forbedringshuset, når blot han maler eller digter godt? Kunstnerens private liv kommer ikke offentligheden ved – den har kun at holde sig til hans kunstværker."

"Tror du da, at Akademiet ville udstille kunstværker fra Vridsløselille?"

"Nej gu' gør jeg ej! Men det beviser blot, at det består af gamle parykblokke og patentidioter. Er et kunstværk godt, skal det min salighed derop, om så Ole Kollerød havde malet det."

"Så er det godt, at du ikke er i bedømmelseskomiteen, for du ville dog næppe gå under armen med mordere, falsknere og andre tyveknægte."

"Gennem hele Østergade, min rare ven, forudsat at de virkelig var kunstnere. En hver sand kunstner er min broder, og ham giver jeg et ærligt håndslag."

"Det er hørt," råbte flere stemmer.

"Lad os drikke på det! Længe leve den umoralske moral, og Fanden i vold med hæderlighedens uhæderlighed."

Der blev klinket, drukket og forlangt mere vin. Aage, som havde fulgt diskussionen først med interesse, senere med en vis

forbavselse, kunne ikke frigøre sig for det indtryk, at her forelå noget nyt, men samtidig noget uhørt, der oprørte ham. På den anden side følte han ligesom en tilfredsstillelse ved at opdage, at forbrydelser mod samfundet ikke blev lige strengt bedømte af alle. Han havde ganske vist intet forbrudt, men samfundet havde dog behandlet ham som forbryder: Dømt ham, landsforvist ham og skyet ham, selv i landflygtigheden. Hvor tungt, hvor uendelig bittert havde han ikke følt denne sine medborgeres foragt, og nu sad derinde en klynge kunstnere, som var hævet over samfundets sædvanlige dom og ville give ham broderligt håndslag. Å, turde han blot gå derind! De ville næppe forstøde ham, den uforskyldt skyldige.

Mens han grublede over dette, lagde han mærke til, at den pavelige zuav så godt som ikke havde øjnene fra ham. Det var en gusten, udtæret skikkelse, på hvem uniformen hang som klude på et fugleskræmsel. I halvmørket kunne han ikke få fat på hans ansigtstræk. Han så kun et rødligt, uredt skæg, og under felthuens skygge et par store, stirrende øjne, som fæstede sig på ham, snart ransagende, snart sørgmodige, ligesom bedende. Skulle det være en romersk politispion? Nej, dertil så han alt for ynkelig ud.

Alligevel følte Aage sig generet af dette stumme selskab, og da zuaven lidt efter lidt rykkede ham nærmere, tog han sin fogliette, gik ind i den forreste stue og satte sig ved kunstnerbordet med et: "Glædelig jul!"

Der blev pludseligt dødsstille. Kunstnerne så ikke på ham, de gloede, og endelig sagde han med den dybe stemme:

"Hvad Fanden vil De her? – Kommer De fra den skandinaviske forening?"

"Nej," svarede Aage noget betuttet. "Der kommer jeg aldrig."

"Bravo, så er De en af vore! Giuseppe, giv ham en mezzo – jeg betaler! Hvad er De forresten?"

"Medaljør," svarede Aage.

Der gik et mærkeligt udtryk over den andens ansigt.

"Nå, så De driver det perlestikkeri? Laver medaljer til hoffet, universitetet og de andre idiotanstalter, De skulle da tilfældigvis ikke hedde Vang?"

"Jo," svarede Aage.

Kunstneren rejste sig op, fløjtede på en meget betegnende måde, kastede sin kappe om sig og slængte en scudo hen ad bordet med de ord:

"Jeg betaler, Giuseppe. Det slår lige til."

Den tykke vært tog scudostykket, vejede det i hånden og kastede det atter på bordet med de ord:

"Falso, signore."

"Falsk! Hvad Fanden går der af dig, Giuseppe? Den scudo gav du mig selv i går aftes, da jeg byttede en seddel."

"Har De numre på Deres scudier? Kan jeg se i mørke?" skreg Giuseppe op. "Den er falsk, siger jeg. Jeg ved ikke, hvor jeg har fået den fra."

"Måske af herren der," svarede kunstneren, "han krøb jo også i går aftes ind i bagstuen."

"Det er løgn!" tordnede Aage.

"Å, ikke så kæphøj! Vi kender Dem godt."

"Hvad mener De med det?" spurgte Aage med dirrende stemme.

"Nå, siden De absolut vil vide det, så mener jeg, at den, der har lavet falske mønter i København, vel næppe har glemt

kunsten i Rom. Det er jo en kunst, der betaler sig."

Aage fo'r op, kniven lynede i hans hånd, men fløj i samme øjeblik ud i stuen, ramt at en usynlig hånd. Forbitret vendte Aage sig om – der stod zuaven.

"Nu skal De min salighed ha'e prygl!" råbte kunstneren og kastede kappen. "Kom an!"

Der lød et vældigt brag – det var kunstneren, som tumlede under bordet, ramt af Aages senestærke hånd. De andre styrtede frem mod ham, men i det samme lynede en sabelbajonet gennem luften, og en stemme råbte på bredt sjællandsk:

"Vil I se, I kan få fingrene til Jer, I herrenhutter, eller jeg skal fa'en æde mig mase Jer alle sammen!"

Den gustne, hulkindede zuav så i dette øjeblik næsten spøgelsesagtig ud, og da malkontenterne havde kastet moralen over bord, var det ikke så underligt, at det moralske mod gik samme vej. Desuden taler en blank sabel et meget indtrængende sprog, og i et nu var de ude af døren, som Giuseppe omhyggeligt stængede. Derpå slukkede han lampen og hviskede:

"Ind med Jer! ellers får vi gendarmerne på halsen."

Da Aage trådte ind i bagstuen, vendte zuaven sig imod ham og sagde:

"Det gjorde De godt! Aldrig i mit liv har jeg set mage til lussing! Kender De mig ikke?"

Aage betragtede på ny denne magre skikkelse og svarede:

"Nej – men godt var det, at De slog kniven fra mig, ellers havde jeg gjort noget, som jeg havde fortrudt hele mit liv."

"Å, kniven bruger de jo så tit hernede, at man næsten bliver vant til den," sagde zuaven, "jeg kunne blot ikke lide, at den blev brugt mellem landsmænd, vi danske stikker ikke med kniv, i det mindste ikke der, hvor jeg er fra."

"Hvorfra er De da?" spurgte Aage mere og mere forundret.

"Herregud, kan De da slet ikke kende mig? Jeg er jo Anders Jensen fra Solby, jeg har leget mange gange med Dem som dreng."

"Anders Jensen!" gentog Aage og søgte at samle sine erindringer. "Hvor har vi leget?"

"Ovre i provstens have. Min moder boede jo i det lille hus ved vejen, der hvor De store linde står."

"Synekaren!" udbrød Aage. "Er De hendes søn?"

"Ja, jeg kaldte hende forresten kun for Karen, men jeg ved nok, at folk i egnen gav hende det navn. Å, ja – nu er hun død og borte, og jeg går vist snart samme vej."

Han sukkede dybt og satte sig ned, som var han træt.

Aage tog plads ved siden af ham og spurgte:

"Må jeg byde Dem noget? Vi skulle dog have det lidt godt på en juleaften."

"Tak som byder," svarede Anders. "Jeg kunne godt trænge til lidt aftensmad og en flaske vin, for det har jeg ikke fået i mange dage."

Aage vinkede ad Giuseppe, og snart efter kom denne traskende med en stegt høne og en mezzo vin. Anders så på begge dele med et barns begærlighed og udbrød:

"Nej, hvor det er fint! Det er jo som det var juleaften hjemme."

Et fad salat og nogle krydderkager satte kronen på måltidet, og da Anders havde fået bugt med det hele, sagde Aage:

"Fortæl mig nu Deres historie. Hvordan i alverden er De kommet herned?"

"Den er snart fortalt," sagde Anders sukkende, "for det er den bare bedrøvelighed. Jeg blev nu sadelmagersvend derinde i København, og fik medaljen for udmærket svendeprøve, se det var begyndelsen til ulykken, for den Satans skilling gjorde mig kulret i hovedet, så jeg troede, at jeg var noget mere end de andre, og så tog jeg til Paris for at uddanne mig i fint læderarbejde. Men der sagde de, at jeg syede for grovt, og så sendte den franske mester mig til militærdepotet i Rennes, for ridetøjer, ser De, det var mit egentlige fag. Men da jeg kom der, sagde de, at jeg syede for fint, for jeg var blevet forkludret i Paris. Så tog jeg til Marseille, men der gik det rent galt, for disse arabiske seletøjer er rent forbandede, skal jeg sige Dem. Der traf jeg en landsmand, som sagde, at han havde haft god fortjeneste i Rom, men han var rigtig nok skomager, og så var det jo ikke sagt, at det derfor ville gå for en sadelmagersvend. Se det gjorde det nu heller ikke, for da jeg havde drevet om et par måneder hernede, fik jeg romersk feber og blev lagt ind på et hospital, hvor nogle barmhjertige søstre tog sig af mig, som jeg tænkte uden betaling, men det blev en anden redelighed, kan De tro, for jeg blev nok rask, men min portemonnæ fik svindsot. Så skrev jeg hjem til mm svoger, at han skulle sende mig nogle penge, for han havde min sparekassebog, hvori der stod otte hundrede rigsdaler, som jeg havde fået efter moder, men der kom aldrig svar på det brev, og så mærkede jeg jo nok, at de helst ville ha', at jeg kreperede hernede, for så kunne jo han og min søster arve hele klatten. Til sidst havde jeg ikke en skilling mere, og så solgte jeg mig på tre år til de pavelige

zuaver, men det var det dummeste, jeg endnu havde gjort, for, ser De, jeg måtte meget hellere være sprunget i Tiberen straks."

Anders tav, og Aage spurgte:

"Er da tjenesten så streng?"

"Å nej, ikke strengere end den i København, men det var det rene rak, jeg kom iblandt, og så er kasernen, Serristori, det mest forbandede hul, man kan være i. Vi havde bestandig folk på sygelisten, for når floden steg, løb vandet ind til os gennem kloakken, og så stank der af mudder, så det var en gru. Så fik jeg romersk feber anden gang, og da jeg blev udskrevet, sagde doktoren, at jeg skulle tage mig i agt, for hvis jeg fik den tredje gang, så var det forbi med mig. Så gik jeg til konsulen og forklarede, hvor inderlig gerne jeg ville hjem, og han lovede også at forstrække mig med rejsepenge, men det var ikke gjort dermed, for jeg havde jo endnu et år tilbage i tjenesten, og det ville koste mindst tre hundrede scudi, for at få en til at gå i mit sted. Se det kunne nu konsulen slet ikke indlade sig på, men han lavede nu sådan en subtraktion på en liste oppe i foreningen, og der blev tegnet tyve scudi, men af dem har jeg ikke set en skilling."

"Å, De får dem nok," sagde Aage.

"Ja måske og måske inte," svarede Anders. "For jeg har gjort den observation, skal jeg sige Dem, at jo rigere folk er, desto hårdere er knuden på deres pengepung. Så drev jeg herind i aften – for her er et billigt sted, skal jeg sige Dem – og så sad jeg her i bagstuen og hørte disse makketutter braldre op om frihed, lighed og broderskab, og at man skulle hjælpe hinanden, ligegyldig hvem Fanden det så var. Så gik jeg ind til dem og fortalte, hvor elendigt jeg var kommet til at sidde i det, og bad

om en håndsrækning, men de grinte mig lige op i øjnene og sagde, at når jeg var blevet pavelig zuav og ville slås mod Garibaldi, kunne jeg rejse ad Helvede til. Nej, ved De hvad, den slags folk skulle nødigt snakke om broderskab, for de er rent ud sagt nogle skidrikker!"

"Kom til mig i morgen efter Ave Maria, så håber jeg, at jeg skal have bragt den sag i orden," sagde Aage. "De skal ikke dø hernede, så længe jeg lever."

Anders så på ham med et par store forundrede øjne, og der fo'r en svag rødme over hans gulblege ansigt. "Tror De virkelig, at De kan hjælpe mig?" spurgte han med lav stemme.

"I morgen skal jeg gå til konsulen og forestille ham sagen, og vil han ikke hjælpe, så går jeg i kaution – jeg venter penge en af dagene, men hvis –"

"Skynd Jer, skynd Jer!" råbte Giuseppe fra forstuen. "Jeg hører gendarmerne oppe i gaden, ud med Jer af bagdøren, inden vi får vrøvl!"

Gennem en uendelighed al smøger og baggårde nåede Aage og hans nye ven ud i en gyde tæt ved Pantheon. Her skiltes de ad, og Aage vandrede hjem med den glade bevidsthed, at nu var der dog et menneske hernede, som troede på ham, og som han kunne frelse.

Da klokkerne den næste aften sendte deres Ave ud over det i solglansen rødmende Rom, sad Aage ene på sin loggia og stirrede mismodig ud mod de fjerne blålige bjerge. Aldrig havde en juledag forekommet ham så trøstesløs som denne, aldrig havde han følt sig så ene, så forladt, aldrig havde savnets og længslens skygger omsvævet ham som nu, da de forenede sig

med armodens. Hos konsulen var han blevet afvist med den bemærkning, at man ikke kunne hjælpe folk, der morderisk overfaldt landsmænd, og da han vendte tilbage fra dette mislykkede togt, lå der på hans bord to breve, som konsulens tjener lige havde bragt. Det ene var fra en prokurator, som meddelte ham, at professor Krog var død, og at den årlige understøttelse for ham dermed ophørte; det andet var fra gamle onkel Møller, som beklagede, at han på grund af den dårlige høst blot kunne sende den ubetydelighed, som brevet indeholdt. Aage vendte og drejede dette brev på alle leder og kanter, men der var ikke som ellers en efterskrift fra Poula, end ikke en hilsen. Var hun syg? – havde hun glemt ham?

Det var mørke billeder, som trods aftensolglansen steg frem for Aages indre syn. Han rejste sig og gik grublende frem og tilbage i sit værksted og søgte endelig fred ved i tankerne at vurdere alle de genstande, som det indeholdt, men selv om han solgte det alt sammen, hvad kunne det så hjælpe ham? Stikke signeter, gravere dørplader – nej aldrig!

Han var så fordybet i at stirre ind i fremtidens mørke, at han næppe mærkede, at døren åbnede sig – dér stod zuaven med hånden til huen.

Aage fo'r sammen og stirrede bedrøvet på ham, Anders derimod så helt anderledes ud end i går. Der var kommet en vis utvungethed i hans holdning, en svag rødme på hans kinder, og hans sjællandske: "Godaften i stuen" klang så frejdigt og lyst, at Aage følte sig smertelig berørt – han kunne jo ikke hjælpe.

"Med forlov at spørge, hvad sagde så konsulen?" begyndte han, stadigt gørende stram honnør.

"Sæt Dem ned," bad Aage, "og bliv ikke forknyt over, hvad jeg har at sige Dem."

"Nå sådan!" svarede Anders og lod hånden synke fra huen. "Ja sådan er det vel? ingen hjælp, ingen redning, kun en grav og ikke så meget som et kors over."

Han satte sig ned og stirrede frem for sig med det samme sløve blik, som aftenen i forvejen. Aages hjerte var nær ved at briste. Disse øjne lignede en døendes, men han tav, han havde jo intet at sige.

"Ja, jeg tænkte det nok," fortsatte Anders efter nogen tavshed. "Jeg drømte om det igen i nat."

"Om hvad?" spurgte Aage.

"Kan De huske den store mudderpøl inde i skoven ret ovre ved søen? Vi var så rædde for det hul som børn, og alligevel skulle vi hen ved kanten for at høre, hvor stenene plumpede."

"Jo, den husker jeg godt – den var bundløs," bemærkede Aage.

"Bundløs! Ja netop, og den, der plumpede i, kom aldrig op af mudderet igen."

Aage så forundret på ham, og Anders fortsatte:

"Hver gang jeg havde feber, drømte jeg, at jeg lå nede i det sorte, kvælende mudder, der var hedt, som brændende ild. Jeg sled og stred for at komme op, og så kom der altid en hvid hånd, som tog fat i min og trak mig hen til kanten. Men når jeg så var lige ved at komme op, brast taget, og jeg sank ned dybere end for. Så sled og stred og arbejdede jeg igen, og der kom nye hænder, nye bristninger, indtil jeg sank ned i det sorte, glohede, hvirvlende dynd, så jeg skreg højt om nåde og barmhjertighed til Gud. Men han hørte mig ikke – ingen hørte mig før De. Da De sagde: 'Så længe jeg lever, skal De ikke dø', var det, som hørte

jeg Frelserens ord og så hans hånd strække sig over dybet. Nu brister også den, som jeg havde så inderlig tro til."

"Nej, nej, den brister ikke!" udbrød Aage og rejste sig. "Hvad jeg har sagt, står jeg ved, så længe jeg lever, skal De ikke dø."

"Hvad mener De?" spurgte Anders.

"Jeg har ingen penge, men jeg har mig selv," svarede Aage bestemt. "Fra nu af er jeg Deres stillingsmand."

"Å nej, å nej, det går aldrig an! Hvis vi nu får krig hernede, som de snakker så meget om, ville De så lade Dem skyde for min skyld?"

"Nej, jeg ville skyde de andre først," svarede Aage og klappede Anders på skulderen.

"Nej, nej, det kan jeg ikke tage imod," fortsatte Anders, "og dog, når jeg tænker på alt det derhjemme, og så kæresten –"

"Er De forlovet?" afbrød Aage.

"Ja, med Kirsten Peersdatter, der tjente som kokkepige hos provst Possel i Solby. Åh Gud, når jeg tænker på hende, så er det ligesom det brister herinde – jeg tror ikke, jeg gør det ret længe."

"Så lad os ikke tale mere derom. I morgen melder jeg mig på kasernen og tager Deres nummer. Et år går snart, og det år vil lægge mange til Deres levetid."

"Å Gud, å Gud, hvorledes skal jeg takke Dem," udbrød Anders med tårer i øjnene, "er der da slet ingenting, jeg kan gøre til gengæld?"

"Jo. Når De atter kommer til Danmark, og man spørger Dem om, hvem der løste Dem ud, så nævn ikke mit navn, og skulle en eller anden i Solby spørge om mig, så svar blot, at jeg har det

godt, at jeg holder ud og aldrig vil glemme den, der spørger. Og nu farvel – sagen er afgjort."

Da stjernerne tændtes og Venus i al sin pragt tindrede på den mørkeblå aftenhimmel, sad Aage endnu på sin loggia og stirrede ud mod det sneklædte Soracte, frem mod nord.

Skønt Aage havde tilbragt to år i den hellige stad, var han meget lidt inde i romerske forhold, især de politiske, og om det uvejr, der begyndte at samle sig i horisonten, og hvis lyn skulle ramme endog den pavelige stol, derom havde han intet begreb. Af de romerske blade skulle han ikke blive klog, for den strenge censur undertrykte alt, endog de uskyldigste meddelelser fra det øvrige Italien, og de danske aviser bekymrede sig ikke om udenrigs politik. Han havde ganske vist mærket, at de pavelige zuaver ikke var vel anskrevne hos befolkningen, men at de var ligefrem forhadte, derom fik han først nu en sørgelig vished. Hans ellers så elskværdige værtinde brast i gråd, da hun så ham i zuav-uniform, og forlangte, at han straks skulle flytte, for hun turde ikke for alt i verden have noget med en pavelig zuav at bestille. Så solgte Aage sit værktøj – kun den pavelige medalje og Poulas portræt tog han med sig.

Hidtil havde han skyet sine landsmænd og været foragtet af dem, nu blev han skyet af alle. Over alt mødte han mørke, mistænksomme blikke, og når han traf sine tidligere kammerater fra Girometti værksted, hilste de ham ikke. Han følte sig som en paria – kun munkene og de sorte præster sendte ham en venlig hilsen, når han stod på post.

Han prøvede på at slutte sig til sine nye kammerater, men her var han, om muligt, endnu værre faren. Zuaverkorpset bestod

af hvervede soldater, dels fanatikere, som troede blindt på pavens hellige magt, dels forløbne, forvorpne karle fra alle riger og lande, hvor de som oftest havde været i konflikt med loven. I korpset hørte man alle mulige tungemål og alle mulige eder, det var et sandt pandæmonium, og når Aage om aftenen, træt af marcher og øvelser, kastede sig på sit majsleje, blev der bandet, svoret, lynet, tordnet og galet således omkring ham, at han troede sig i Helvede.

I begyndelsen blev han drillet og hånet, men lidt efter lidt vidste han at skaffe sig fred, ikke på grund af sin styrke, men fordi hans sindige danske væsen var et harnisk, hvorpå de andres drillerier stadigt prellede af, han bandede ikke som de andre, han drak sig ikke fuld, han rendte ikke eller fruentimmer, og, så underligt det lyder, fik disse forvorpne karle en vis respekt for en mand, om hvem de følte, at han både i moralsk og intellektuel henseende stod betydeligt højere end de selv. Han fik tilnavnet "Il Cavaliere", og dette var ikke nogen tom titel, for han var ridderlig mod de svage, hjælpsom mod de raske, og opfyldte sine militære pligter med en punktlighed, som skaffede ham hans foresattes ubetingede tillid og bevirkede, at han blev udtaget til hornblæser, hvorved han fik en del lettelse i tjenesten.

Men blev han fri for gymnastik og andre militære øvelser, så var denne musikalske stilling dog ingenlunde af den behageligste natur. Hver morgen trak han sammen med nogle andre udvalgte ud til den store grønning bag Konstantinsbuen, og her måtte han snart i regn, snart i stegende solskin stå og tude i sit signalhorn, til vejret gik fra ham. I begyndelsen var han nær ved at fortvivle, men lidt efter lidt kom signalerne af

sig selv, og henad sommeren var han den flinkeste hornblæser ved hele korpset.

Men alt som sommeren gik, lagde Aage mærke til, at en hidtil ukendt tordensvanger stemning bredte sig ud over den hellige stad. Om dagen gik alt tilsyneladende sin rolige gang, men når mørket kom, var der en summen over byen, som når skoledrenge brummer i en klasse. Cafeerne var overfyldte, de franske blade søgtes med begærlighed, men man talte dæmpet, hviskende, oftest kun med udtryksfulde øjekast. På Piazza Colonna og i Corso stod folk i små klynger, men også her hørtes samtalen hviskende, og øjnede man en gendarm, døde ordene bort, og man lod som om man meget opmærksomt lyttede til regimentsmusikkens toner.

Så hørte man pludselig navnet "Il Liberatore" klinge over hele Rom; det fandtes opslået på mure, søjler, statuer, og nu vidste alle, at befrielsens time var nær – længe havde man søgt at standse ham, men nu ville han komme som det lyn, der skulle splintre den tredobbelte krone.

Dag for dag voksede bevægelsen. De nationale uddelte i al hemmelighed deres ordre, og få dage efter kunne man ikke købe en dolk eller revolver i hele Rom, alt var udsolgt. De klerikale besvarede dette ved at erklære belejringstilstand; Roms porte lukkedes ved solnedgang, og kort efter blev dets gader så øde, som om midnattens mørke rugede over dem. Det eneste, man så i dem, var den pavelige legions tavse, snigende patruljer. I deres grå kapper, og med riflen dinglende over skulderen, lignede de dødens ånder, og kunne man fra et baghold kaste en Orsinis bombe efter dem, gjorde man det med

glæde, for så forhadte som disse "ischiavi dei Papa", var ingen i Rom, end ikke zuaverne.

Så rygtedes det, at der var opstand i Neapel, og snart efter begyndte mærkelige syner at vise sig i Roms omegn. Som Campagnens røde valmuer, dukkede blomsten af Neapels ungdom op, snart hist, snart her, og fra disse røde blomster steg så en hvid sky i vejret, og enkelte matte riffelkugler fløj med klagende lyd som sårede fugle ind over Monte Pincio. Her havde man i hast forvandlet det smukke anlæg til lejr. Mellem murtinderne var sandsække stablede op, og i skydeskårene glimtede de pavelige malmkanoner, opkaldte efter de tolv apostle, så at snart St. Peter, snart St. Lukas kunne give en kristelig hilsen fra sig. Om eftermiddagen vandrede Hans Hellighed selv derop for at tage disse primitive fæstningsværker i øjesyn, og morsomt var det at se, hvorledes både bisper og kardinaler befølte de tunge sandsække og klappede de små kanoner, som var deres kæledægger.

Men når så en kugle kom syngende, skørtede de i en fart deres silketalar op og styrtede ad bakkeskråningen ned mod Piazza del Popolo, ihukommende deres frelsers ord, at hvo, som ikke lader livet for min skyld, han er mig ikke værd.

Aage fulgte disse krigeriske forberedelser med stigende interesse, men uden at føle sig som part i sagen. Som kunstner havde han levet en kunstners liv, uden at blande sig i politiske anliggender, og som fremmed havde han ingen særlige sympatier for den kamp, der forestod. At Garibaldi skulle kunne tage Rom med en håndfuld frivillige, der manglede artilleri, forekom ham ganske umuligt, og han slog sig til ro

med den tanke, at franskmændene snart ville komme og gøre ende på disse karnevalsløjer.

En ting havde han dog ikke taget i betragtning, og det var, at Rom havde langt farligere fjender indenfor sine mure end udenfor; for nationalpartiet havde nu organiseret sine stridskræfter, og disse førte hævnens skjulte våben. Snigmord på zuaverne begyndte at høre til dagens orden, skjulte bomber eksploderede i de cafeer, hvor de samledes, og Tiberens mudrede vande fortalte ikke, hvem de havde opslugt. En hævngerrig forbitrelse voksede som en blodig blomst op mellem de myrdedes kammerater, og den aften, da zuaverne stillede i kasernen Serristoris gård for at modtage de første skarpe patroner, var jubelen almindelig. De lovede alle at følge den givne ordre at skyde enhver romer, der undløb eller satte sig til modværge.

Først nu følte Aage den fortvivlede stilling, hvori han var kommet, og uvilkårligt måtte han mindes, hvad Anders havde sagt, at "det var det dummeste, han endnu havde gjort". Med rædsel tænkte han på, at han kunne blive kommanderet til at skyde på sine romerske venner, og der var øjeblikke, hvor han tænkte på flugt, men byen var allerede cerneret, og at blive skudt som desertør, var jo heller ikke behageligt.

Mens den pavelige legion, delt i små afdelinger, holdt de vigtigste punkter af byen besat, var det zuavernes opgave at holde orden i Trastevere, besætte fortet St. Angelo og værne om Vatikanet, hvis talrige indgange holdtes besat af den pavelige svejtsergarde. Særligt frygtede man for et attentat mod Peterskirken, hvis ældgamle kuppel bar så mangen en revne af tidens tand, og hver nat patruljerede zuaverne omkring denne

helligdom, mens Roms brandkorps var fordelt i det indre af kirken.

Det kompagni, hvortil Aage hørte, førtes af løjtnant Kranz, en spinkel, rødskægget sachser med et blegt, fregnet ansigt og en flad opstoppernæse, som han altid bar så højt, at man kunne se ind i hans næsebor. Så lille han var, var han dog den største skvadronør ved hele korpset, pillen og pertentlig ved paraden, grov og uforskammet på kasernen, og omtrent lige så ilde lidt af sine egne folk som af romerne. Kun lige overfor Aage havde han vist sig nogenlunde medgørlig, og det af den morsomme grund, at han antog Aages tilnavn for noget virkeligt, for at blive ridder selv af den laveste orden, var løjtnantens højeste ønske.

Den aften rykkede Aage i spidsen for sit kompagni ud for at afløse vagterne ved Vatikanet. Foran ham stoltserede Kranz, svingende ud med sin sabel, og Aage morede sig ved i lygteskæret at iagttage den løjerlige skikkelse, som hans skæve ben og svingende sabel tegnede på de våde lavafliser. Det var en mørk, regnfuld sciroccoaften. Luften var lummerhed, og der faldt først en forfriskende køling, da patruljen nærmede sig Peterspladsen, hvor de to kæmpemæssige fontæner sendte deres stråler i vejret med et vandfalds brusen. Lygterne skinnede matte som tågeslørede blus i de mægtige kolonnader, men ude på pladsen var der så mørkt, at man blot kunne skimte springvandsstrålerne som hvide slør i den tågede luft.

Da lynede det pludseligt bag en af de mægtige søjler. Der lød et skarpt knald, rullende i mangefoldigt ekko hen over pladsen, og fløjmanden nærmest Aage styrtede med et skrig til jorden. Kranz vendte sig om, men i samme nu glimtede et nyt lyn, og

sablen klingrede hen ad fliserne. Kranz var såret i armen, men han bukkede sig ned, greb sablen i venstre hånd og råbte:

"Fremad, karle! Ti scudi til den, der griber ham."

Zuaverne styrtede ind i kolonnaden, og i det samme så Aage en kappeklædt skikkelse komme frem bag et af springvandene, styrtende af sted i vildt løb.

"Efter ham, efter ham!" råbte Kranz, fnysende af harme. "Hævn jeres kammerater!"

Skikkelsen forsvandt gennem den modsatte del af kolonnaden, og zuaverne fulgte ham i voldsomt løb. Snart svandt han i regntykningen, snart dukkede han atter frem, når han passerede en lygte, og således gik den vilde jagt op ad den bakkede vej, hvor der øverst oppe lå et bekendt osteri. Her forsvandt han i mørket, men Aages skarpe øje havde opdaget, at osteriets dør blev åbnet, og at en lygte blinkede, idet skikkelsen nåede derop.

Kort efter kom patruljen derhen, men osteriets dør var stænget – alt var tavst som i graven.

"Luk op," råbte Kranz, "eller vi sprænger døren."

Ingen svarede, men i samme nu slukkedes alle lys derinde.

"Død og Helvede," brølede Kranz. "Nu løber han fra os! Skyd det rak ned, som skjuler ham. Bliv her og giv signal, hvis der kommer nogen," befalede han Aage.

Som en flok hungrige ulve styrtede zuaverne ind imod osteriet. Døre og skodder splintredes under deres kolbeslag, og få øjeblikke efter stod Aage alene på vejen, med riflen i den ene hånd og hornet i den anden.

Der lød tummel og brag inde fra bygningen. Vilde råb blandede sig med eder og forbandelser, med kvindeskrig og

børns jamren. Der faldt et revolverskud, så hørtes kommandoråbet: "Fyr!" og i samme nu lynede zuavernes riffelild gennem hele osteriet, og i dens blålige blændende glans så Aage et syn, der fyldte ham med rædsel. Mænd, kvinder og børn, fredelige borgere og håndværkere fra Trastevere styrtede jamrende til jorden, ramte af kugler og kolbeslag – selv Kranz huggede løs som en rasende, idet han uafladelig råbte:

"Skyd, skyd! Lad ingen af snigmorderrakket undkomme."

Aage kunne ikke udholde dette grufulde optrin. Rystende af rædsel og forbitrelse vendte han sig om og så nu, at værten og hans kone med et lille barn ved hånden kom styrtende ud fra den modsatte ende af osteriet.

"Skynd jer, skynd jer," råbte han til dem, idet han pegede med hornet på en nærliggende vigne, hvis port stod åben.

Men i samme nu kom Kranz farende ud efter dem, og da han så det forspring, de havde fået, styrtede han hen imod Aage og råbte:

"Skyd dem ned!"

Aage så på ham, men rørte sig ikke af pletten.

"For Satan i Helvede!" brølede Kranz. "Lystrer du ikke kommando? Skyd det rak ned, mens du kan nå dem."

"Jeg skyder ikke på værgeløse kvinder og børn," svarede Aage, dirrende af harme.

"Så far ad Helvede til," råbte Kranz og førte et sabelhug imod ham. Aage parerede det med sin riffel, og sablen fløj hen ad vejen.

"Holla, karle!" råbte Kranz aldeles rasende. "Der er endnu en forræder herude! Kom og tag ham!"

Få minutter efter blev Aage overmandet, bundet og som fange ført tilbage til kasernen Serristori.

I tre dage havde Aage ikke set Solens lys, ja næppe nok dagens, for "rottehullet," hvori han var blevet kastet ned, var berygtet som det værste fængsel i hele kasernen. Oprindelig havde det været en slamcisterne for en antik kloak, der førte ned til Tiberen, men da det gamle palads blev omdannet til kaserne, havde man renset den ud og brudt en lysåbning ud til gården, for at fangerne ikke skulle kvæles af den stank, der endnu steg op fra grunden. Et bord, en muggen majsmadras, en vandkrukke og en rusten jernbøjle i en af de mægtige tufkvadre udgjorde hele bohavet, men trods dets spartanske simpelhed, måtte Aage være glad ved, at Kranz ikke havde ladet ham sætte i bøjlen, hvad han ofte havde befalet for langt mindre forseelser. I øvrigt var fængslet skummelt og fugtigt, majsmadrassen fuld at skorpioner og andet kryb, og når Tiberen steg, stod vandet et par tommer hen ad gulvet. Aages plads var derfor i reglen det smalle bord under lyshullet, og her havde han rigelig tid til at anstille betragtninger over militærlivet og dets "gloire".

Men jo mere han tænkte derpå, desto klarere blev det ham, at han stod ved målet. Han havde gjort åbenbart mytteri, slået sin befalingsmand værget af hånden, og gjort alvorlig modstand, da han skulle fængsles.

Én af disse forbrydelser var allerede nok for at dømme ham til døden, og standretten gik i de dage hurtig til værks. Han ville blive skudt, slængt ud på en ensom kirkegård, hvor end ikke en sten ville betegne hans grav. Det ville gå ham, som Anders

havde fortalt om sig selv, og hvor var den hvide hånd, der ville drage ham op af dybet? Han havde kun sin egen, og den var fængslet.

I to nætter havde han ikke sovet, kun blundet på det smalle bord, med hovedet støttet mod den iskolde mur, men hver gang han havde blundet, havde han set det samme syn: En grå sø, med sivbevoksede bredder, mellem de høje rør en lav landingsbro, og på denne Poula, bleg, fortvivlet, med armene rakte ud imod ham. Selv sad han bundet til en synkende båd – det glimtede i luften som af lyn, alt sank under ham, og han vågnede med en kuldegysen.

Den tredje nat var han overvældet af træthed. Han måtte sove, om ikke for andet så for at undgå dette blege, sørgende ansigt, selv om han elskede det så højt. Arrestforvareren, "plejefa'er", som soldaterne kaldte ham, var så medlidende at låne ham en kappe, og svøbt i denne lagde han sig på det fugtige majsleje og faldt straks i en dyb, drømmeløs søvn. Hvor længe han havde sovet, vidste han ikke, men han vågnede ved et underjordisk drøn, som fik gulvet til at sitre. Hans første tanke var jordskælv, og han fo'r op i rædsel, lyttede, men alt var stille. Jeg må have drømt, tænkte han, og hyllede sig atter i kappen.

Da hørte han en underlig rullende lyd, ganske forskellig fra den første. Det lød, som om man trillede tunge genstande hen over en ujævn grund, og pludselig forekom det ham, at han dybt under sig hørte lyden af stemmer. Så blev alting stille, men så kom den rullende lyd igen, og atter syntes han at høre stemmer, dæmpede, hviskende.

Han rejste sig op og lyttede i åndeløs spænding. Nu var alt gravstille, så stille at han kunne høre sit eget hjerte banke, og

det greb ham med rædsel, at han vist var på vej til at blive gal, og alt var spøgelsesagtige hallucinationer.

Men så kom lyden igen, og denne gang kunne han ikke tage fejl dertil var den alt for tydelig, stemmerne klang atter, men højere – det forekom ham, at de skændtes.

Han lagde sig med øret til gulvet – ja, det var menneskestemmer, og det syntes ham, at de ligesom steg op fra. Det ene hjørne af fængslet. Han krøb derhen, og hans hånd stødte mod en rist, bestemt til at optage fugtigheden fra fængslet. I et nu havde han øret mod det kolde jern, og nu var der ingen tvivl længere – lyden klang op, som gennem et talerør.

"*Diavolo*! Hvad flæber du for? Bor væk, siger jeg dig!" klang en hæs røst.

"Jeg tør ikke! Boret kan give gnister," svarede en grædende drengestemme.

"Du borer jo i træ, din klodrian! Hvor Fanden skulle så gnisterne komme fra. Bor væk!"

Stemmerne tav, men Aage hørte tydelig borets gnavende lyd, som gentog sig med længere mellemrum.

"Er du færdig?" lød på ny den hæse stemme.

"Ja, men lad mig komme hjem! Jeg tør ikke være her længere," klynkede drengestemmen.

"Sludder, din dosmer! Hjælp mig at vinde tråden op! Tag nøglet derhenne."

"Å, lad mig gå," klynkede drengen. "Jeg vil ikke gøre det, lad mig gå!"

"Ja, med en kniv i hjertet! Hjælp mig, eller du er dødsens!"

Aage hørte hulkende gråd, så blev alt atter stille. Kun af og til hørtes en sagte, glidende lyd, som han ikke forstod.

"Giv mig lygten!" befalede den hæse stemme. "Luk den op!"

"Jesus Maria! Du vil da ikke tænde nu?" jamrede drengen.

"Den kan brænde to timer, inden den ryger," svarede den hæse stemme med en rå latter. "Hvad Fanden ryster du så for? Når dagen gryr, får St. Peter besøg af hele bataljonen."

Der blev atter stilhed, så lød der sagte listende trin, klirren af glas, der knustes, og endelig en dump lyd langt borte.

Aage lyttede og lyttede, men alt blev ved at være stille som i graven. En svag svovlet lugt steg op gennem risten, og nu blev pludselig alt ham klart – kasernen skulle sprænges i luften. Han vaklede hen til bordet og støttede sig til det, mens den iskolde sved brast ud af hans pande. Nu først gik det op for ham, hvad han i de sidste dage havde set, når han stod vagt udenfor kasernen.

Ved siden af denne havde en oliehandler en dyb kælder til lagerrum. I de sidste aftener var dette blevet fyldt med oliefade, men foruden dem, havde han set nogle enkelte, som var mærkede med et kridtkors. Han havde ikke gjort sig nogen videre tanke herover, men nu blev alt ham klart som ved et syn. Disse fade indeholdt krudt. Det var dem, som han havde hørt blive trillede ind i den antikke kloak, der løb under kasernen. Drengen havde boret hullerne, hvori fængtråden skulle sættes, og den svovlede fugt fortalte ham, at udåden var fuldført. Når dagen gryede, ville han og alle hans kammerater ligge begravede under ruinerne.

I et spring var han henne ved døren, han bankede, han råbte, han skreg sig hæs; men kun fængslets hule ekko svarede –

ingen hørte ham. I vild rædsel fo'r han atter hen til risten, rev den op og stirrede ned i det dybe, bundløse mørke. Fortvivlet satte han sig på sin madras, stirrende op mod lyshullet, og i dette øjeblik drog hele hans liv ham forbi som en farverig drøm, begyndende med hans moder, der legede med ham i den vårfriske skov, og endende med Poulas blege ansigt, der fuld af rædsel stirrede efter ham ud over søen. Nu forstod han sin drøm, han sad bundet – om få minutter var alt forbi.

Da brød det første grå morgenskær som en bleg lysstribe gennem hullet i muren, og glimtede på noget blankt, der lå slængt i en krog – det var hans signalhorn. Han så sløvt på det – aldrig mere skulle dets lystige toner klinge gennem Roms gader. Aldrig mere skulle han blæse sit "avancér", når bataljonen rykkede frem. I dette øjeblik var alt i verden som dødt for ham.

Lysstrålen blev stærkere, den tegnede en klar stribe på den fugtige væg og luede på det blanke messing; men svovldampen blev også stærkere, det var livet og døden, der stredes med hinanden. Da fo'r det som et lyn gennem hans hoved. Han snappede hornet, sprang op på bordet, men lysåbningen sad for højt, han kunne ikke nå derop. I en håndevending fik han madrassen rullet sammen om vandkrukken, spændte det hele fast med sit skærf, og nu kunne han nå. Han satte det blanke horn for munden, blæste som om det skulle briste, og ud af lyshullet klang signalet: "Hurtig udrykning!" med en appel, som måtte vække selv døde. Nogle minutter efter hørte han zuaverne komme tumlende ned i gården, og signalet besvaredes fra andre dele af kasernen, men næsten samtidig blev døren til arresten revet op, og plejefa'er råbte:

"Er du tindrende gal! Ned med dig, eller jeg kalder på obersten."

"Kald ham, kald ham," råbte Aage åndeløs, "det gælder livet."

"Å," svarede arrestforvareren, "man narrer mig ikke så let, du har leget med svovlstikker, kan jeg mærke. De løjer kender vi nok."

Aage sprang ned og greb arrestforvareren i skulderen. "Røgen kommer dernede fra!" råbte han. "Kasernen er undermineret, om et øjeblik flyver den i luften!"

Den gamle arrestforvarer blev kridhvid, benene rystede under ham, men alligevel låsede han døren og gik bort med tunge, vaklende skridt. Fortvivlet sprang Aage hen til risten, hvorfra en let blålig damp begyndte at stige op, blodet hamrede i hans tindinger. Han lyttede og lyttede, men hørte kun forvirret tummel og kommandoråb fra gården. Ville man lade ham i stikken, havde man glemt ham? Han kastede sig på knæ og stirrede ned i risten – kulsort mørke, stinkende damp.

Da raslede en sabel hen ad gangens fliser, døren blev revet op, obersten og en underofficer trådte ind.

"Hvad er det, der meldes? Hvor kommer røgen fra?" spurgte obersten.

Aage pegede på risten, og obersten bøjede sig ned over den.

"Det er ikke brandrøg," sagde han roligt. "Den sag må nærmere undersøges, lad et par sapører gå derned," befalede han underofficeren.

"Hr. oberst," sagde Aage, "skån de menneskers liv. Jeg har i nat hørt folk dernede gøre alt rede til sprængning – jeg indestår med mit liv derfor. For Himlens skyld, hr. oberst, lad bataljonen rykke ud."

"Følg med," sagde obersten kort.

Et øjeblik efter stod de i gården. Kommandoordene lød, og kort efter forlod bataljonen kasernen i ilmarch. Fra vinduer og døre stirrede romerne efter den og spurgte hinanden, hvor zuaverne skulle hen så tidligt, og hvorfor man ikke som ellers hørte deres lystige hornmusik.

Pludseligt lød der over hele Rom et dumpt, drønende brag. Ude i retning af St. Angelo så man en mægtig, hvid røgsøjle hæve sig i vejret som en pinje. Den stod nogle øjeblikke stille, belyst af morgensolens stråler. Så delte den sig i to rødviolette striber og drev langsomt bort for vinden.

Det var kasernen Serristori, som sprang i luften.

Rygtet om zuavernes udrykning fo'r som en løbeild gennem hele Rom. Det vakte en glødende forbitrelse hos det nationale parti, mens de klerikale jublede og gav Madonna æren for bataljonens vidunderlige frelse. Men allerede den næste dag måtte hun dele denne med Aage, hvis danske navn gav romerne nok at bestille. "Il cavaliere Ugu" var i nogle dage lige så kendt som selve Garibaldi, og hans kammerater øgede hans hæder ved at udnævne ham til *commendatore*, for det var dog ham, der havde kommanderet dem bort fra kasernen.

På Aage gjorde den hele sag dog ikke noget videre indtryk. Han syntes, at han kun havde gjort sin pligt, men i sit indre følte han en stille glæde over at have trodset løjtnant Kranz' kommando, og derved frelst så mange menneskers liv. Denne glæde var dog ikke ganske ublandet, for da zuaverne rykkede ind i deres ny kaserne, tænkte han med gru på, at denne mulig også kunne have et "rottehul".

Det var derfor ikke uden en vis ængstelse, at han fulgte den ordonnans, som havde befaling at føre ham op til obersten. Denne sad i sit værelse og studerede en plan over Roms omegn, som han markerede med knappenåle. Aage blev stående tæt indenfor døren, og gjorde stram honnør. Obersten blev ved at fæste knappenåle – Aage syntes til sidst, at det var i ham, han stak.

Endelig hævede obersten hovedet, vinkede med hånden og sagde:

"Kom her hen, lille ven!"

Aage gik hen til bordet og gjorde ret. Obersten rejste sig, kneb ham ikke ganske blidt i øret og spurgte:

"Kender du straffen for opsætsighed, min ven?"

"Jo, hr. oberst."

"Nu vel! Så tak dit horn og din snarrådighed for, at du ikke er blevet skudt i går. I øvrigt har kardinal Antonelli noget at sige dig. Mød i morgen i Vatikanet ved indgangen til Bramantes Gård. Giv den vagthavende nobelgardist dette kort og følg med ham. Tjenstmæssig påklædning med horn, men uden våben. Forstår du?"

"Jo vel, hr. oberst."

Aage trådte fra og gik ud af døren, men pludselig blev denne revet op, og obersten tordnede ned ad trappen:

"Og vel pudset! Glem ikke det."

Havde Aage frygtet sit besøg hos obersten, så blev han ligefrem bestyrtet over at skulle stævnes for kardinal Antonelli. Ingen var så hadet i Rom som denne almægtige minister, der endog gik med paven i lommen, og når Aage havde hørt ham omtalt af sine romerske venner, blev han skildret som en

slangeagtig edderkop, fuld af list, havesyge og hævntørst. Hvad ville denne kardinal ham? Hvorfor var han ikke blevet kaldet til krigsministeren i Kvirinalet? Ville man belønne hans dåd, eller lade ham forsvinde i en af St. Angelos fugtige kasematter?

Disse tanker løb Aage rundt i hovedet, mens han pudsede sit horn, så det skinnede som guld. Da faldt medaljen ham ind. Ganske vist var dens hylster blevet slemt medtaget under feltlivets strabadser, men den var dog et vidne om, at han ikke var nogen almindelig lejesvend, han stak den i lommen, pudsede endnu en gang spændet på sit livbælte og vandrede så med hornet på ryggen ud til Vatikanet.

Da han kom ind i Bramantes Gård, fældede nobelgardisten sin partisan, men næppe havde han set oberstens kort, før han gjorde honnør og lod ham passere op ad den brede marmortrappe, hvor han meldte sig hos den vagthavende officer. Denne så beundrende på ham, og overleverede ham til en pavelig kammertjener, som førte ham ind i dit indre af Vatikanet. Aldrig havde han set en sådan pragt. Marmorsøjler, freskomalerier, viftende palmer og brusende springvand gled forbi hans øje, mens han vandrede frem ad de åbne loggiaer, hvis lofter glimrede af byzantinsk mosaik, omrammet af porfyr og marmor. Det var århundreders skat til kirken, som her havde formet sig til kunst, til udtryk for den romerske kirkes almægtige vælde, men på hele denne lange vandring mødte han ikke et eneste menneske – han syntes, han gik i et fortryllet slot.

Endelig standsede kammertjeneren foran en rigt udskåren dør, hvorover det pavelige våben prangede. Han åbnede den med en vis ærbødighed og førte Aage ind i en forhal, hvor to

nobelgardister holdt vagt. Aage måtte atter vise oberstens kort, før de to korslagte hellebarder hævedes, og nu trådte han ind i helligdommen, kardinal Antonellis gemak.

Det første, Aage så, var kardinalen, som skødesløst henslængt i en guldbroderet lænestol studerede *Osservatore Romano*. Fra det brede marmorvindue, gennem hvilket man så et parti af Vatikanets haver, faldt en bred solstribe ind over det mosaikbelagte gulv, og i denne solstribe lå en vældig sort kat på ryggen og legede med en papirskugle. Dybere inde i salen sad tre gejstlige herrer bøjede over deres arbejdsborde, som var dækkede med protokoller og dokumenter. Antonelli gav kammertjeneren et vink, og umiddelbart efter trådte de to nobelgardister ind og stillede sig hver på sin side af Aage. Han fandt, at det var en underlig modtagelse.

Antonelli kastede avisen, rettede sig i stolen og betragtede Aage med et skarpt, stikkende blik. Katten rejste sig, skød ryg, og Aage syntes, at dens og Antonellis øjne havde en påfaldende lighed med hinanden.

Pludselig sprang Antonelli op, greb en genstand på sit arbejdsbord og gik med raske skridt hen imod Aage, idet han sagde:

"Jeg kender Deres historie, De er medaljør og har arbejdet under Girometti. Tilstå alt straks, så vil der blive taget lempeligere på Dem."

Aage stirrede på kardinalen og kunne af forbavselse ikke sige et ord.

"De tier," udbrød Antonelli. "Har De ikke forstået, hvad jeg mener?"

"Nej, Deres Eminence."

"Nu vel, så vil jeg gå lige til sagen. Kender De denne medalje?"

Aage betragtede medaljen. Den bar Garibaldis portræt, og på bagsiden stod i en laurbærkrans:

"Giuseppe Garibaldi, Italiens befrier og Roms besejrer."

Den var af udmærket arbejde, men ikke ganske færdig.

"Jeg kender ikke denne medalje," svarede Aage.

"Ikke det," udbrød Antonelli med et gennemborende blik, "og den er dog fundet i Deres gemme i Girometti's atelier. Stemplerne lå skjult i Deres arbejdsbord."

"Meget muligt," svarede Aage, "men det beviser ikke, at jeg har skåret dem. Girometti er min fjende, og jeg har ikke været på hans atelier i de sidste to år. Hvad skulle bevæge mig, der er dansk og står ganske udenfor den italienske bevægelse til at hædre Garibaldi med en medalje?"

"Så vil jeg sige Dem alt. Ved en undersøgelse, som vi har været nødte til at anstille på den pavelige mønt, er, som sagt, såvel medaljen som stemplerne fundet i Deres gemmer, og Girometti påstår, at De har skåret dem uden hans vidende."

"Det er en skammelig løgn!" udbrød Aage forbitret. "Girometti har selv skåret denne medalje, jeg kender hans manér."

Antonelli studsede, så skarpt på Aage og spurgte:

"Kan De bevise det?"

"Meget let. Jeg har anvendt de sidste par år til på egen hånd at udarbejde en medalje over Hans Hellighed Pius den Niende, og hvis De vil sammenligne disse to medaljer, tror jeg, at Deres Eminence, selv om De ikke er inde i medaljørkunstens teknik, vil kunne se en sådan forskel i behandlingsmåden, at jeg umuligt kan have skåret Garibaldi-medaljen."

Antonelli tog mod det gamle etui, som Aage rakte ham, åbnede det og spurgte studsende:

"Har De virkelig skåret denne medalje?"

"Ja, Deres Eminence, i signora Salviatis hus. Jeg har vidner nok derpå."

Antonelli blev ved at betragte medaljen med kendermine:

"Et udmærket arbejde!" udbrød han til sidst. "Aldrig har jeg set en så slående portrætlighed – det vil glæde Hans Hellighed at se den."

"Intet skulle være mig kærere," svarede Aage. "Al min tid i Rom har jeg ofret på dette arbejde."

"Ja, så lægger vi det i Garibaldis etui," sagde Antonelli smilende. "Det havde Girometti vist ikke tænkt sig. – Vent mig her så længe."

En god stund stod Aage i pinlig uvished om, hvad alt dette skulle føre til. Der var dødsstille i salen, nobelgardisterne stod som statuer, han hørte kun de gejstlige herrers gåsepenne kradse hen over papiret, mens de af og til sendte ham forskende blikke. Endelig kom kardinalen tilbage, fulgt af en pavelig kammertjener, under hvis ægide han begyndte en ny vandring gennem en række sale, hvis pragt næsten blændede ham. Endelig standsede de ved en lav dør mellem to porfyrpiller; den åbnedes, og Aage følte sit hjerte banke, da han trådte ind i pavens privatgemak.

Hvor forskelligt var dette fra de lueforgyldte og mosaikbelagte pragtsale, han nys havde gennemvandret. De lignede mere en privatmands hyggelige hjem end en kirkefyrstes bolig. Gennem de åbenstående vinduer faldt Solen varmt og lyst hen over et billede, forestillende jomfru Marias

himmelfart. Luften var opfyldt med duft af roser, og det prægtige blomsterflor på altanen udenfor kappedes i farve og glød med de silkevævede tapeters spraglede pragtblomster. Et mægtigt orientalsk tæppe dækkede marmorgulvet, et florentinsk mosaikbord, båret af ibenholts sorte griffe, stod midt i salen, og ved dette sad Pius den Niende i sin hvide husdragt, med foden hvilende på en højrød fløjlsskammel. Han så træt, ja næsten medtaget ud, men hans øjne havde dog en ungdommelig ild, da han fæstede dem på Aage, hvem han et par minutter betragtede i tavshed.

"Jeg har set Dem før," begyndte han, "og nu husker jeg hvor, kan De erindre det?"

"Ja, i Peterskirken, hellige fader, ved de neapolitanske pilgrimmes procession. Jeg var taget derhen netop for at få Deres Hellighed at se."

"Var det derfor, at De klatrede så højt op?" spurgte paven smilende.

"Nej, jeg blev skruet derop under panikken i kirken og måtte se at frelse mig som jeg kunne."

"Det var en uheldig dag, og jeg beklager de ofre, som den kostede," bemærkede paven, "men sig mig, hvorledes har en kunstner som De kunnet lade sig hverve blandt mine zuaver? Jeg beundrer den åndsnærværelse, hvormed De reddede så mange mennesker fra lemlæstelse og død; jeg er Dem meget taknemmelig derfor, men jeg forstår ikke, hvorfor De har valgt krigens vej, når De har kunstens. Siden Hameranis dage har jeg ikke set så smuk en medalje som den, De har overrakt mig i dag."

Aage fortalte i al troskyldighed historien om Anders, og paven lyttede opmærksomt til.

"Så er De jo ikke alene en god kunstner, men også en god kristen," sagde han venligt.

God kristen betyder i romersproget katolik, og Aage, som misforstod udtrykket, svarede derfor:

"Nej, jeg er protestant."

"Det er ikke det, jeg spørger om. Når man har handlet som De, er man god kristen, selv om man står udenfor Den hellige Kirke. Ganske vist ville jeg ønske, at De stod indenfor den som så mange af Deres landsmænd, men jeg dadler Dem ikke derfor, for den katolske kirke har lært af tiderne – den er ikke længere intolerancens religion."

Aage bøjede hovedet; han vidste ikke, hvad han skulle svare.

Paven tog medaljen, betragtede den opmærksomt, og sagde endelig:

"Jeg har et forslag at gøre Dem. Vor møntmedaljør Girometti har konspireret imod os, og vil selvfølgelig blive fjernet fra sit embede. Hvad mener De om at overtage hans plads?"

Det gav et elektrisk sæt i Aage. Han blev blussende rød, da han svarede:

"Hellige fader, det kan jeg ikke."

"Og hvorfor ikke?"

Aages rødmen afløstes af dødelig bleghed, men pludselig rettede han sig rask i vejret og sagde:

"Hellige fader, fordi det er en forbryder, der står for Dem."

"Forbryder," gentog paven overrasket. "Er De forbryder?"

"Ja, efter verdens dom og efter lovens. Jeg har måttet forlade Danmark, fordi jeg blev beskyldt for at have lavet falske mønter,

og jeg blev fældet ved falske vidner. Jeg blev benådet for straf, men selv kongen formåede ikke at forandre min dom. Jeg ved, at jeg er uskyldig, men i mit hjemland har enhver ret til at kalde mig falskmøntner, og en sådan kan ikke overtage møntmedaljørembedet, allermindst ved den hellige stol."

Paven betragtede Aage ufravendt. Det var, som ville han studere hver linje i det ungdommelige åbne ansigt. Endelig sagde han:

"Jo, netop under den pavelige stol, for på den sidder tilgivelsen og mildheden. Jeg dømmer ikke, på det at jeg ikke selv skal dømmes, og på den menneskenes dom, der er fældet over Dem, tror jeg ikke. Kan Deres konge tilgive Dem, så kan Pius den Niende det også."

"Men mine landsmænd ville aldrig gøre det. Forladt og forstødt af dem alle har jeg levet her i Rom ene for min kunst. Så ubemærket jeg bestræbte mig for at være, mærkede jeg over alt mine landsmænds hån og foragt. Hvorledes ville den ikke ytre sig, hvis jeg kom til at indtage en fremskudt stilling? Nej, den mørke plet i mit liv forlader mig aldrig. Den har skygget over al min gerning, og den vil blive ved dermed."

"Så bliv romer," sagde paven livligt, "hernede vil ingen forfølge Dem."

"Jeg frygter netop for det modsatte. Det nationale parti vil ikke glemme, hvad jeg har gjort, og en dolk kan lige så let ramme mig, som så mange af mine kammerater."

Pavens ansigt formørkedes. Han sad en stund tavs, så sagde han:

"Det nationale parti er for øjeblikket ganske vist farligt; men dets rolle er snart udspillet. En stor, en glimrende sejr venter

den hellige kirke; dens magt er for stor til at lade sig knuse af en fribytter. Om få uger vil der herske andre tilstande i Rom. De dæmoniske magter vil den hellige jomfru splitte som avner for vinden, og når orden atter er bragt til veje, vil De i ro kunne tage fat på Deres arbejde."

"Ja, hvis jeg lever," bemærkede Aage.

"Derfor skal jeg sørge. Sagen er afgjort, jeg vil intet afslag høre. Thi jeg er lige så forvisset om Deres uskyld, som De selv. Når Rom er befriet, skal denne medalje uddeles som sejrstegn. Den vil gå vidt over verden."

Paven ringede og sagde til den indtrædende kammertjener:

"Følg denne zuav på vej til Zecca Romana, og overgiv ham til møntmesteren, som skal få nærmere ordre. Lad ingen se ham."

Aage syntes i dette øjeblik, at han blev behandlet temmelig kategorisk; men der var en sådan værdighed, en sådan mild ro over pavens skikkelse og ansigt, at han bøjede sig og kyssede hans fremrakte hånd.

Han fulgte kammertjeneren, men denne gang ad mærkelige veje. Gennem mørke korridorer og lønlige vindeltrapper kom han gennem Det Sixtinske Kapel ind i St. Peter. Der steg de igen ned ad nogle trange trapper, vandrede gennem en bælgmørk overdækket gang, og dukkede atter op i den pavelige mønt, hvor kammertjeneren afleverede ham efter ordre.

Aage vidste ikke ret, om han var i frihed eller fanget, for den gamle møntmester, der åbenbart betragtede ham som en højforræder, låsede ham inde i et med jernstænger forsynet værelse, og snart efter hørte Aage en af sine kammeraters taktfaste trin udenfor døren.

Men allerede om eftermiddagen forandrede situationen sig, den gamle møntmester bød ham ned i sin lejlighed, præsenterede ham for sin familie, og overrakte ham derpå med en vis højtidelighed hans bestalling, undertegnet af paven selv. Den næste dag modtog Aage ordre til at forbrænde Garibaldi-medaljens stempler, samt gøre alt færdig til udprægningen af den pavelige, og snart efter var han i fuld gang med et hverv, om hvilket han aldrig havde drømt.

Mens Aage arbejdede i stilhed, ja, i næsten klosterlig ro, gik kampens og lidenskabernes bølger højt indenfor Roms hellige mure. Der var tummel og tumult i gaderne, opløb på Kapitolium, og ved budskabet om, at Garibaldi havde slået de pavelige tropper ved Monte Rotondo, steg jubelen til det højeste; men den var kun af kort varighed. Pius den Niende havde spået rigtigt, den hellige jomfru lod ikke vente på sig. Sendt af kejserinde Eugenie slog hun garibaldisterne ved Mentana, og samme aften rykkede franskmændene med hvirvlende trommer og klingende spil gennem Roms gader som i gamle dage. Den næste morgen vajede trikoloren og det gule banner i broderlig samdrægtighed fra St. Angelo.

"Rom var befriet, Antikristen besejret," hed det i den pavelige proklamation.

I hele to måneder havde Aage intet hørt fra hjemmet, for cerneringen af Rom umuliggjorde al postgang, og af landsmænd kendte han ingen. Men da befrielsens time kom, strømmede breve og aviser som en længe opdæmmet flod ind over Rom, og med feberagtig utålmodighed ilede Aage op til konsulen for at se, om der var bud til ham. Konsulen modtog ham yderst venligt.

"Gut Satan!" råbte han ham i møde, "jeg troede, at De var sprunget på galererne, og så hører jeg, at paven har gjort Dem til sin egen hofmedaljør. Der står også noget om Dem i de danske aviser, men jeg forstår ikke et ord derom. Der har De hele spektakkelet, så kan De selv læse Dem dertil, men jeg synes, at Deres landsmænd har været nogle dumenkopfe, og De selv en hæderlig karl."

Aage forstod ikke, hvad konsulen mente, og gad heller ikke spørge derom. Jublende af glæde fo'r han ned ad trapperne med den pakke aviser og breve, konsulen havde givet ham, og næsten åndeløs nåede han tilbage til den pavelige mønt, hvor han lukkede sig inde i sit værelse. I stille ro ville han ret nyde efterretningerne fra hjemmet. På et af brevene, men af temmelig gammel dato, kendte han Poulas hånd, han rev det op og læste:

> Min egen, elskede ven!
>
> Du aner næppe, hvor tung og trist denne sommer er gået for mig. Fader har været meget alvorlig syg, og jeg har stadig måttet være om ham, da tante Malle er blevet mere konfus end nogensinde før, men alt dette kunne jeg endda være kommet over, hvis jeg blot havde hørt noget mere fra dig, men i det sidste halve år har jeg intet brev fået, kun to hilsener, som viste mig, at du endnu levede. Den ene var fra en politimand, som oftere har været herude hos os i anledning af den fortvivlede retssag, der gik dig så uretfærdigt imod. Da han besøgte os, fortalte han, at han skulle rejse og muligt kom til Rom. Jeg kunne ikke bekvemme mig til at lade ham tage brev med til dig, og så bad jeg ham kun om at bringe dig ringen som en julehilsen

fra mig. Da han kom hjem fra sin rejse, fortalte han, at han havde truffet dig på en café juleaften, og jeg var så glad ved, at du fik ringen netop på den – stakkels ven, du har vist haft en ensom og bedrøvelig jul!

Kan du huske Anders Jensen, som vi legede med, da vi var børn. Jeg havde næsten glemt ham, men så kom han pludselig en dag og bragte mig hilsen fra dig. Han så ussel ud både i klæder og ansigt, men nu er han blevet en hel karl igen og skal i næste uge holde bryllup, men kapellanen må vie ham, fader kan det ikke, og det var det, Anders kom for at bede ham om. Jeg fik den dybeste medlidenhed ved at høre hans fortælling om, hvor usselt han havde haft det i den pavelige tjeneste. Gud være lovet, at du ikke er zuav, men en stille, fredelig kunstner, der virker i sit kald. Hvor jeg længes efter at se din prægtige medalje, og hvor jeg hader denne Girometti, som har gjort alt for at hindre dig i at få den frem. Ak, italienerne er vist troløse folk!

Du, som lever under en evig blå himmel, kan næppe tænke dig, hvor tung og trist denne elendige sommer har været, en ægte dansk regnsommer med blygrå himmel, dryppende træer og kolde tåger hen over søen. Hvor melankolsk er dog egnen herude, når regnen siver ned, når stormen rusker i de store våde linde, og når alt er råt og fugtigt som i en mose. Det virker så tungt på humøret, men når savnet og længslen ret kommer over mig, tyer jeg ned til vort gamle lysthus og bilder mig ind, at du siddet hos mig. Ak, der er kun det navn, du har ridset på væggen – det har jeg kysset mange gange.

Så ser jeg ud over søen, stirrer og spejder, men den hvide båd kommer ikke frem under Skjoldnæs banker. Forleden aften troede jeg at se den ude i det fjerne. Jeg løb ned til landingsbroen, stirrede og stirrede, men så var det kun en flok hvide måger, som trak hen over søen. Hvor jeg dog er en tåbelig pige!

Jeg må standse, for i dette øjeblik kom Marie og kaldte mig til fader, hun sagde, at borgmesteren fra Stilleby var inde hos ham, Gud må vide, hvad han vil her så sent på aftenen? – –

Kære, elskede Aage!
Jeg kan næppe sanse af glæde, jeg ved knapt, om jeg er vågen eller drømmer, for hvad der er sket er så forunderlig mystisk, at jeg først slet ikke ville tro derpå, og dog er det sandt, jublende sandt som et Himlens evangelium. O, jeg kunne have faldet den gamle borgmester om halsen og kysset hans grimme mund, så frigjort og glad blev jeg i det øjeblik, da han fortalte de skændigheder, man har udøvet imod dig, men jeg glemmer jo af lutter henrykkelse rent at fortælle dig, hvad der er sket. Nu skal du høre, hvad borgmesteren fortalte.

Den afskyelige guldsmed Trolle, som jeg aldrig har kunnet se uden at tænke på de underjordiske, er blevet arresteret for at have fralokket bønderne penge ved at bringe dem i noget som borgmesteren kaldte hypnotisk søvn. Han fik dem dertil ved at lokke dem ind i sit værksted og lade dem stirre på en diamantring, hvori han sagde, at de kunne se, hvorledes høsten skulle blive. Når de

så var faldet i søvn, bildte han dem ind, at de stod i gæld til ham for mange penge, og at de skulle betale dem på en vis dag, og så gjorde de stakler det virkelig.

Men endelig var der en, der narrede Trolle, og det var netop den politimand, som jeg så godt kunne lide, og som traf dig i Rom. Da han første gang kom til os for at forlange min stakkels ring fremlagt i retten, hadede jeg ham ret inderligt, men da han senere bragte den tilbage, var han så god imod mig og trøstede mig, det bedste han kunne. Jeg tror, at han allerede den gang havde en dæmrende anelse om, at der måtte være noget i sagen, som ikke ret var opklaret, men han bøjede sig ligesom alle de andre for de vægtige vidnesbyrd, som Trolle kunne fremføre. Dog talte han aldrig om dig uden den største medfølelse.

Så fortalte jeg ham til gengæld alt, hvad jeg vidste om dig, hvor god og hvor ærlig du var, og hvor umuligt det ville være for dig at benytte netop den mønt, jeg havde givet dig, til et usselt falskneri. Da jeg gav ham ringen med til dig, trykkede han min hånd og sagde:

"Tab ikke modet, lille frøken! Sagen er ikke endt endnu – det skal De få at se."

Og nu har vi syn for sagen! Tænk dig, han kom herud forklædt som hestepranger, svirede og drak med guldsmed Trolle nede på gæstgivergården og fik ham så til at røbe, at han i et helt år havde rejst rundt med en bekendt magnetisør, som gav forestillinger på teatrene og fik sine ofre til at gøre de latterligste ting. Til sidst pralede Trolle af, at han kunne få folk til at gøre, hvad det skulle være, og

da hesteprangeren svor på, at det aldrig skulle ske med ham, fik Trolle ham ind i sit værksted. Men nu skal du blot høre, hvordan politimanden narrede ham! Han havde et par forklædte betjente med fra København, og de stod på lur ude i gården ved vinduet, så at de kunne se og høre alt, hvad der foregik inde i værkstedet. Politimanden spillede sin rolle udmærket, han lod, som om han blev hypnotiseret, lovede at betale den opdigtede gæld, og betalte den virkelig nogle dage efter mod Trolles kvittering.

Så havde de ræven i saksen! Han vred og snoede sig, han nægtede og løj, men det hjalp alt sammen intet, for borgmesteren er en skarp forhørsdommer, siger fader. Lidt efter lidt måtte Trolle gå til bekendelse om alle dem, han havde besveget, og så kom det endelig frem, at han for at hævne sig på dig, ved sin djævelske kunst havde fået dig til at lave de mønter, hvorfor du blev dømt.

Men nu, kære Aage, er fuglen i frihed, og jeg er så glad, så jublende glad. Jeg faldt fader om halsen af lutter henrykkelse, og da han spurgte mig, hvorfor jeg græd og lo på en gang, fortalte jeg ham, hvor kær du havde været mig i mange, mange år, lige fra den tid vi legede fiskere ved søen. Han havde intet anet, den kære, gode fader, men da jeg så fortalte ham, at jeg aldrig et øjeblik havde svigtet dig i al din nød, og at jeg havde givet dig min tro, før al denne elendighed kom på, tog han min hånd, trykkede den og sagde:

"Gud velsigne dig, mit barn, du har været trofast som få."

Så lagde han sig stille hen, med sådan et mildt udtryk af glæde i sit ansigt, at jeg blev siddende længe hos ham, men han talte ikke.

Ak, Aage, han er meget svag, og jeg frygter for, at vi ikke beholder ham ret længe. Kom derfor, hvis det er dig muligt. Jeg ved, at intet ville glæde fader mere end gense dig, som han så længe har miskendt. Ak, kunne jeg blot sende dig et endnu længere brev, men det lys, jeg skriver ved, står og flakker. Det er lige ved at gå ud, og jeg tør ikke gå ned og hente et nyt for ikke at forstyrre fader. Hans livslys er lige så svagt som den flakkende flamme foran mig.

Kom snart, kom snart, min egen elskede ven, hver dag, jeg venter, er en evighed. Tag tusinde hilsner og tusinde kys fra din ensomme trofaste

Poula.

Aage læste brevet to gange igennem, kyssede det og sagde halvhøjt: Afsted til Danmark.

Om "Falskmøntneren"

Forfatter: Vilhelm Bergsøe (1835-1911).
Org.udgave: *Falskmøntneren.* Det Nordiske Forlag/Ernst Bojesen, København 1900.
Denne udgave baseret på: Vilhelm Bergsøe: *Falskmøntneren.* Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag, København og Kristiania, 1916.
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter smudsbindsillustration af Kristian Kongstad (1867-1929) til Vilhelm Bergsøe: *Falskmøntneren* (1916).

ISBN 978-87-7979-986-8
2. ebogsudgave, tidligere udgave SBN 978-87-7979-217-3 (Ølstykke 2011).

www.ebib1800.dk

Indhold